

Цебенко О. А. .: Магістерська робота: (041 «Богослов'я») / О. А. Цебенко / Український Католицький Університет. Кафедра пасторального богослов'я; Наук. Кер: д.с.б. Лесів М. В., Наук. Конс: Дутка О.В. – Львів: УКУ, 2024. – 134 с.

Анотація. У роботі досліджено волонтерське служіння, як один з інструментів творення громадянського суспільства на прикладі діяльності Українського Католицького Університету (далі - УКУ). Розкрито теоретичні аспекти здійснення волонтерського служіння, як місії людини, Церкви (як і Вселенської, так і Української греко-католицької церкви зокрема) та католицьких університетів. Проаналізовано основні кроки творення УКУ, його місію, культуру служіння й солідарності, яка розвивається в ньому від початків діяльності та описано історію волонтерського служіння університету з 2014 по 2023 роки з оцінкою сильних та слабких сторін. Опрацьовано важливі аспекти творення громадянського суспільства й внеску УКУ в розвиток громадянського суспільства. На основі проаналізованого матеріалу та проведення десяти інтерв'ю складені пропозиції щодо удосконалення волонтерського служіння в УКУ.

Ключові слова: волонтерство, волонтерське служіння, соціальне служіння, громадянське суспільство, Український Католицький Університет.

Abstract. The work examines volunteer service as one of the tools of creating a civil society based on the example of the activities of the Ukrainian Catholic University (hereinafter - UCU). The theoretical aspects of volunteer service as a human mission, the Church (both the Ecumenical Church and the Ukrainian Greek-Catholic Church in particular) and Catholic universities are revealed. The main steps of the creation of the UCU, its mission, the culture of service and solidarity that has been developing in it since the beginning of its activity are analyzed, and the history of the university's volunteer service from 2014 to 2023 is described, with an assessment of strengths and weaknesses. Important aspects of the creation of civil society and the contribution of UCU to the development of civil society have been elaborated. Based on the analyzed material and conducting ten interviews, proposals were made for improving volunteer service at UCU.

Keywords: volunteering, volunteer service, social service, civil society, Ukrainian Catholic University.

Заклад вищої освіти «Український католицький університет»

ФІЛОСОФСЬКО-БОГОСЛОВСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра пасторального богослов'я

Кваліфікаційна робота на тему:

**РОЛЬ ВОЛОНТЕРСЬКОГО СЛУЖІННЯ У ТВОРЕННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ (2014-2023): ПАСТОРАЛЬНО - БОГОСЛОВСЬКИЙ АНАЛІЗ**

Виконав: студент 2 курсу, групи ФБА-22М

Цебенко Орест Андрійович

Спеціальності 041 Богослов'я

Освітньої програми Богослов'я

Освітній ступінь магістр

Керівник Лесів М.В.,

доктор східного богослов'я

Консультант Дутка О.В.,

ліцензіат соціальних наук

Рецензент Дуда Н.М.,

доктор PhD богослов'я

ЛЬВІВ – 2024

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ I. Теоретичні аспекти здійснення волонтерського служіння	9
1.1. Волонтерське служіння, як явище.....	9
1.1.1. Волонтерське служіння, як особиста місія людини.....	11
1.2. Волонтерське служіння, як місія церкви	12
1.2.1. Біблійне підґрунтя.....	13
1.2.2. Церква й історична ретроспектива служіння.....	15
1.2.3. Сучасний стан. Служіння УГКЦ	16
1.2.4. Принципи СВ УГКЦ: людська гідність, спільне благо, солідарність та субсидіарність в контексті волонтерського служіння.....	20
1.3. Волонтерське служіння, як один із важливих принципів діяльності католицьких університетів.....	23
1.3.1. Принципи діяльності католицьких університетів.....	26
1.3.2. Міжнародний досвід волонтерського служіння католицьких університетів.....	26
Висновок до 1 розділу.....	29
РОЗДІЛ II. Аналіз та оцінка сучасного стану волонтерського служіння в УКУ за 2014-2023 рр.....	31
2.1. Методологія емпіричного дослідження.....	31
2.2. Філософія культури служіння та солідарності в УКУ: творення університету.....	33
2.3. УКУ, як університет, який служить: як служив університет 2014-2023 рр.	40
2.4. Сильні та слабкі волонтерського служіння в УКУ.....	48
Висновок до 2 розділу.....	52
РОЗДІЛ III: Пропозиції удосконалення волонтерського служіння в УКУ для розвитку громадянського суспільства.....	54

3.1. Громадянське суспільство і Церква	54
3.2. Вплив УКУ на творення громадянського суспільства.....	60
3.3. Пропозиції щодо покращення волонтерського служіння в УКУ.....	61
Висновок до 3 розділу.....	65
ВИСНОВКИ	67
БІБЛІОГРАФІЯ.....	71
ДОДАТКИ.....	79

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ВС - Волонтерська сотня

ГО - громадська організація

КЦ - Католицька Церква

ЛБА - Львівська богословська академія

ЛВ - Лабораторія волонтерства

о. - отець

пар. - параграф

р. - рік

с. - сторінка

СВ - соціальне вчення

СДЦ - соціальна доктрина Церкви

УКУ - Український католицький університет

УГКЦ - Українська греко-католицька церква

ВСТУП

Актуальність наукової проблеми: Цьогоріч, у 2024 році, минає 30 років з відновлення в Україні Львівської богословської академії (далі - ЛБА), що на 8 рік своєї діяльності переросла в Український католицький університет (далі - УКУ). Те, що завжди переконливо говорив Борис Гудзяк від початків творення університету, що маємо не просто створити університет, але також цю інституцію, яка будуватиме громадянське суспільство.¹ На мрії засновника дивилися досить скептично, однак УКУ зараз є одною з передових інституцій в Україні, що творить громадянське суспільство. 30-ліття університету є чудовою та актуальною можливістю переосмислити внесок УКУ в розбудову громадянського суспільства та роль в цьому волонтерського служіння на основі останніх десяти років (2014 - 2023 рр.).

За останні десятиліття українське суспільство пережило Революцію Гідності, початок війни з Росією, пандемію COVID-19, повномасштабне вторгнення Росії - усі ці кризові явища, які є трагічними, болючими та руйнівними для України з одного боку, з іншого стали свідченням формування соціально згуртованого громадянського суспільства та поштовхом до стрімкого поширення та інституалізації волонтерського руху в Україні.

Відлунням на сучасні виклики й кризові явища в українському суспільстві стає Церква, парафії, кожна з яких стає осередком волонтерського служіння. Важливо зауважити роль, яку у цьому відіграє УКУ. Університет є яскравим прикладом сили яку дає спільнота, яка швидко, впевнено та головне якісно долала всі випробування, виклики, які постали перед Україною. УКУ став одним із 50 волонтерських колективів, який отримав відзнаку до Дня волонтера 5 грудня 2022 року від Президента України.² Без винятку уся спільнота університету згуртувалася та спільними кроками, щоденною діяльністю та реалізацією волонтерського служіння наближають нашу країну до перемоги.

---

¹ Промова Наталі Климовської під час пішої прощі спільноти УКУ до Новосілок (08.05.2024р.)

² Український католицький університет отримує відзнаку за волонтерську діяльність / Український католицький університет // <https://ucu.edu.ua/news/ukrayinskyj-katolytskyj-universytet-otrymae-vidznaku-za-volontersku-diyalnist>

Висвітлення й систематизація кращих практик волонтерського служіння в УКУ сприятиме більш ґрунтовному й професійному підході до організації волонтерського служіння та залучення волонтерів на інших парафіях, що є актуальним завданням відділу соціального служіння Української Греко-Католицької Церкви (далі - УГКЦ).³ Так, нещодавно оприлюднений стратегічний душпастирський план до 2030 року⁴ містить стратегічні завдання, які дотичні до розвитку волонтерського служіння та громадянського суспільства, а це означає також про пріоритетність досліджень на таку тему загалом для УГКЦ.

Огляд літератури: Найґрунтовніші напрацювання в цьому питанні створив відділ соціального служіння УГКЦ та його робочі документи, праці, найважливіша з них: «Любов'ю служіть один одному: посібник для організації соціального служіння на парафіях», виданий міжнародним благодійним фондом «Карітас України». Окрім цього, про організацію волонтерства писали Юрченко (2004), Лях Т. Л. (2010), Зима (2011), Горєлов Д.М., Корнієвський О.А.(2015), Карий О., Панас Я. (2016).

Нещодавно написаною та важливою для дослідження є стратегія соціального служіння УГКЦ (2022) та душпастирський план УГКЦ до 2030 року. Важливою частиною матеріалів є документи Ватикану про католицькі університети, зокрема: апостольська конституція *Ex corde ecclesiae* (Із серця церкви) написана святим Іваном Павлом II та *Veritatis Gaudium* папою Франциском, а також стаття Олександра Січа про 5 ознак католицьких університетів.

Провідне місце також в дослідженні займає катехизм УГКЦ «Христос - наша Паска». У глибшому розумінні матеріалу може допомогти вебсайти та статті МБФ «Карітас», релігійно-інформаційної служби України та, звісно, різні джерела як неопубліковані, так і опубліковані в межах інформаційного простору УКУ.

---

³ Відділ соціального служіння УГКЦ // <https://ugcc.ua/curia/pastoral-council/department-of-social-service/>

⁴ Душпастирський план на період до 2030 року «Надія, до якої нас кличе Господь» / Офіційні документи УГКЦ. (2022). // <https://ugcc.ua/data/v-ugkts-oprylyudneno-dushpastyrskyy-plan-na-period-do-2030-roku-1168/>

Дані матеріали стануть основою до написання теоретичного розділу цього дослідження та допоможуть окреслити теоретичні аспекти волонтерського служіння та громадянського суспільства.

Об'єкт - аналіз діяльності волонтерського служіння в УКУ від початку повномасштабного вторгнення.

Предмет - характеристика особливостей волонтерського служіння в УКУ та його вплив на формування громадянського суспільства.

Мета: дослідження та виявлення основних особливостей становлення, розвитку та впливу волонтерського служіння на творення громадянського суспільства на прикладі УКУ.

Завдання магістерської роботи:

1. Здійснити теоретичний аналіз волонтерського служіння з погляду особистої місії людини, Біблії, Церкви та католицьких університетів
2. Дослідити наявний стан організації волонтерського служіння в УКУ з 2014 до 2023 років
3. Надати пропозиції щодо підтримки й розвитку волонтерства у творенні громадянського суспільства на прикладі досвіду УКУ

Методи: критичний аналіз, історико-ретроспективний, описовий, статистичний, узагальнення.

Практична значущість дослідження: Дане дослідження буде базуватися на поточному стані волонтерського служіння в УКУ, а також має практичну складову в написанні пропозицій щодо підтримки та розвитку волонтерського служіння, що має перспективу використання даного дослідження в майбутніх інструкціях та стратегіях щодо соціального служіння як в УКУ зокрема, так і в УГКЦ.

Структура роботи складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури, а також додатків з транскрибацією інтерв'ю. У першому розділі окреслюються теоретичні аспекти волонтерського служіння, як частину місії людини, Церкви та католицьких університетів. У другому розділі вже глибше досліджується волонтерське служіння в УКУ протягом 2014-23 років. Третій

розділ окреслює зв'язок громадянського суспільства й Церкви, внеску УКУ в розвиток громадянського суспільства та пропозиції щодо вдосконалення волонтерського служіння в УКУ.

РОЗДІЛ I: Теоретичні аспекти здійснення волонтерського служіння

1.1. Волонтерське служіння як явище

Розпочнемо дане дослідження із окресленням ключового для цього дослідження терміну «волонтерство». Найкраще відповідає використанню цього терміну у цьому дослідженні визначення Української волонтерської служби: «Волонтерство — це добровільна безоплатна суспільно корисна діяльність, спрямована на вирішення або пом'якшення соціальних проблем.»⁵ На відмінно від інших термінів ключовим є те, що волонтерство має приносити вплив й результати в суспільстві, а не бути діяльністю заради діяльності. У світі цей термін появився у 1859 р. із заснуванням організації «Червоний хрест»⁶, а, наприклад, в Україні сам термін утвердився у 2011 році, коли був прийнятий закон України «Про волонтерську діяльність», у якому окреслюються основні принципи волонтерського руху, а саме: законність, гуманність, рівність, добровільність, безоплатність, неприбутковість.⁷

Якщо подивитися на сучасний стан розвитку волонтерського руху, то волонтерською діяльністю займаються 100 млн осіб дорослого населення планети та від 4 до 8% ВВП приносить користь суспільству діяльність волонтерів та забезпечує внесок у сталий соціально-економічний розвиток.⁸

За останні десятиліття в Україні народився потужний волонтерський рух. Так, під час Революції Гідності відбулося неймовірне об'єднання українців.⁹ Уже у 2013 році рівень особистої участі громадян у волонтерських акціях в Україні удвічі перевищував показник Литви та майже утричі — показник Польщі. Громадська активність у нашій країні знаходилася на рівні провідних західноєвропейських країн, не значно поступаючись лише показнику Великобританії. Згідно з даними опитування GfK Ukraine, у 2014 році майже чверть українців (23%) мали досвід волонтерства, із них 9% почали займатися

⁵ *Волонтерська Платформа*. Українська волонтерська служба // https://platforma.volunteer.country/about_us

⁶ Лях, Т.Л. (Ред.). *Менеджмент волонтерських груп від А до Я*: навч.-метод. посібник (2012), с. 14

⁷ ЗАКОН УКРАЇНИ Про волонтерську діяльність // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>.

⁸ Карий, О., Панас, Я. *Передумови залучення волонтерів для забезпечення соціально-економічного розвитку громад/2016* // [PDF], с. 156

⁹ *Наші вчинки повинні свідчити про Бога* / Синод єпископів УГКЦ //

<https://synod.ugcc.ua/data/nashi-vchynky-povynni-svidchyty-pro-boga-protorey-andriy-nagirnyak-pro-sotsialne-sluzhinnya-i-myrobuduvannya-7906/>

цією діяльністю протягом останнього року. 63% українців стали жертводавцями. Встановлено, що у 2014 році найвищий рівень довіри в українців мали саме волонтери (7,3 бали).¹⁰ Цей факт свідчив про значний потенціал вітчизняного громадянського суспільства, який ще не до кінця структурований, але вже був готовий до дії.¹¹ У 2018 році до 18% збільшилася кількість тих, хто займається громадською діяльністю (дослідження від Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва і соціологічна служба Центру Разумкова)¹². Згідно з іншим соціологічним дослідженням «Благодійність очима українців» у 2021 році кількість тих, хто якимось чином матеріально чи нематеріально допомагав іншим людям сягає близько 67%.¹³ Українці вміють добре реагувати на кризові явища та згуртовуватися перед загрозою, у 2022 році наша держава увійшла у топ 10 країн з найвищим зростанням всесвітнього індексу благодійності.¹⁴

Сам термін «волонтерство» утвердився в українській лексикології, як більш світський термін. Натомість у церковному середовищі вживаються часто інші терміни, як «соціальне служіння» чи «волонтерське служіння». Наприклад дані терміни використовується у посібнику УГКЦ «Любов'ю служить один одному».

Так, в межах стратегії УГКЦ використовується таке визначення соціальному служінні, як: «діяльність, спрямована на розв'язання соціальних проблем та забезпечення соціальної справедливості, що охоплює весь спектр соціальної активності та включає в себе надання волонтерської допомоги, благодійництво та організовані форми надання соціальних послуг потребуючим особам і групам задля забезпечення їх цілісного розвитку.»¹⁵

---

¹⁰ Карий, О., Панас, Я. *Передумови залучення волонтерів для забезпечення соціально-економічного розвитку громад.* (2016) [PDF] с. 162

¹¹ *Передумови залучення волонтерів для забезпечення соціально-економічного розвитку громад,* с. 157

¹² «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва і соціологічна служба Центру Разумкова. 2018 // <https://dif.org.ua/>.

¹³ Благодійність очима українців / фундація Загорій. – 2022. //

<https://zagoriy.foundation/wp-content/uploads/2019/12/zf-brochure-digital.pdf>. [PDF]

¹⁴ Благодійність очима українців/ Charities Aid Foundation. – 2022 // <https://www.cafonline.org/>

¹⁵ Стратегія розвитку соціального служіння УГКЦ 2022 року. *Офіційні документи УГКЦ.* (9 вересня 2022) – Режим доступу до ресурсу: <https://docs.ugcc.ua/1598/>

У даній роботі вживається термін «волонтерське служіння», який не тільки охоплює працю для людей у потребі, але більш різноманітну соціально спрямовану діяльність.

Хоч і сам термін «волонтерство» чи «волонтерське служіння» відносно недавні, культура допомоги іншим існує вже з давніх-давен. Ще до запровадження християнства та інших моноїстичних релігій у світі існувала звичайна практика допомоги тим, хто потребує, це була невід’ємна частина культури ще від часів давніх цивілізацій.¹⁶

1.1.1. Волонтерське служіння, як місія людини

Волонтерство показує суспільству нові цінності: прагнення до спільного добра й дух служіння, який зароджується з бажання допомагати іншим. Прояви милосердя були, є і будуть внутрішнім стержнем, що робить людину людиною. Волонтерське служіння часто є особистою місією людини. І хоч це походить з євангельського принципу любити ближнього, як себе самого (Мт.12,31)¹⁷, є різні мотивації до здійснення волонтерського служіння.

Задля виявлення факторів, які найбільше впливають на позитивну мотивацію студентів для волонтерства у 2021 році Лабораторія волонтерства деканату студентського життя УКУ провела дослідження серед студентів УКУ щодо волонтерства та участі в ньому. Респондентам було запропоновано оцінити дев’ять мотивацій за шкалою від 1 до 5, де 5 – найбільше мотивує, 1 – найменше мотивує. Середні показники за кожною мотивацією у порядку спадання за 5-бальною шкалою:

- 4.23 «Хочу допомагати іншим»
- 4.20 «Особисті цінності та переконання»
- 4.07 «Отриманий досвід»
- 3.74 «Люблю пробувати щось нове»
- 3.65 «Відчуваю себе потрібним»
- 3.64 «Саморозвиток у волонтерстві»
- 3.47 «Стипендія в УКУ»

---

¹⁶ Лях, Т.Л. *Менеджмент волонтерських груп від А до Я*, с. 8-9

¹⁷ Там само, с.35

3.34 «Волонтерю з друзями»

3.33 «Спільнота волонтерів»

Особисті цінності та переконання, допомога іншим є найважливішими принципами, які мотивують студентів до волонтерства. Окрім цього це є потенційний досвід і можливість спробувати щось нове.¹⁸

Як бачимо, є різноманітні причини залучення людей до волонтерського служіння. Однак правдива особиста місія християнина у волонтерському служінні походить з цінностей та мети допомагати тим, хто в потребі. Воно народжується з хрещення і становить невіддільну частину життя кожного вірного.¹⁹

Останнім часом у сучасному глобальному світі є виклик з тим, що особа не може розпізнати свою особисту місію, покликання у долучення до волонтерського служіння. Папа Франциск у своїй енцикліці «Fratelli Tutti» гостро підносить питання, говорячи про так звану «глобальну маргіналізацію», що: «особа вже не вважається первинною цінністю, яку потрібно шанувати й підтримувати, особливо коли вона вбога або неповносправна. [...] Ми стали нечутливими...»²⁰ А тому важливо творити суспільство на основі служіння іншим, на основі ділення з іншими тим, що маєш. Дана енцикліка яскраво підсумовує правдиву місію людини участі у волонтерському служінні, процитувати слова папи Франциска про служіння:

Служіння – це, «значною мірою, піклування про слабкого. Служити означає піклуватися про слабких у наших родин, суспільствах, народах». Кожний може, «зустрівшись із конкретним поглядом найслабшої людини, відкласти набір свої плани, прагнення і бажання стати всемогутнім. [...] Служіння завжди дивиться братові в очі, торкається його тіла, відчуває його близькість, і часом навіть «терпить», але допомагає братові. І тому служіння ніколи не є ідеологічним, бо служить не ідеям, а особам.»²¹

1.2. Волонтерське служіння, як місія Церкви

¹⁸ Внутрішні архівні матеріали Лабораторії волонтерства за 2021 р.// https://drive.google.com/file/d/1fjB8I4M2BYbmA8tnUB75JuOcVh_bsScP/view?usp=sharing

¹⁹ Любов'ю служіть один одному.. .с. 94

²⁰ Franciscus. *Fratelli tutti of the holy father Francis on fraternity and social friendship* // https://www.vatican.va/content/francesco/en/encyclicals/documents/papa-francesco_20201003_encyclica-fratelli-tutti.html

²¹ Там само

Для Церкви сам термін «волонтерство» порівняно новий, хоча з самих початків християнства благодійна діяльність була основою життя вірних.²² Християнство стало каталізатором до поширення культури взаємодопомоги, появи правил та законів милосердя. Сама діяльність Ісуса Христа та книга Біблія має в собі чимало прикладів заклику до здійснення милосердя.²³ Більше того місія Церкви це звіщати Добру новину (керигма), освячувати (літургія) та служити (дияконія). Бачимо, що служіння ближньому та діла милосердя є одним із трьох принципів та пріоритетів життя парафії.²⁴

1.2.1. Біблійне підґрунтя волонтерського служіння.

Щоб розглядати волонтерське служіння Церкви, треба зрозуміти звідки воно пішло. Основою християнської віри є вочлочення Бога, яке описане в Біблії. Саме у цій Священній Книзі ми знаходимо безліч прикладів милосердя та служіння ближньому.²⁵

З початків Старого Завіту ми не тільки читаємо про стосунки людини з Богом, але також про стосунки між людьми, серед яких є бідні, сироти, та інші люди в потребі. Ще з п'ятикнижжя бачимо такі приклади турботи. Узагальнюючи провідною думкою про служіння ближнім у книгах Старого Завіту є те, що людина не може щиро любити Бога без любові до ближнього, не може заручитися прихильністю Бога, бути з Ним, якщо не бачить біля себе інших людей, особливо пригноблених.²⁶

У Новому Завіті центральним місцем посідає насамперед Нагірна проповідь Ісуса Христа та п'ята заповідь блаженства «Блаженні милостиві, бо вони помилувані будуть» (Мт 5,7).²⁷ Господь каже: «Нову заповідь даю вам, щоб ви любили один одного! Як я був полюбив вас, так любіть і ви один одного!» (Ів 13,34). У багатьох навчаннях Ісуса, а надалі апостолів саме цей

---

²² МБФ Карітас України. *Любов'ю служіть один одному. Посібник для організації соціального служіння у парафіях*, с. 94

²³ Лях, Т.Л. *Менеджмент волонтерських груп від А до Я*, с. 9

²⁴ МБФ Карітас України. *Любов'ю служіть один одному. Посібник для організації соціального служіння у парафіях*, с. 5

²⁵ Там само, с. 13

²⁶ Там само, с.13-14

²⁷ Лях, Т.Л. *Менеджмент волонтерських груп від А до Я*, с.9-10

аспект відіграв велику роль в поширенні культури милосердя по світу.²⁸ Варто сказати, що серед Христових учнів були волонтери, які йдучи по світу, в різні народи та проголошуючи для них Євангеліє, апостоли говорили також і про служіння ближнім, як місію кожної людини²⁹, яка «створена на образ і подобу Божу» (Бут 1,28).

У Новому Завіті міститься безліч прикладів служіння іншим:

«Більше щастя – давати, ніж брати» (Ді 20,35).

«Кожен із вас, залежно від того дару, що він отримав від Бога, має використати його для служіння ближньому як добрий розпорядник милості Господньої, виявленої вам у найрізноманітніших її проявах» (1 Пт 4,10)

«З того усі спізнають, що мої ви учні, коли любов взаємну будете мати» (Ів. 13, 35)

«Та вас, брати і сестри, Бог покликав до вільного життя. Однак хай ваша воля не стане приводом для задоволення вашої гріховної натури. Краще служіть один одному з любов'ю.» (Гл 5, 13).

Святий Павло заохочував перших християн до щедрості: «Хто скупко сіє, скупко буде жати; хто ж щедро сіє, той щедро жатиме. Нехай дає кожний, як дозволяє серце, не з жалю чи примусу: Бог любить того, хто дає радо» (2 Кор 9,6-7).

Якщо хтось одержав дар служіння іншим, той нехай присвятить життя своє служінню.[...] Наділений же талантом милосердя нехай це милосердя з радістю несе людям (Рм. 12, 6-8).

Як у людському тілі співпрацюють між собою різні члени, так і в Христовому об'єднуються послідовники Ісуса. Ми були створені з унікальними талантами: навчати, проявляти милість, сміливість, демонструвати віру, бути провідниками, служити, давати і т. д. І важливо власним талантом служити іншим (Рм. 12, 6-8)

---

²⁸ МБФ Карітас України. *Любов'ю служіть один одному. Посібник для організації соціального служіння у парафіях* с.15

²⁹ Там само, с.94

Милосердя було не просто практикою ранніх християн, це був момент прощення та діяльної любові, знаходження у потребах інших самого Христа. Ділами милосердя - діяконією - ми даємо нагоду іншим пізнати, який добрий Господь.³⁰ Нам треба жертвувати свої таланти для добра християнської спільноти. Жодне вміння чи здібність не є занадто мізерними, щоб не можна було присвятити їх Богові.³¹

1.2.2. Церква й історична ретроспектива волонтерського служіння

З моменту того, як почалася розвиватися Церква, стрімко почала розвиватися культура милосердя серед тих, хто належав до Неї. Прихід християнства до іншої країни ознаменував також поширенням там практик милосердя, як те, що є важливою частиною життя охрещеного. Так, саме нова релігія, запроваджена Володимиром Великим 988 р., стала поштовхом до розвитку благодійництва в Україні. У джерелах про Київську Русь читаємо про поширення милосердя при церквах й монастирях та практику десятини, призначеної для потребуючих людей. Наступні покоління руської знаті підтримували різноманітні справи благодійництва та меценатства, турбота про бідних, полонених, вдів, сиріт стали звичною практикою. Після занепаду Київської Русі та Галицько-Волинської держави, велику роль стали відіграти церковні братства. Церква до XVIII століття відіграла центральну роль у благодійництві.³²

З кінця XVIII століття практика милосердя стає більш світською та стає практикою держави, яка зрозуміла для себе цінність благодійної допомоги. Помітна менша роль Церкви у соціальній діяльності на монастирському і на парафіяльному рівнях. Особливо активний розвиток і систематизація такої діяльності розпочалися після революційних подій 1848 року, коли на теренах

---

³⁰ *Управління Божими дарами християнський спосіб життя Практичний poradnik для парафіян.* / Відділ соціального служіння УГКЦ. //

<http://social.ugcc.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/VP-UpravlinnyaDaramy-UKR.pdf> с.10

³¹ Там само, с. 22

³² Лях, Т.Л. *Менеджмент волонтерських груп від А до Я*, с.10-11

Галичини з новою силою постали проблеми освіти й охорони здоров'я, а також значно підвищилася суспільна активність людей.³³

Водночас у світовій історії Церкви наприкінці XIX століття було створено у Німеччині перший осередок організації Caritas. Як зазначають перші волонтери, це було «служіння в дусі caritas pastoralis (пастирського милосердя).» Стимулом до створення цієї організації стала енцикліка «Regum Novarum» Лева XIII. До слова, зараз до міжнародної родини Карітас входить понад 160 національних організацій у понад 200 країнах світу.³⁴

Під час радянського панування в Україні про ніякий розвиток волонтерського служіння не могло йти мови. Так, наприклад, про діяльність організації «Карітас» не могла йти мова взагалі. У 1913 в Україні налічувало 86 благодійних організацій й 47 надавали допомогу бідним та людям літнього віку. Варто також згадати за благодійників Терещенки, Семеренки й т.д.³⁵

Благодійна допомога була в межах комуністичних рамок. Перебудова Горбачова та вихід з підпілля УГКЦ впливало й на створення в українському просторі середовища для розвитку волонтерського служіння.³⁶

1.2.3. Сучасний стан. Соціальне служіння УГКЦ.

У перший рік незалежності України глава УГКЦ кардинал Любачівський оголосив: «тепер нам треба застосовувати соціальну науку церкви в нашому щоденному житті. Це значить, що як церква ми не можемо обмежуватися лише літургійним життям і проповіданням Божого слова, а маємо бути всюди, де наш народ потребує.»³⁷

---

³³ Лях, Т.Л. *Менеджмент волонтерських груп від А до Я*, с.37-38

³⁴ Карітас у світ / Карітас України // <https://caritas.ua/internationalis/>

³⁵ Лях, Т.Л. *Менеджмент волонтерських груп від А до Я*, с.12

³⁶ Там само, с.13

³⁷ "Природа соціального вчення в УГКЦ та перспективи його розвитку в сучасних умовах - РІСУ". Релігійно-інформаційна служба України, 29.08. 2013.

https://risu.ua/volodimir-moroz-priroda-socialnogo-vchennya-v-ugkc-ta-perspektivi-yogo-rozvitku-v-suchasnih-umovah_n64734.

Тож із виходу УГКЦ з підпілля почалося й провадження нею соціального служіння: з 1992 р. були створені перші осередки Карітасу в Україні, а у 1994 р. Карітас став міжнародною благодійною організацією в Україні.³⁸

Щотижня Карітас України надає гуманітарну допомогу у вигляді одягу, взуття та інших необхідних речей сотням людей в Україні, протягом зими 2012 і 2013 років програма допомоги взимку надала допомогу майже 2500 особам. Програми соціальних служб Карітасу України створили реабілітаційні центри для осіб, які борються з наркоманією, надають допомогу в реінтеграції українських мігрантів, надають безпосередню допомогу та проводять семінари з запобігання торгівлі людьми, допомагають особам, які перебувають у місцях позбавлення волі, надають догляд за людьми похилого віку та ВІЛ-/СНІД-інфікованим. Крім того, Карітас щотижня годують сотні знедолених людей. Через 5 соціальних центрів вони обслуговують близько 500 дітей та підлітків у кризових сім'ях. Їхні соціальні центри також допомагають дітям трудових мігрантів і забезпечують лікування онкохворих дітей. Діяльність Карітасу не спрямована лише на те, щоб забезпечити базові потреби в людей, але дати можливість їм розвиватися, надаючи відповідні послуги консультування допомоги з працевлаштуванням, започаткування власного бізнесу.³⁹

Протягом року Карітас України проводить благодійні акції («Різдвяна свічка», «Шкільний портфель», «Великодній кошик», «Святий Миколай відвідує дітей-сиріт»), кошти від яких розподіляються сотням малозабезпечених людей. Національне представництво Карітас України у Львові налічує майже 500 співробітників і близько 1000 волонтерів.⁴⁰

Ще однією благодійною християнською організацією, яка тоді розвивалася стала спільнота св.Егідія, яка щотижня проводить роздачі їжі в Києві та Львові для безхатків, людей літнього віку та інших людей, які знаходяться у потребі.⁴¹

---

³⁸ Де працює Карітас / Карітас України // <https://www.caritas.org/where-caritas-work/europe/ukraine/>.

³⁹ Там само

⁴⁰ Там само

⁴¹ Спільнота св.Егідія // <https://spilno.dess.gov.ua/spilnota-sviatoho-ehidii-cimunita-di-sant-egidio/>

Наступним важливим моментом окресленням благодійництва та служіння з боку УГКЦ, є видання катехизму «Христос - наша Паска» (2011), який є офіційним текстом віровчення УГКЦ⁴², нижче окреслено головні пункти з цього документу, які стосуються волонтерського служіння:

- 1) Церква, наслідуючи Спасителя, звершує свою місію (апостольство) у суспільстві через служіння: «Син Чоловічий прийшов не для того, щоб Йому служили, але послужити й дати життя Своє на викуп за багатьох» (Мт. 20, 28). Найвище покликання церкви – не в пануванні, а в служінні. Церква не владарює, а допомагає: вона не бореться за впливи та матеріальний зиск, а служить убогим, хворим і нужденним.⁴³(925)
- 2) Суспільним виявом християнської любові є діла милосердя. Релігійний характер діл милосердя полягає в тому, що Сам Ісус Христос ототожнив Себе з кожним нужденним: «Усе, що ви зробили одному з Моїх братів найменших – ви Мені зробили» (Мт. 25,40). Основним мотивом діл милосердя є любов ради Христа.⁴⁴ (936)
- 3) Християнська аскетична традиція навчає про сім діл милосердя для душі та для тіла. Сім діл милосердя для душі: у сумніві порадити, невігласа навчити, грішника навернути, сумного потішити, образу зі серця простити, кривду терпеливо зносити, за живих і померлих молитися. Сім діл милосердя для тіла: голодного нагодувати, спраглого напоїти, нагого зодягнути, подорожнього в дім прийняти, недужому послужити, в'язня відвідати, умерлого похоронити.⁴⁵(937)
- 4) Зanedбання милосердя є гріхом проти християнської любові: «те, чого ви не зробили одному з Моїх братів найменших – Мені також ви того не зробили» (Мт. 25, 45)⁴⁶. (938)

Великим поштовхом до подальшого розвитку соціального служіння в УГКЦ став у 2016 році проведений перший Всеукраїнський форум соціального служіння, метою якого було створити спільний простір дій. Це стало основою до формування в УГКЦ стратегії розвитку соціального служіння⁴⁷ та створення відділу соціального служіння УГКЦ (5–11 вересня 2016 р.), який є «консультативно-координаційним органом при Синоді Єпископів УГКЦ та

⁴² Катехизм Української Греко-католицької церкви: Христос – наша Пасха. – Львів, 2011. – с. 336

⁴³ Там само, пар. 925

⁴⁴ Там само, пар.936

⁴⁵ Там само, пар.937

⁴⁶ Там само, пар.938

⁴⁷ Стратегія розвитку соціального служіння 2022

Главі УГКЦ у сфері соціального служіння.» Роль нової структури є у координації, взаємодії та розвитку різних форм і напрямків соціального служіння, що здійснюються структурами УГКЦ та/або за її підтримки.⁴⁸

Від 2016 року відбулося вже 6 форумів УГКЦ щодо соціального служіння: 2017 - „Соціальне служіння громади», 2018 - «Соціальне служіння сім'ї» , 2019 - «Соціальне служіння людині», 2020 — «Соціальна відповідальність: від волонтерства до соціально відповідального підприємництва», 2022 - „Разом робимо добрі справи та перемаємо“, а у 2023 - „Взаємодія заради стійкості».⁴⁹

Від першого форуму у 2016-му до 2020-го програмою активізації соціального служіння було охоплено понад 400 парафій.⁵⁰

У 2022 році була ухвалена стратегія соціального служіння УГКЦ має такі пріоритетні цілі:

1. Плекання духу жертвовності та соціальної відповідальності.
2. Служіння на благо нужденних.
3. Інституційний розвиток та професіоналізація соціального служіння УГКЦ.

Згідно із цієї стратегії, відділ соціального служіння УГКЦ акцентує свою увагу на регулярному інформуванні про волонтерське служіння, збільшення обсягу та якості діяльності, покращення якості самих послуг, їх стандартизація, запровадження нових послуг до викликів й потреб, а також створення чіткої системи обліку, статистики, підзвітності, дотримання міжнародних стандартів діяльності із соціального служіння (Карітас Інтернаціоналіс), розвиток парафіяльних Карітасів та організованої діяльності із соціального служіння на парафіяльному рівні; співпраця з неприбутковими організаціями, бізнесом, владою та іншими об'єднаннями, які діють у соціальній сфері.⁵¹

---

⁴⁸ Положення відділу соціального служіння УГКЦ: <https://docs.ugcc.ua/216/>

⁴⁹ «Взаємодія заради стійкості»: відбувся Всеукраїнський форум соціального служіння. *Українська Греко-Католицька Церква* //

<https://ugcc.ua/data/vzaemodiya-zarady-stiykosti-vidbuvsya-vseukraynskyy-forum-sotsialnogo-sluzhinnya-4246>

⁵⁰ *Наші вчинки повинні свідчити про Бога* / Синод єпископів УГКЦ

⁵¹ Стратегія розвитку соціального служіння УГКЦ 2022 року

У жовтні 2022 року був також оприлюднений душпастирський план УГКЦ до 2030 року, один із пунктів якої є «Близькість і практична увага до убогих і маргіналізованих» - тобто йдеться про діяконію для найбільш потребуючих людей. Також актуальним та інноваційним пунктом у цій стратегії стала «Дорога зцілення ран та лікування травм», що означає діяльність УГКЦ у служінні тим, хто постраждав у різний спосіб від військових дій.

Важливою частиною впровадження волонтерського служіння є школи соціального служіння, які впроваджуються у партнерстві з Українською освітньою платформою (раніше - Львівською освітньою фундацією). Завдяки ним було охоплено 700 парафій.⁵²

Соціальне служіння УГКЦ стрімко розвивається, як відповідь на сьогоденні реалії та все глибше вкорінюється в життя парафій.

1.2.4. Принципи соціального вчення УГКЦ: людська гідність, спільне благо, солідарність та субсидіарність в контексті волонтерського служіння

Одним із ключових спектрів до здійснення волонтерського служіння як у вселенській Церкві, так і в УГКЦ є принципи соціального вчення, яке є теж поштовхом до практикування милосердя серед вірних.

Зосередимо увагу на 4-х із них:

Гідність людини: У катехизмі УГКЦ про гідність людини, яка є базовим принципом не тільки суспільного вчення, але також є базовою суспільною нормою йдеться так: Гідність людини полягає в тому, що вона своєю природою перевищує все творіння, оскільки вона створена на царський образ свого Творця і вільно, повновладно управляє своїми бажаннями. Гідність людини – в образі Божому (120).⁵³ Принцип людської гідності один із найважливіших у громадянському суспільстві. Часто людська гідність є предметом маніпуляцій чи знехтуванням. Тому Церква, як спільнота вірних, своїм моральним авторитетом нетерпима до будь-яких спроб порушення

⁵² Взаємодія заради стійкості»: відбувся Всеукраїнський форум соціального служіння

⁵³ Катехизм УГКЦ «Христос - Наша Пасха»

людської гідності, від ситуації, коли Янукович розігнав Майдан до непорушності людського життя від його зачаття і до природної смерті та традиційні християнські сімейні цінності. Людська гідність повинна бути первинною цінністю волонтерського служіння.

Мати повагу до гідності людини це є також і про вираження любові та діла милосердя. Юрій Підлісний - керівник програми ЕПЕ зауважив: “Людина, яка вміє служити – вміє поважати гідність іншого”.⁵⁴ Знаходимо це і в Катехизмі УГКЦ:

Християнська любов є фундаментом усіх міжособових відносин, усього суспільного життя. Саме любов розкриває гідність людської особи та вчить поваги до неї (936)⁵⁵.

Тож визнання гідності іншої людини й повага до її гідності - це також про довіру, щирість, правдомовність та загалом любов, як бажання добра ближньому. Гідність не є те, що вивищує нас від іншого буття, а творить взаємозв’язок наш з іншими частинками буття та відповідальність до інших людей довкілля.⁵⁶

Поняття **спільного блага** передбачає визнання й утвердження основних прав людської особи, розвиток духовного й матеріального добробуту людини і суспільства, мир і безпеку для всіх. Згідно з суспільним вченням Католицької Церкви спільне благо є «сукупність суспільних умов, які дозволяють найповніше і найшвидше досягти сповнення як окремої людини, так і суспільства». Спільне благо висвітлено в енцикліці папи Франциска "Laudato Si", який підкреслює необхідність піклування про наш спільний дім та неодноразово наголошує, що все між собою пов’язане. Принцип в ширшому значенні означає, що людина дбає не лише за свій життєвий успіх, але й готова послужити спільному добру.⁵⁷

---

⁵⁴ Свідчити. Служити. Спілкуватися. / Wiki UCU. // https://wiki.ucu.edu.ua/svidchyty_sluzhyty_splukuvatysia

⁵⁵ Катехизм УГКЦ “Христос - Наша Пасха”, пар.932

⁵⁶ Філософсько-богословський факультет УКУ (Faculty of Philosophy and Theology, UCU). "Орися Біла - Про гідність та відповідальність". YouTube, 12 лютого 2021. Відео, 22:18. <https://www.youtube.com/watch?v=xNmYhHtu1Vk>

⁵⁷ Папа Франциск. Енцикліка Laudato Si? / Бюро УГКЦ з питань екології. Київ – Івано-Франківськ – Дрогобич 2019.

Солідарність творить наше життя, воно додає нашій свободі виміру відповідальності за себе й тих, хто поруч. А це є основою діяльності християнського волонтера, який прагне не тільки розв'язати проблему тих, хто в потребі, але також «прагнути його розвитку й допомагати йому бути вільним, автономним учасником і протагоністом творення суспільства нарівні з іншими.»⁵⁸

Волонтерство – це школа та практичний досвід солідарності, адже воно довершує в людині формування засад відповідального громадянина, пропонує кожному взяти на себе, відповідно до своїх сил, частину ваги як місцевих, так і глобальних проблем та докластися до суспільних змін.⁵⁹ Варто зазначити, що “всі громадяни є відповідальні за загальний добробут як на рівні місцевої громади, так і на рівні регіону та всієї країни”.⁶⁰

Ще один важливим є принцип **субсидіарності (допоміжності)**. Катехизм УГКЦ розуміє його, як суспільну діяльність, де об'єднання громадян на кожному рівні (місцевому, регіональному, загальнонаціональному) діють кожне в межах своєї компетенції, створюючи власні суспільно корисні ініціативи. Державне втручання є мінімальне, ключовим фактором є ініціативність громадян і їхніх громад.⁶¹ Саме ініціативність і є двигуном волонтерського руху.

Принцип допоміжності ґрунтується на тому, що втручання можливе лише тоді, коли ініціативна група не виконує взяті на себе обов'язки. Втрата духу служіння руйнує субсидіарність і призводить до надмірного контролю з боку держави або ж до розпаду громади.⁶²

Кожен вірний є відповідальний за загальний добробут як на рівні місцевої громади, так і на рівні регіону та всієї країни. Практичним виявом можуть стати: заохочення приватних ініціатив, зокрема громадських активістів,

---

⁵⁸ МБФ Карітас України. Любов'ю служить один одному. Посібник для організації соціального служіння у парафіях, с. 96

⁵⁹ Там само, с.97-98

⁶⁰ Інструкція про присутність церковних структур, інституцій, духовенства, богопосвячених осіб КГВА УГКЦ в мережі «Інтернет». Офіційні документи УГКЦ, 3 серпня 2020. <https://docs.ugcc.ua/1466/>.

⁶¹ Катехизм УГКЦ “Христос - наша Пасха”, пар. 926

⁶² Там само, пар. 926

малих підприємців і громадських об'єднань, делегування повноважень і відповідальності громадянам, як активних учасників громадянського суспільства.

1.3. Волонтерське служіння, як один із важливих принципів діяльності католицьких університетів

1.3.1. Місія та ідентичність католицьких університетів

Що означає бути католицьким університетом? Одним із яскравим документом, який про це описує, є апостольська конституція *Ex corde ecclesiae* Із серця церкви написана святим Іваном Павлом II 1990 року та містить головні принципи життєдіяльності католицьких університетів, які справді є цим серцем Церкви, які оновлюють й змінюють її, шукають істину, єднаючи віру й розум, який навчає й виховує студентів та дає нових лідерів для служіння в ній та суспільству.⁶³

Олександр Січ у своїй статті про п'ять ознак католицького університету окреслює їх так:

- (1) натхненний надприродною візією;
- (2) заснований на християнській антропології;
- (3) мотивований спільністю і спільнотою;
- (4) просякнутий католицьким світоглядом у навчальних і дослідницьких програмах;
- (5) підтриманий євангельським свідченням.⁶⁴

На практиці ці ознаки означають, що католицький університет має своїм завданням свідчити у практичний спосіб віру у своїй повсякденній діяльності.⁶⁵

Нижче розглянуто п'ять аспектів для досягнення цього та як згадані ознаки є рушієм університетів:

Університет, який є католицькими. Католицька освіта свідомо спрямована на ріст усієї особи. Інтегральна освіта ставить собі за мету крок за

⁶³ Апостольська конституція Івана Павла II *Ex corde ecclesiae* про католицькі університети". кафедра богослов'я УКУ.// <http://theologia.ucu.edu.ua/uk/dokumenty/apostolska-konstytucija-ivana-pavla-ii-ex-corde-ecclesiae-pro-katolycki-universityty>.

⁶⁴ Січ О. 5 ознак католицького університету

⁶⁵ Там само

кроком розвинути усі можливості для кожного студента: його інтелектуальні, фізичні, психологічні, моральні та релігійні здібності.⁶⁶ Католицизм є «всеосяжним способом життя», який має оживляти кожен аспект діяльності і навчальних програм університету, він повинен пронизувати усю навчальну систему. Католицький університет повинен наповнювати свої дослідження, викладання та іншу діяльність католицькими ідеалами, принципами та підходами.⁶⁷

Університет - який шукає істину. Як зауважує Понтифік саме через свій католицький характер університет стає більш здатним проводити неупереджений пошук істини, католицька ідентичність, яка постійно звертається до Ісуса Христа та Його вчення, чи ненайкраще може сприяти цьому. В апостольській конституції Івана Павла це стає головною ідеєю є честю і відповідальністю католицького університету є беззастережно зосереджувати свою увагу на справі істини⁶⁸, що є способом служіння одночасно як гідності людини, так і благу Церкви, адже саме знання й розум насправді є служителями віри.⁶⁹

Поєднання Fides et Ratio (за кілька років із цією назвою була написана енцикліка святого Івана Павла II) є ще однією важливою тезою діяльності католицького університету, адже бачимо, як все більш необхідним є зустріч Церкви з наукою, що стрімко розвивається, та з культурами нашого часу. Завдання католицького університету є сприяти діалогу між вірою і розумом, щоби можна було більш глибоко побачити, як віра і розум гармонійно свідчать про єдність цілої істини.⁷⁰ Велика традиція вищої католицької освіти заснована на двох підґрунтях, завдяки яким ми пізнаємо світ: Fides et Ratio. Віра і розум, кожен у своїй окремій царині, служать правді і, таким чином, доповнюють одне одного у такий спосіб, що лише їх підсилює. Справді завдяки цим двом

---

⁶⁶ Січ.О. 5 ознак католицького університету

⁶⁷ Апостольська конституція Ex corde ecclesiae

⁶⁸ Там само, пар.4

⁶⁹ Січ.О. 5 ознак католицького університету

⁷⁰ Апостольська конституція Ex corde ecclesiae, пар.17

елементам студенти можуть бути ще відданішими своїй вірі та зростати в ній через пізнання.⁷¹

Зв'язок з Церквою. Кожен католицький університет має відносини з помісною Церквою, в якій він знаходиться. Водночас через те, що він є академічною інституцією, а отже частиною міжнародної наукової та дослідницької спільноти, кожен заклад бере участь у житті та місії Вселенської Церкви та робить внесок в них, отримуючи в результаті особливий зв'язок зі Святим Престолом на підставі служіння єдності, яку він покликаний передавати цілій Церкві.⁷² Католики-члени університетської спільноти також є покликаними до особистої вірності Церкві зі всім, що з цього випливає. Від членів-некатоликів вимагається повага до католицького характеру університету, а університет мусить поважати їхню релігійну свободу. Церква з великою надією довіряє католицьким університетом, які через свою діяльність є здатним краще відповідати на завдання передавати вістку Христа людям, суспільству та різним культурам.⁷³

Спільнота університету. Католицький університет має ціллю формування справжньої людської спільноти, пронизаної духом Христа. Джерелом її єдності є спільна відданість істині, спільне бачення гідності людської особистості і насамперед – відданість вістці Христа, яка надає інституції унікального характеру. Внаслідок цього натхнення спільнота поживається духом свободи і милосердя, вона характеризується взаємною повагою, щирим діалогом і захистом прав людини.⁷⁴ Щодо цього, то у статті "5 ознак католицького університету" також йдеться про таку ознаку, як мотивований спільнотою, яка найбільше збагачує університет - де панує гармонія між студентами, викладачами, працівниками та духівниками.⁷⁵

Сучасний світ потребує оновленої євангелізації, оновленого підходу до багатьох речей й католицькі університети є тим відлунням Доброї Новини, що

---

⁷¹ Січ О. 5 ознак католицького університету

⁷² Апостольська конституція *Ex corde ecclesiae*, стаття 5 (Католицький університет у Церкві)

⁷³ Там само, пар. 27

⁷⁴ Там само, пар 21-23

⁷⁵ Січ О. 5 ознак католицького університету

допоможе більшій кількості людей досягнути Божого царства та правдиву радість та істину, якою є Ісус Христос.

IFCU має на меті сприяти розвитку знань і побудові більш справедливого та гуманного світу у світлі християнської віри та завдяки заквасці Євангелія. 1924 р.⁷⁶ та вироблення нової концепції взаємодії, зокрема що стосується Культури та механізмів солідарності між католицькими університетами. круглого столу на тему «Ex Corde Ecclesiae перед викликами 21 століття».⁷⁷

1.3.2. Служіння, як вершина діяльності католицьких університетів.

Служіння стає наслідком усіх цих ознак католицького університету, служіння об'єднує усі принципи та є вершиною діяльності католицьких університетів. Університет, який занурений у суспільство. Пізнаючи істину, поєднуючи віру й розум, університет не може не діяти, не служити, бо це впливає з його природи. В апостольській конституції *Veritatis Gaudium* Папа Франциск дає чотири важливі критерії для оновлення церковної освіти. Найперше, це керигма, тобто звіщення воскреслого Христа не на словах, а в діях, спрямованих насамперед тим, хто є відкинутим суспільством, знаходяться на маргінесі людських стосунків.⁷⁸

Папа Франциск наголошує, що справжня освіта - це не наповнення тільки голови концептами, а це навчання тому, як вживати три мови: розуму, серця і рук».⁷⁹ Католицькі університети намагаються у своїй діяльності користуватися рівномірно цими 3 мовами та впроваджувати у своїй діяльності активне волонтерське служіння та суспільно-орієнтоване навчання.

1.3.3. Міжнародний досвід служіння католицьких університетів

---

⁷⁶ "International Federation of Catholic Universities". Home Page del Pontificio Consiglio per i Laici // <http://www.laici.va/content/laici/en/sezioni/associazioni/repertorio/federazione-internazionale-delle-universita-cattoliche.html>

⁷⁷ Український досвід має повернути світові віру в абсолютні цінності, – Софія Опацька на конференції у Римі // <https://ucu.edu.ua/news/ukrayinskyj-dosvid-maye-povernuty-svitovi-viru-v-absolyutni-tsinnosti-sofiya-opatska-na-konferentsiyi-u-rymi/>

⁷⁸ Папа Франциск. Апостольська конституція *Veritatis Gaudium*

⁷⁹ У світі надзвичайна освітня ситуація. Що робити? - РІСУ. Релігійно-інформаційна служба України. 5 травня 2020 // https://risu.ua/u-sviti-nadzvichayna-osvitnya-situaciya-shcho-robiti_n104332

Кожен з католицьких університетів зобов'язаний підпорядковуватися церковній владі та принципам та вченням католицької віри, в тому числі це стосується апостольської конституції про католицькі університети *Ex corde ecclesiae*.

В рамках даного дослідження будуть розглянуті міжнародні приклади католицьких університетів в 2-х державах світу. Це Бразилія та США.

Бразилія. Одним з найбільш популярних католицьких університетів у Бразилії є Папський католицький університет в Сан Пауло. Виконуючи свою місію, PUC-SP принципово керується принципами католицької доктрини. У цьому дусі вона забезпечує свободу дослідження, навчання та вираження думок, завжди прагнучи виконувати свою соціальну функцію, враховуючи природу та суспільний інтерес своєї діяльності.⁸⁰ На сайті університету є вкладка "громадські послуги", де університет пропонує для суспільства ряд можливостей, наприклад: психологічна клініка, служба правової підтримки громади, сектор громадського обслуговування, в освіті глухих і надає клінічну допомогу людям із порушеннями слуху, голосу та мови, а також допомога сім'ям, які знаходяться у складних життєвих обставинах і приносить користь людям усіх вікових груп.⁸¹ Важливим є діяльність центру громадської роботи у Бразилії. Сприяти включенню, постійному та освітньому розвитку дітей та підлітків із малозабезпечених сімей через соціально-освітні, культурні, мистецькі, спортивні та оздоровчі заходи, інтегруючи сім'ї, школу та громаду. Сприяти розповсюдженню грамотності серед дорослих, готувати соціальних педагогів, пропонувати студентам бакалаврату можливості для стажування, додаткової діяльності та наукової ініціативи. Завдяки педагогічному проекту, спрямованому на пряму соціальну практику та використовуючи метод Paulo Freire, NTC впроваджує центри грамотності, також окрема увага є проєкт сприяння трудовій та продуктивній соціальній інтеграції для іммігрантів,

---

⁸⁰ "Missão". PUC-SP | Pontifícia Universidade Católica de São Paulo // <https://www.pucsp.br/universidade/missao>

⁸¹ Deric - Educaçãõ, saõde e pesquisa | PUC-SP e Fundaçãõ Sãõ Paulo" // <https://www5.pucsp.br/derdic/>.

біженців та осіб без громадянства.⁸² Студенти можуть долучитися до певного виду служіння, а мешканці громади отримати відповідні послуги.⁸³

США: Католицький університет Америки має доволі сильну мережу можливостей служіння в університеті. На офіційному сайті університету є вкладка, де студенти можуть знайти собі щотижневий розклад можливостей для волонтерського служіння. Університет має розвинену мережу служіння в напрямках годування людей у потребі, проведення еко-толок, волонтерства з людьми у потребі.⁸⁴

Серед важливих проєктів є Cardinal Service Corps (CSC) — це група студентів бакалаврату, які проводяться воркшопи з обговоренням питання соціальної справедливості та навчання для якісної допомоги маргіналізованим верствам населення. Керівна команда CSC — це цілеспрямована спільнота, яка зосереджена на службі, соціальній справедливості та лідерстві. На додаток до своїх щотижневих обов'язків Лідерська Команда відвідує обов'язкове літнє навчання, веде навчальні сесії CSC із соціальної справедливості та служить для своїх колег-членів CSC та ширшого студентського колективу.⁸⁵ Цей виклик спонукав університети, громадські програми грамотності, професійні організації, студентів, батьків, людей похилого віку та інших членів громади об'єднати зусилля для покращення навичок читання учнів початкової школи. Католицький університет Америки співпрацює з місцевими початковими школами та некомерційними організаціями, щоб організовувати навчальні програми, спрямовані на підвищення навичок читання дітей. І ще важливим моментом є те, що студентам, які не навчаються на роботі, настійно рекомендується запитувати про можливості волонтерства.⁸⁶

Студентське служіння, Американський університет охоплює близько 100 студентських організацій. Служіння студентів охоплює такі сфери: культурний

---

⁸² "Conheça". PUC-SP | Pontificia Universidade Católica de São Paulo // <https://www.pucsp.br/ntc>.

⁸³ "Serviços à Comunidade". PUC-SP | Pontificia Universidade Católica de São Paulo. // <https://www.pucsp.br/universidade/servicos-comunidade>.

⁸⁴ "Service Opportunities". The Catholic University of America // <https://service.catholic.edu/service-opportunities/index.html>.

⁸⁵ "Cardinal Service Corps". The Catholic University of America // <https://service.catholic.edu/service-opportunities/cardinal-service-corps/index.html>.

⁸⁶ "DC Reads", The Catholic University of America // <https://service.catholic.edu/service-opportunities/dc-reads/index.html>.

напрямок, ментальне здоров'я, допомога людям з інвалідністю, плекання здорового способу життя й поширення культури піклування про різні сфери здоров'я серед студентів.⁸⁷

Важливою також складовою католицьких університетів є запровадження моделі суспільно-орієнтованого навчання. Таке навчання може бути потужним інструментом для виконання зобов'язань, запропонованих Папою Франциском в рамках ідеї Глобального договору про освіту. Практика вважається високоефективною для студентів, бо може допомогти католицьким вищим навчальним закладам підтримати студентів у пошуку сенсу, одночасно зміцнюючи їх власну католицьку ідентичність таким чином, щоб поважати різноманітність поглядів на віру серед студентів. Навчання служінню також може сприяти розвитку культури спілкування, приносячи у світ більше толерантності та співчуття.⁸⁸

Згідно з дослідженням, більшість католицьких університетів дійсно мають цілий ряд ініціатив у сфері навчання для служіння, однак заходи повністю інтегровані лише в одній чверті університетів, які відповіли на опитування. Однак існує велика зацікавленість у покращенні та чіткі шляхи для цієї мети.⁸⁹

Висновок до 1 розділу:

Волонтерське служіння є невід'ємною частиною місії кожного християнина. Воно бере свої початки ще з життя Ісуса Христа та ранньої церкви, де принципи милосердя були важливою частиною життя християнської спільноти.

Тож волонтерське служіння не просто є чимось важливим в Церкві, це один із фундаментів, що творить Церкву, бо власне милосердя наближає обличчя люблячого Бога, творячи при парафіях дієві харитативні спільноти. Це

---

⁸⁷"Student Services", The Catholic University of America // <https://www.catholic.edu/student-life/student-services/index.html>

⁸⁸ Service-learning in Catholic Universities: Results from a Global Mapping Survey // <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15570274.2023.2177442>

⁸⁹ Там само

те, що було і в ранній Церкві й в сучасному стані УГКЦ - плекання триєдиної місії Церкви: кериґма, літурґія та дияконія. Зараз спостерігаємо значний розвиток інституалізації волонтерського служіння в УГКЦ в рамках появи стратегії та окремого відділу соціального служіння УГКЦ з 2016 року. Розуміючи це, Зараз соціальне, волонтерське служіння є частиною місії та стратегії УГКЦ, бо лише та парафія може вважатися живою, коли в ній здійснюється соціальне служіння.

Католицькі університети, які є *ex corde ecclesiae*, покликанні не лише до навчання студентів, але також для пошуку пізнання істини, цілісного розвитку особистості, творення спільноти, тощо як і казав папа Франциск для поєднання трьох мов у навчанні: розуму, серця і рук. Тож служіння є вершиною католицьких університетів, те, що робить ці університети життєстійкими та унікальним серед інших. Яскравими прикладами, наведені в цій роботі, є університети у Бразилії, США та Німеччині. де активно впроваджується модель як і волонтерського служіння студентів, так і суспільно-орієнтованого навчання.

РОЗДІЛ II: Аналіз та оцінка сучасного стану волонтерського служіння в УКУ за 2014 - 2023 рр.

2.1. Методологія емпіричного дослідження

Метою дослідження є проаналізувати особливості волонтерського служіння в УКУ як одного із можливих інструментів розбудови громадянського суспільства, яке можуть здійснювати католицькі заклади освіти, та надати пропозиції щодо його вдосконалення.

Цілями емпіричного дослідження є:

- 1) з'ясувати історію розвитку волонтерського служіння в УКУ (2014-2022рр.);
- 2) проаналізувати наявну ситуацію розвитку волонтерського служіння в УКУ та провести пасторально-богословський аналіз
- 3) Надати пропозиції щодо підтримки й розвитку волонтерського служіння УКУ як важливої складової у творенні громадянського суспільства.

Дане емпіричне дослідження складається з 2-х частин: аналізу наявних даних, емпіричного опису та відкритого напівструктурованого інтерв'ю.

Завданням інтерв'ю є:

- 1) дослідити волонтерські проекти, які творить спільнота УКУ та які задачі й проблеми бенефіціарів (ЦА) були вирішені шляхом волонтерського служіння УКУ
- 2) визначити, як волонтерське служіння впливає на спільноту УКУ та що вдалося досягнути шляхом здійснення волонтерського служіння в УКУ (його сильні та слабкі сторони)
- 3) з'ясувати співпрацю між Церквою та осередками волонтерського служіння УКУ
- 4) визначити актуальні ціннісні пропозиції (продукти-послуги) для розвитку волонтерського служіння УКУ.

Відповідно до даних цілей та завдань була розроблена преамбула до опитувальника та складений список питань.⁹⁰ Об'єктами опитування є спільнота УКУ (студенти, випускники, працівники та духівники). З кожної з наведених частин спільноти планую опитати по 3 представники. Кожен з інтерв'юєрів по-різному був дотичний до волонтерського служіння та охоплює різні його ділянки.

Інтерв'юєри:

Працівники УКУ

1) Остап Мачинський - випускник УКУ магістерської програми “Управління неприбутковими організаціями” , керівник Офісу ректора, від березня 2024 р. - пішов добровольцем служити в ЗСУ.⁹¹

2) Мирослав Маринович - проректор із питань призначення та місії Українського католицького університету, дисидент, співзасновник Української Гельсінської групи.⁹²

3) Ірина Скоропадська - багатолітня працівниця відділу управління персоналом, з перших днів російського вторгнення в Україну 2014 року волонтерить, активна членкиня “Волонтерська сотня УКУ”⁹³

Випускники:

4) Мар'яна Кащак - випускниця УКУ із «Соціальна педагогіка» та магістерської програми «Управління неприбутковими організаціями», директорка однієї із найбільших в Україні благодійних організацій “Українська освітня платформа”.

Перша акція в УКУ, до якої долучилися це “Миколай про тебе не забуде...”⁹⁴

5) Юрій Мурич - студент УКУ 2011- 14 роки, де був членом студентської організації “Братство УКУ”, координатором ініціативи “Вертеп на Схід”, засновник та керівник СО “Україна єдина”.⁹⁵

---

⁹⁰ див. Додаток 1

⁹¹ Мачинський О. Інтерв'ю від 30.11.2023 / інтерв'юєр Цебенко О. // Додаток 2

⁹² Маринович М. . Інтерв'ю від 29.03.2024 / інтерв'юєр Цебенко О. // Додаток 3

⁹³ Скоропадська І.. Інтерв'ю від 06.03.2024 / інтерв'юєр Цебенко О. // Додаток 4

⁹⁴ Кащак М. Інтерв'ю від 28.02.2024 / інтерв'юєр Цебенко О. // Додаток 5

⁹⁵ Мурич Ю. Інтерв'ю від 18.03.2024 / інтерв'юєр Цебенко О. // Додаток 6

Духівники:

6) о.Володимир Гриб - духівник студентської волонтерської організації “Відлуння”, під час навчання в семінарії долучився до служіння для людей з інвалідністю, волонтерив в школі для незрячих, мав чималий досвід волонтерського служіння в семінарії.⁹⁶

7) о.Юрій Козловський - магістр колегіуму, экс-керівник відділу студентського життя, мав досвід волонтерського служіння у спільноті св.Егидія у Римі⁹⁷

Студенти-лідери:

8) Христина Яковин - студентка УКУ магістерської програми “Медіакомунікації”, менторка та членкиня Лабораторії волонтерства УКУ. Спільно із студентами першого курсу задіяна до проєктів у громаді Мшанець. Активно долучалася до діяльності Карітасу в Коломиї та розвитку парафіального соціального служіння в Карітасі.⁹⁸

9) Наталя Жигалко - членкиня студ.організації “Відлуння”, координаторка плетіння сіток в УКУ, менторка для волонтерських команд першокурсників Лабораторії волонтерства.⁹⁹

10) Дмитро Лучканін - студент VI курсу семінарійного відділення, голова “Братство ведення в Храм Пресвятої Богородиці”, яке займається соціальними проєктами.¹⁰⁰

2.2. Філософія культури служіння та солідарності в УКУ: творення університету

Сучасна стратегія УКУ 2030, як і попередня до 2025 року має назву “УКУ, який служить”.¹⁰¹ Здавалося, що для університету служіння стало пріоритетним лише в останні роки. Однак все творення університету базувалося на унікальній філософії служіння та солідарності.

⁹⁶ Гриб В. Інтерв’ю від 27.02.2024 / інтерв’юер Цебенко О. // Додаток 7

⁹⁷ Козловський Ю. Інтерв’ю від 10.04.2024 / інтерв’юер Цебенко О. // Додаток 8

⁹⁸ Яковин Х.. Інтерв’ю від 25.01.2024 / інтерв’юер Цебенко О. // Додаток 9

⁹⁹ Жигалко Н. Інтерв’ю від 27.10.2023 / інтерв’юер Цебенко О. // Додаток 10

¹⁰⁰ Лучканін Д.. Інтерв’ю від 25.10.2024 / інтерв’юер Цебенко О. // Додаток 11

¹⁰¹ Стратегія УКУ 2025, 2030

Дана культура не є новою, вона закорінена в Біблії, в діяльності Ісуса Христа, першої апостольської спільноти, загалом традиції життя Церкви, в тому числі й УГКЦ та місії й ідентичності католицьких університетів. Усі ці моменти, які були описані в першому розділі, вплинули на фундаментальну основу університету.

Дух служіння й солідарності був від початків існування університету, завдяки йому університет зростав та впевнено долав усі виклики. Історія УКУ - це історія викликів та те, як лідери УГКЦ: Андрей Шептицький, Йосип Сліпий, Борис Гудзяк вирішували їх кожен у свій час, плекаючи тут культуру служіння на принципах Євангелія. Унікальним є те, що УКУ має 4 дати свого створення, це жовтень 1928 - коли була створена Львівська богословська школа (далі - ЛБА), грудень 1963 - створення в Римі Йосипом Сліпим філію УКУ в Римі, вересень 1994 - відновлення ЛБА та червень 2002 рік - інавгурація УКУ у Львові.¹⁰²

Напередодні того, як Андрей Шептицький створив ЛБА один з вагомих викликів був пошук ідентичностей України. Так, українці протягом двох століть, не зважаючи на короткі успіхи 1917-19 років, перебували у складі двох імперій. Андрей Шептицький вправно справляється з викликом, він творить інституцію - ЛБА, що стало зародком українського університету.¹⁰³

Варто зазначити, що мрії Шептицького про творення українського університету були від початків його діяльності, як митрополита. На початку ХХ ст. Андрей кілька разів пробував у Віденському парламенті відстояти необхідність творення українського університету. Війна помішала планам, але не зупинила діяльність митрополита. Був створений таємний український університет, однак він у 1925 році був закритий. Все ж через 3 роки Андрей Шептицький втілює свою мрію, так постає богословська академія, яка стала єдиним вищим українським навчальним закладом. Першим ректором стає майбутній митрополит та засновник УКУ в Римі Йосип Сліпий. Академія стрімко розвивалася, проте на заваді стала Друга світова війна. Окупація

---

¹⁰² Джерела натхнення: Конференція «Modus Vivendi УКУ»: <https://www.youtube.com/watch?v=2Z0nb2UvZ5g>

¹⁰³ там само

Галичини радянською владою змусила академію закритися, а студенти були репресовані.¹⁰⁴

Після 18 років неволі Йосип Сліпий зберігає у собі мужність, дух солідарності зі своїм попередником та служіння українському народу. За межами України, в Римі, він творить філію УКУ та творить в ній спільноту, яка потім буде творити цей університет в Україні. Брак фінансів, брак ресурсу, кадрова криза, інформаційна криза, фахова підготовка до богослов'я, якого взагалі не існувало - усі ці виклики постали перед молодим Борисом Гудзяком на початку незалежної України та його мріям відновити у Львові університет. Пам'ять про велетнів на яких стоїмо, спільнотність - те, що допомагало долати виклики та будувати інституцію.¹⁰⁵

Русійною силою в усіх цих процесах було служіння на благо університету, Церкви, суспільства та власне самої України. Це стало невід'ємною рисою, що виділяє цей університет з поміж інших вищих навчальних закладів. Ті, хто першими творив Інститут історії Церкви, ті, хто першим приходив сюди працювати мали чітке усвідомлення того, що власне сюди прийшли, щоб послужити.¹⁰⁶

Іван Павло II у конституції "Ex corde ecclesiae" про життєву необхідність постійного зростання католицьких університетів через переваги служіння спільноти та її свідчення.¹⁰⁷ Блаженніший Святослав Шевчук у його пастирському посланні «Про ідентичність та місію УКУ з нагоди року Митрополита Андрея Шептицького», що діяльність УКУ повинна бути пронизана служінням, яке впливає з особистої зустрічі з Христом.¹⁰⁸

Шлях служіння - це некомфортна прогулянка, а тому потрібен моральний стержень, що і міститься в Євангеліє.¹⁰⁹ І це яскраво помітно в УКУ, який не

---

¹⁰⁴ Історія заснування УКУ / Wiki UCU // https://wiki.ucu.edu.ua/istoriia_zasnuvannia_uku

¹⁰⁵ Джерела натхнення: Конференція «Modus Vivendi УКУ» // <https://www.youtube.com/watch?v=2Z0nb2UvZ5g>

¹⁰⁶ Там само

¹⁰⁷ Апостольська конституція Івана Павла II Ex corde ecclesiae про католицькі університети

¹⁰⁸ "Пастирське послання Блаженнішого Святослава про ідентичність та місію УКУ з нагоди Року митрополита Андрея" / кафедра богослов'я УКУ // <http://theologia.ucu.edu.ua/uk/dokumenty/501-pastyrskie-poslannja-blazhennishogo-svjatoslava-pro-identychnist-ta-misiju-uku-z-nagody-roku-mytropolitya-andreja>.

¹⁰⁹ Служити суспільству, преобразити світ: Конференція «Modus Vivendi УКУ»

просто академічно навчає студентів, а створює безліч можливостей для зростання студента, як зрілої особистості на основі християнських цінностей. У місії УКУ звучить, що університет виховує провідників суспільства, професіоналів, для служіння в Україні та за її межами – в ім'я слави Божої, спільного блага й людської гідності.¹¹⁰ Етос УКУ стоїть на фундаменті християнського принципу служіння ближньому. На перший погляд, це виглядає обмеженням, однак це є можливістю й даром спільнотності, де панує любов та пошана один до одного та до найменшого, найслабшого, іншого й невідомого.¹¹¹

Ще у 2003 році Борис Гудзяк під час інавгурації заторкнув тему УКУ, як школи служіння, яка передбачає «наповнення навчання та майбутньої праці своїх студентів духом служіння і солідарності. Ми хочемо, щоб наші працівники й студенти мали постійну нагоду переживати досвід служіння Богові та людині, а тому навчальна й наукова діяльність УКУ буде завжди мати практично-пасторальний і соціальний виміри.»¹¹²

Важливою місією це було будувати соціальний капітал в університеті через служіння, що включає створення бренду спільноти на служіння, організація можливостей для волонтерського служіння та підтримка молодих лідерів, випускників. Студент всіляко популяризував студентські проекти та організації, які спрямовані на волонтерство. Соціальні проекти є не тільки важливим моментом навчання лідерських та управлінських якостей, вони прищеплюють любов до командного служіння тривалістю на все життя.¹¹³

Так, від початків існування Львівської богословської академії втілення служіння було на порядку денному. Спільнота ЛБА була відкритою на різні соціальні потреби й запити, які існували. Наприклад, у 1998 році університет долучився до благодійних проектів для дітей-сиріт від Мальтійської служби допомоги, а вже за рік студенти єдиної програми з богослов'я ініціювали

---

¹¹⁰ Про візію / Wiki UCU // <https://wiki.ucu.edu.ua/vision>

¹¹¹ Про етос / Wiki UCU // https://wiki.ucu.edu.ua/pro_etos.

¹¹² Інавгураційне слово Ректора Українського Католицького Університету о. Бориса Гудзяка / Український католицький університет // <https://ucu.edu.ua/about/istoriya-ta-fakty/inavguratsiya/inavguratsijne-slovo-rektora-ukrayinskogo-katolytskogo-universitytu-o-borysa-gudzyaka/>

¹¹³ Служити суспільству, преображати світ: Конференція «Modus Vivendi УКУ»

діяльність з дітьми-сиротами¹¹⁴ та поїздки в дитячий будинок у с.Лаврів. Студентам така ініціатива припала до душі й вони хотіли частіше допомагати дітям.

«Кожен з нас може стати відлунням-відповіддю на ті соціальні проблеми, які нас оточують»- з такої думки й з'явилася ідея і концепція створення в Українському католицькому університеті в 2000 році студентського благодійного центру (згодом це стала студентська організація) «Відлуння» її засновницею Олею Босак.¹¹⁵ З самих початків організація організувала програму до Дня святого Миколая для дітей інституційних закладів у Добромилі та Лаврові¹¹⁶ та ставила собі за мету допомагати дітям із незахищених верств населення розвиватись духовно, культурно і соціально та сприяти їхньому всебічному розвитку. Були також організовані проєкти «Весела гаївка» - Великдень у Львові для школярів зі Східної України та мандрівки для учнів Лаврівської школи до Львова/ по замках Львівщини тощо;

Варто зазначити, що в цей час інтернати, дитячі будинки знаходилися у катастрофічному стані, а у суспільстві існувало багато стереотипів, міфів стосовно закладів інституційного догляду за дітьми. УКУ став середовищем відповіддю на нагальні суспільні проблеми й став однією з перших інституцій, яка комплексно почала допомагати дітям. Згодом студентським благодійним центром були реалізовані проєкти підтримки малозабезпечених сімей, самотніх людей спільно з Мальтійською службою допомоги, найяскравішим з них був Святвечір для самотніх. Колосальна підтримка даної організації студентами УКУ вже протягом двадцятиліття доносить дітям та людям у потребі, що вони мають свою Богом дану гідність, унікальність й талант.¹¹⁷ Окрім цього від самих початків студенти служили людям з інвалідністю, наприклад долучаючись до проєктів організації «Віра й світло»¹¹⁸

---

¹¹⁴ Звіт ректора УКУ за 1999 - 2000 рр.// Архів ректорату УКУ

¹¹⁵ Босак О. Інтерв'ю від 09.03.2020. Студентська організація "Відлуння" //

https://drive.google.com/drive/folders/1vrbYJmZOmIalFMQagZm_pp3KpClthHwf?usp=drive_link

¹¹⁶ Звіт ректора УКУ за 2001-2002 рр.// Архів ректорату УКУ

¹¹⁷ Босак О. Інтерв'ю від 09.03.2020.

¹¹⁸ Звіт ректора 2003-2004 рр. // Архів ректорату УКУ

У 2010 році були спроби інституалізувати волонтерське служіння УКУ та створити центр волонтаріату УКУ, який б популяризував та координував волонтерську працю в УКУ.¹¹⁹ У 2012-13 році університетська спільнота перемогла конкурс соціальних освітніх проєктів у номінації «Найкраща соціальна інвестиція.»¹²⁰

Не менш важливу роль відіграють випускники УКУ, які несуть з собою культуру волонтерського служіння в світ. Так, створилася одна з найбільших благодійних організацій Львівська освітня фундація (згодом - Українська освітня платформа), громадська організація «Будуємо Україну Разом» в 2014 р. чи вільний простір для служіння студентів інших університетів, аби вони спільно були в спільноті, де найвищою цінністю є гідність. Прикладів є чимало, УКУ продукує цілу мережу соціально орієнтованих випускників з харизмою взаємної підтримки та служіння.¹²¹ Під час випускних урочистостей у 2023 році Сергій Притула у своїй промові зосередив увагу на служіння, що за його словами є «найбільшою чеснотою для нас, як до випускників УКУ та має стати нашим дороговказом у нашому житті.»¹²²

Переосмислюючи яким має бути університет 21 століття, спільнота УКУ бачила його не 181 університетом чи українським Гарвардом, натомість пропонує іншу філософію Університет 21 століття - це той, який служить.¹²³ Саме ця концепція стала провідним гаслом стратегії УКУ 2025, а згодом 2030, яка ставила за головну ціль масштабувати вплив університету та збільшити внесок УКУ на вирішення суспільних, освітніх потреб запитів громад, спричинені війною.¹²⁴

Орієнтація університету на служіння є фундаментальною основою, що творить університет. Як казав Тарас Добко:

---

¹¹⁹ План щодо створення центр волонтаріату 2010 р. // Архів ректорату УКУ

¹²⁰ Звіт ректора 2012-2013 // Архів ректорату УКУ

¹²¹ Служити суспільству, преобразити світ: Конференція «Modus Vivendi УКУ»

¹²² Будьмо гідними наших захисників, – Сергій Притула на випускних урочистостях УКУ <https://www.youtube.com/watch?v=kEdTmRhmz2A&t=1s>

¹²³ Служити суспільству, преобразити світ: Конференція «Modus Vivendi УКУ»

¹²⁴ Стратегія УКУ 2030

Більшість університетів вважають, що вони існують задля досягнення академічної досконалості. Ми ж упевнені, що існуємо для того, щоб служити людям. І що академічна досконалість є найкращим засобом для досягнення цілі... Університетська спільнота багато еволюціонувала від волонтерських проєктів до екосистеми суспільного служіння, до лідерства для служіння, від освіти для служіння до освіти як служіння”.¹²⁵

Радянська система пропонувала напхати чим більше знань, в радянській системі люди з неповносправністю були люди соціально ізольовані, система так працювала, щоб вони знаходилися в закритих кімнатах інтернатах за межами Львову. Натомість модель УКУ це те, щоб проєкти для служіння суспільству стали частиною навчальної програми, щоб в серці цього є маргіналізовані люди. Університет став місцем переосмислення й впровадження нової моделі роботи з людьми з інвалідністю. Друзі УКУ створюють спільноту «Віра й світло», люди в маргінесі є вчителями стосунків. Професори людських стосунків.¹²⁶

Служіння віддзеркалює живе Євангеліє в сучасному світі «Місія УКУ - бути світлим світу, джерелом проповіді Євангелія усім людям» (блаженніший Святослав).¹²⁷ Важливим постійним нагадуванням є слова Бориса Гудзяка до студентів, процитую одні з нещодавніх його висловів:

Ваше волонтерство, вертепи, виїзди, простягнута рука допомоги іншому — це те, що дійсно робить нас Богу подібними. Це наше призначення. І тільки від наших рішень залежить, чи ми житимемо даруючи, чи будемо захоплювати все собі. Я сподіваюсь, що ви можете це усвідомити та цінувати – яким є УКУ і на чому він побудований — на жертовності інших, на служінні, на Євангелії.¹²⁸

Підсумовуючи, заторкнемо слова випускника УКУ, військовослужбовця ЗСУ - Андрія Андрушківа. Він став головним промовцем під час випускних урочистостей 2023 року й найкраще підходить, що підсумувати даний

---

¹²⁵ Служити суспільству, преобразити світ: Конференція «Modus Vivendi УКУ»

¹²⁶ Там само

¹²⁷ Звіт ректора 2015-2016 // Архів ректорату УКУ

¹²⁸ Сила спільноти у єдності, а сила УКУ — у спільноті, – владика Борис зустрівся зі студентами - УКУ: <https://ucu.edu.ua/news/syla-spilnoty-u-yednosti-a-syla-uku-u-spilnoti-vladyka-borys-zustrivsyia-zi-studentamy/>

підрозділ. «УКУ - це витесаний в часопросторі пам'ятник служінню. Ваші знання й дипломи - результат служіння багатьох Служіння в любові творить ті можливості, де їх не мало бути.»¹²⁹ Все творення університету, його життєдіяльність та життєстійкість базується на культурі служіння.

2.3. УКУ, як університет, який служить: як служив університет 2014-2023 рр.

Волонтерське служіння УКУ завжди відповідало на суспільні виклики, одним з таких стала Революція Гідності та опісля окупація Криму й війна на Донбасі. Ці події стали потужним сплеском в розвитку волонтерського служіння як в УКУ, так і в Україні в цілому.

Так, у 2014 році університетська спільнота була активною учасницею Євромайдану. Неодноразово студенти, працівники, духовенство УКУ свідчило на Майдані правду, відстоювали людську гідність та консолідувалися разом з тими українцями, які теж вийшли відстоювати європейське майбутнє. Кожен мав свою ділянку, університет долучався через інтелектуальний, гуманітарний та культурно-мистецький фронт. Приклад останнього є коляда вертепу спільноти УКУ із сцени УКУ. Понесла спільнота і втрату - викладач Богдан Сольчаник проявив найбільшу жертвність й віддав своє життя. Після вторгнення волонтерське служіння спільноти тільки зростало - з ініціативи ректора УКУ о.Богдана Праха відбувся збір коштів та іншої матеріальної допомоги для українського війська (за 3 місяці - понад 152 тисячі гривень), супровід під час лікування поранених захисників та патріотично - благодійний аукціон на підтримку українського війська.¹³⁰

Як згадує працівниця УКУ Ірина Скоропадська, на початку війни сформувалася невелика група працівників, яка об'єдналася довкола тодішнього викладача кафедри богослов'я – о. Петра Терлецького. Він свого часу здобував освіту за кордоном, і перші великі вантажі переважно медичного,

---

¹²⁹ Свідчіть правду! Андрій Андрушків - почесний промовець випускних урочистостей УКУ // <https://www.youtube.com/watch?v=nltWbubxuAE>

¹³⁰ Звіт ректора 2013-2014 // Архів ректорату УКУ

санітарно-гігієнічного призначення були від медичних спільнот Австрії, Німеччини. Спершу діяльність групи була спрямована на розв'язання організаційних, логістичних, юридичних завдань, пов'язаних з отриманням гуманітарних вантажів, отже, першою була робота, а вже згодом ця вся наша діяльність оформилася як проєкт «Волонтерська сотня УКУ» - ВС УКУ¹³¹. Саме через те, що пропозиція (об'єм і характер гуманітарних вантажів) випереджала наші можливості і унеможлиблювала планування, то перші місяці діяльності ВС УКУ були досить розкоординованими – всі робили все і кожен відповідав за всіх. З часом роботу вдалося структурувати і виокремити напрямки за пріоритетністю. Насамперед оскільки УКУ є навчальним закладом гуманітарного спрямування і ще й належить до церковно-релігійного середовища, то матеріально-технічне забезпечення військових у частині летального озброєння і комплектуючих були виключені з переліку зацікавлень проєкту.¹³²

Діяльність сотні спрямована на всебічну діяльність з протидії збройної агресії Росії, в напрямках гуманітарної допомоги, медичного та матеріально-технічного забезпечення військових госпіталів, надання юридичної, психологічної допомоги бійцям, душпастирське служіння та окремий напрямок це організація культурно-просвітницьких та духовних заходів для жителів і службовців на Сході України.¹³³

В основі всього служіння лежить повага і розуміння людської особи як найвищої цінності в світлі християнської моралі. Кожна людина, яка опинилася в зоні війни, має право і велику потребу бути почутою, підтриманою, огорненою духом людської солідарності і турботи. Саме тому після того, як у госпіталь привозили чергову партію обладнання і засобів для полегшення фізичних страждань, ми ішли до самих поранених і надавали духовну і психологічну підтримку; після того, як привозили у сім'ї переселенців

---

¹³¹ За аналогією до багатьох волонтерських спільнот Львова і України, як-от «Швейна Сотня», «Медична Сотня», «Мистецька Сотня», які, своєю чергою, використовували цей тип неймінгу за зразком структурних одиниць революції Гідності – «Сотень» Майдану

¹³² Скоропадська І. Інтерв'ю від 06.03.2024.

¹³³ Волонтерська сотня // <https://hundred.ucu.edu.ua/>

необхідні речі, бавилися з їхніми дітьми, організовували табори, реколекції, зустрічі для мам і т.д. Бути людиною – найважливіше під час волонтерського служіння, але і найважче.

На інтелектуальному фронті, 14 травня 2014 року, кафедрою богослов'я УКУ був організований круглий стіл «Волонтерське служіння: реалії й розвиток у Церкві й суспільстві»¹³⁴.

У **2014-15** навчальному році студенти УКУ у співпраці з Львівською освітньою фундацією (тепер - Українська освітня платформа) долучилися до відновлення зруйнованих будинків на Сході України, зокрема студенти долучилися до спільних проєктів «Вільна хата» (м. Краматорськ) та «Теплиця» (м. Слов'янськ).¹³⁵ Так зароджується проєкт «Будуємо Україну Разом», який переріс у масштабний волонтерський рух по усій країні, місія якого є розвивати довіру, формувати спільноту відповідальної та спроможної молоді через волонтерство та неформальну освіту задля демократичної України.¹³⁶ Також студенти УКУ взяли участь в привітанні різдвяним Вертепом українських військових у Харкові та Краматорську, а також відбувся табір для глухих та слабочуючих дітей та школі відповідального громадянина.¹³⁷

2015-16: студенти й випускники відбудовують та відновлюють України спільно з БУР (11 міст, 391 волонтер, 40 помешкань, 12 громадських просторів). У цьому ж році відбулися акції милосердя та добротності до геріатричного центру м. Угнева та в дитячому онкологічному центрі¹³⁸ Кафедрою соціальної педагогіки УКУ організоване системне служіння для дітей із спеціальної школи-інтернату для дітей з вадами розумового розвитку у с. Верхнє Синевидне. Важливе місце займає діяльність центру Емаусу, де теж активно служать студенти та Студентське братство УКУ, яке через Вертеп та інші культурні заходи, плекають місток між молоддю Заходу та Сходу України.¹³⁹

¹³⁴ Круглий стіл «Волонтерське служіння: реалії і розвиток у Церкві і суспільстві/ Український католицький університет. Кафедра богослов'я 14 травня 2014 //

<https://ucu.edu.ua/events/kruhlyj-stil-volonterske-sluzhinnya-realiji-i-rozvytok-u-tserkvi-i-suspilstvi/>

¹³⁵ Звіт ректора 2014-15 рр. // архів ректорату УКУ

¹³⁶ Будуємо Україну Разом // <https://www.bur.org.ua/hto-my/>

¹³⁷ Звіт ректора 2014-15 рр. // архів ректорату УКУ

¹³⁸ Звіт ректора 2015-16 рр. // архів ректорату УКУ

¹³⁹ там само

2016-17: студенти УКУ долучилися до співорганізації літнього табору «Українська жестова мова», у якому взяли участь 60 дітей з вадами слуху. Також спільно з ГО «Будуємо Україну Разом» відбудовували помешкання для сім'ї переселенців у Бердянську. Ще одним моментом стала організація події з висвітленням історії УГКЦ на сцені оперного. Щороку УКУ продовжує виявляти солідарність із нашими захисниками. Так, Львівська бізнес школа УКУ провела програму «Введення власної справи» для 30 українських військовослужбовців. Продовжують діяти ініціативи студентської організації «Братства УКУ».¹⁴⁰ Важливим моментом стала різдвяна місія «Волонтерської сотні УКУ» за підтримки благодійної організації у Лондоні Ukrainian Charity для 200 дітей загиблих українських військових. Була зорганізована різдвяна програма із екскурсією древнім Львовом, колядою, тощо, аби проявити солідарність із сім'ями загиблих українських бійців.¹⁴¹ Ініціатива студентів та випускників УКУ «Вертеп на Схід» переростає в студентську громадську організацію «Україна єдина», яка щомісяця робить масштабні проекти для тих, хто з різних причин знаходився на прифронтових територіях, це військовослужбовці, сім'ї та молодь, які там проживають, особливо діяльність була направлена на учнів місцевих шкіл. Як згадує Остап Мачинський:

З Вертепом ідея була доволі простою, це нести радість народження Христа у найгарячіших точках, де радості, в принципі, дуже є мало. Вертепи були досить переграні на сучасний влад, відповідно там було військо, там наша армія, були окупанти, Ірод це був помаж на Путіна, і так далі. І це смішно, в принципі, і військовим це подобалося. І приїжджають молоді з усієї країни, хочуть до них (військових) потрапити, хочуть їм щось показати, і також щось передати. Я в цих проектах був і координатор, так само як і актор. І різні речі, це все допомагав. Це були поїздки раз у квартал. Це мають бути або театр, або вертеп, або діти. До дітей не їздив, а вертеп і театр часто. Загалом, як я собі рахував я провів в зоні бойових дій в цих роках десь близько трьох місяців.¹⁴²

---

¹⁴⁰ Звіт ректора 2016-17 рр.// архів ректорату УКУ

¹⁴¹ Різдвяна місія: До УКУ на запрошення волонтерів приїде близько 200 дітей загиблих українських воїнів/ Український католицький університет 11.01.2017 //

<https://ucu.edu.ua/news/rizdviana-misiya-do-uku-na-zaproschennya-volonteriv-priyide-blyzko-200-ditej-zagyblyh-ukrayinskyh-voyniv/>

¹⁴² Мачинський О. Інтерв'ю від 30.11.2023

2017-18: Студентська організація «Відлуння», яка вже 18 років допомагала дітям-сиротам, розпочала своє служіння для дітей у школі-інтернаті №2.

Освітня конференція на Донеччині – майже 70 громадських активістів взяли участь в освітній конференції «CitizenLab: лабораторія відповідального громадянства», яку організував Інститут лідерства та управління УКУ.

Центр «Емаус» випустив журнал – тема першого номеру «Народження дитини з особливими потребами». Ціль видання – підтримати сім'ї, які щойно дізнаються діагноз свого сина чи доньки.

Допомога військовим на Сході – УКУ передав на передову уже третю автівку, призначену для миття та прання одягу в польових умовах. Другокурсник програми ЕПЕ УКУ Ілько Петрик розвиває справу, якою зарядився ще у школі – правильне сортування відходів. Разом із ініціативою «Зелена коробка» хлопець розвиває культуру сортування у бізнес компаніях, соціальних закладах, школах, університетах... Цьогоріч в УКУ відбувся перший еко-фестиваль від СО «UCU active».¹⁴³

2018-19: Описуючи волонтерське служіння УКУ у 2019 році, бачимо, що попри 5 рік російсько-української війни, університетська спільнота продовжує свідчити живу віру, діяльну любов й відповідати на сучасні потреби. Гуманітарна допомога, військово капеланство, юридичні послуги, школа військового лідерства, дослідницькі ІТ проекти та студентські проекти «Великдень разом та «Різдво разом, спрямовані на гуртування молоді із Східної України.^{144 145}

З 2019 року зароджується оновлена інтеграційна сесія деканатом студентського життя, яка має на меті З лютого 2019 студентська організація зароджується проект «Лабораторія волонтерства» з ініціативи Уряду студентів УКУ за підтримки Деканату студентського життя УКУ та студентської організації «Відлуння». У квітні відбувся тиждень волонтерства в УКУ, в

---

¹⁴³ Звіт ректора за 2017-18 рр.

¹⁴⁴ Звіт ректора за 2018 - 19 рр.

¹⁴⁵ "Коли війна не «десь там»: як свідчить, служить і спілкується УКУ". Синод Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 23.01.2020 // <https://synod.ugcc.ua/data/koly-viyna-ne-des-tam-yak-svidchyt-sluzhyt-i-spilkutsya-uku-2296>.

рамках якого відбулися такі заходи: Захід сонця з ректором¹⁴⁶, Speed Talks про волонтерство¹⁴⁷, Морквяний нетворкінг¹⁴⁸, дебати на тему: «Обов'язкове волонтерство в УКУ: Бути чи не бути?»

2019-2020 У 2020 році в світі наступила чергова криза, пов'язана з епідемією COVID-19. 12 березня в Україні запроваджується карантин, разом із тим усі навчальні заклади, в тому числі й УКУ, переходить на онлайн навчання. Волонтерське служіння великою мірою зосереджується на допомогу самотнім літнім людям. Студенти УКУ долучилися до ініціативи з роздачі продуктових наборів для людей літнього віку, а також до акції від УТОСу, через яку 300 людей з вадами зору отримали продуктові набори.¹⁴⁹

2020-2021 14 жовтня студентська ініціативна група з-поміж студентів соціальної роботи та студентської організації «Відлуння» презентує інтерактивну платформу «ВолонтерЮ», яка гейміфікує різні процеси волонтерства, робить його доступнішим через гру¹⁵⁰. Діяльність стрімко розвивається в рамках нової стратегії УКУ 2025, протягом даного навчального року до волонтерства долучилися 423 студенти, які мали можливість проявити своє волонтерське служіння в 15 різних локаціях.¹⁵¹

Повномасштабне вторгнення Великий вплив на розвиток волонтерського служіння стало повномасштабне вторгнення 2022 року. Як згадує Мирослав Маринович у своєму інтерв'ю:

Перші дні в лютому-березні була певна розгубленість. Професори розповідали, що важко було викладати предмети, треба було перетворити предмети на психотерапевтичні сеанси. Через якийсь час наш університет перетворився на великий вулик волонтерства або краще на великий мурашник, коли кожен мурашник тягне на плечі якусь частинку, але уся тягнуть до одного місця. Це було таке фантастичне, гарне явище. Завдяки волонтерству зник страх, зникла розгубленість.¹⁵²

¹⁴⁶ <https://facebook.com/events/s/захід-сонця-з-ректором/272826283606286/>

¹⁴⁷ <https://facebook.com/events/s/speed-talks-374625456465131/>

¹⁴⁸ <https://facebook.com/events/s/морквяний-networking/518245198702479/>

¹⁴⁹ Волонтерство й карантин / Студентська організація Відлуння // <https://www.instagram.com/p/CB0tzndAScI/?igsh=NTNpbHZjNWJyMXps>

¹⁵⁰ відкриття сайту «ВолонтерЮ» // https://www.facebook.com/events/376759396851109?ref=newsfeed&locale=uk_UA

¹⁵¹ звіт Відлуння за 2021 рік // архів УКУ

¹⁵² Маринович М. Інтерв'ю від 29.03.2024

Без винятку уся спільнота консолідувалася та долучилася до волонтерського служіння. Від початку повномасштабного вторгнення спільнота УКУ згуртувалася, щоб спільними зусиллями протидіяти агресору. У Центрі Шептицького був зорганізований Волонтерський центр, який займався медичним та матеріально-технічним забезпеченням військ, військових госпіталів, мобільних медичних підрозділів, доставленням медикаментів, продуктів, одягу, засобів гігієни для людей, які постраждали від російської агресії. УКУ також відкрив прихисток для ВПО та активно працював на академічному, юридичному, інформаційному, психологічному, культурному та молитовному фронті, всіляко допомагаючи нашим захисникам та людям, які постраждали від російської агресії. Під керівництвом Лабораторії волонтерства продовжують діяти ініціативи з плетіння сіток та Львівської волонтерської кухні.¹⁵³

Працівники Деканату студентського життя долучилися до ініціативи «Малі історії великої війни», мета якої полягає у зборі та публікуванні історій ВПО, військовослужбовців, людей, які пережили російські обстріли або окупацію. Від початку війни команда проекту записала понад 200 таких історій.¹⁵⁴

Лабораторія волонтерства координувала студентські волонтерські активності. Так, на 0-му поверсі колегіуму студенти почали плести маскувальні сітки. За перший місяць вдалось створити 50 одиниць. На 5 поверсі колегіуму випікали солодоші для військових. За перші місяці вдалося передати понад 300 кг випічки. А в нижніх приміщеннях Церкви Святої Софії-Премудрості Божої готували їжу для постраждалих від воєнних дій і доставляли її на Залізничний вокзал Львова, який щодня приймав тисячі людей. Близько 40 студентів також їздили на Львівську волонтерську кухню, де пакували сухі страви для наших захисників.¹⁵⁵

---

¹⁵³ *Звіт про діяльність УКУ в часі війни: 1,18 млн. доларів – внесок університету для перемоги України за перший місяць* / Український католицький університет 28.03.2022р. // <https://ucu.edu.ua/news/zvit-pro-diyalnist-uku-v-chasi-vijny/>

¹⁵⁴ *Малі історії великої війни* // <https://ucu.edu.ua/cat/war-histories>

¹⁵⁵ *Звіт про діяльність УКУ в часі війни: 1,18 млн. доларів – внесок університету для перемоги України за перший місяць*

Лабораторія волонтерства також започаткувала ініціативу #крокуємо_до_перемоги. Під такою назвою ми збирали історії студентів УКУ з різних куточків України, де вони розповідають, що роблять, як долучаються до волонтерства, аби наблизити перемогу у війні над російським окупантом. За перші 3 місяці вдалося зібрати сотню таких історій.¹⁵⁶

З початком нового навчального 2022-2023 року більшість ініціатив перейшли під опіку Лабораторії волонтерства. Також додалися нові активності, які команда Лабораторії підтримувала через інтеграційну сесію для першого курсу: виготовлення окопних свічок, енергетичних батончиків, портативних акумуляторів для військових та діяльність студентської ініціативи «Мотанка» культурними заходами й проєктами збирала кошти для ЗСУ. За перший рік повномасштабного вторгнення студенти УКУ сплели понад 70 маскувальних сіток. Виготовили та передали ЗСУ 30 тисяч енергетичних батончиків і окопних свічок. Ініціатива з вироблення портативних акумуляторів для військових створила 30 корпусів на 3D принтерах та 30 портативних акумуляторів для військових. Студентська організація «Мотанка» провела майстер-класи та збрала понад 100 тис. грн на потреби ЗСУ, аукціон зустрічей від СО «Братство УКУ» згенерував понад 1 млн грн для захисників, а СО «Відлуння» щотижня волонтерила з дітьми ВПО. За цей рік студентами УКУ реалізовано понад 30 проєктів, що мали суспільну користь, залучено 12 різних громад України. 58 лідерів у волонтерстві, тобто менторів й координаторів волонтерських проєктів та 250 першокурсників, які змогли спробувати себе у волонтерстві.¹⁵⁷

У вересні 2023 року УКУ ще більше запустився курс «Служіння та мовна практика» та курс «Лідерство у волонтерстві». Підсилити здатність студентів брати участь у громадській сфері через практичне навчання. Минулого семестру Лабораторія волонтерства запустила курс “Служіння та мовна практика”. Студенти в його рамках зробили та відправили 150 портативних акумуляторів для військових, сплели 7 маскувальних сіток, виготовили 7 тисяч

---

¹⁵⁶ *Крокуємо до перемоги* / Український католицький університет: <https://ucu.edu.ua/cat/moving-to-victory/>

¹⁵⁷ Як студенти УКУ волонтерять протягом навчального року? / Український католицький університет // <https://ucu.edu.ua/news/sluzhinnya-v-diyi-yak-studenty-uku-volonteryat-protyagom-navchalnogo-roku/>

окопних свічок. 40 студентів курсу взяли участь у приготуванні сухих супів, страв для військових разом із ГО “Львівська волонтерська кухня”. А БФ “Із янголом на плечі” долучився до організації благодійної події “Зустріч з жінками-героїнями, які повернулися з полону РФ”. У рамках ініціативи від “Мотанки” студенти провели майстер-клас для дітей військових та внутрішньо переміщених.”¹⁵⁸

Волонтерське служіння в УКУ щороку розвивається, каталізаторами цього є виклики з яким вправно справляється університетська спільнота. Вагомий внесок в інституалізацію волонтерства стало запровадження стратегії УКУ 2025 та 2030, які сприяли ще більшому фокусу університету для служіння суспільству. Яскравим прикладом стало створення в 2019 році Лабораторії волонтерства деканату студентського життя УКУ.

2.4. Сильні та слабкі сторони волонтерського служіння в УКУ

Аналізуючи волонтерське служіння в університеті, треба розуміти його сильні й слабкі сторони. Це аналіз допоможе розробити ціннісну пропозицію щодо покращення волонтерського служіння в університеті. Серед позитивних сильних чинників, які варто виділити є:

1) **Розвинута спільнота УКУ.** У третьому підрозділі першого розділу вже згадувалося про важливість формування спільноти, як одного з чинників католицьких університетів.¹⁵⁹ Справді помітно, як в університеті десь служіння є клеєм, що творить і розбудовує маленькі спільноти, які своєю чергою будують цілісний організм - спільноту, яка служить. Пан Мирослав Маринович під час інтерв'ю згадував про дану сильну сторону в контексті зміни світогляду під час повномасштабної війни: «І ще один приклад до війни студент якось сказав мені “Мане Мирославе, Ви завжди використовуєте такі влучні терміни, як спільнота. Та яка спільнота, та зібралися студенти випадково та й все. Нема ніякої спільноти.» Почалася війна, почалося волонтерство, почалося активне життя

---

¹⁵⁸ Служіння в дії: як студенти УКУ долучаються до волонтерства у громадах? / Український католицький університет// <https://ucu.edu.ua/news/sluzhinnya-v-diyi-yak-studenty-uku-doluchayutsya-do-volonterstva-u-gromadah/>
¹⁵⁹ Січ О. 5 ознак католицьких університетів

студентів довкола волонтерського руху. І одна студентка на зустрічі сказала, яка я щаслива, що перебуваю в спільноті УКУ. І я був щасливий, слово спільнота набуло сенсу.»¹⁶⁰

2) **Визначений ціннісний фундамент волонтерського служіння, який невід’ємно пов’язаний з місією УКУ.** У ній фундаментальні основи справжнього волонтерства. Під час інтерв’ю отець Володимир Гриб сказав, що: « в УКУ волонтерство завжди побудоване на спільному благу, людській гідності. Ти маєш навчитися робити великі справи просто так - бо це закладає ті цінності, що допоможуть тобі бути добрим працівником. Щоб служити спільному благу, потрібно бути лідером, шукати глибинний сенс волонтерського служіння.»¹⁶¹ Унікальністю та те, що робить волонтерське служіння в УКУ сильнішим є його світоглядна сторона та творення його на християнських засадах. Отець Володимир Гриб влучно порівняв про нерозривність УКУ й волонтерського служіння, яке має розвиватися на китах місії УКУ.¹⁶² Ще важливим моментом місії УКУ є “виховання провідників суспільства”¹⁶³. Це знову ж таки частина місії УКУ та важливий принцип волонтерства в університеті. Яскравим прикладом є місія Лабораторії волонтерства є виховання молодих провідників соціальних змін в Україні через підтримку їх проєктів/ініціатив/організації та підсилення компетенцій для довгострокового впливу.¹⁶⁴ Люди, що включені у волонтерстві, то вони більше заглиблені в проблеми суспільства. А це дозволяє ставати частинкою чи створювати нові інституції, які вирішували б проблеми, які нас хвилюють. Саме таке середовище виховує в молодого покоління вміння співпрацювати з іншими, бути в команді, бачити потреби суспільства й в міру можливостей вирішувати їх. Усе це є важливими рисами профіля випускника УКУ.¹⁶⁵

---

¹⁶⁰ Маринович М. Інтерв’ю від 29.03.2024

¹⁶¹ Гриб В. Інтерв’ю від 27.02.2024

¹⁶² Там само

¹⁶³ Про місію та етос УКУ

¹⁶⁴ Матеріали Лабораторії волонтерства деканату студентського життя УКУ

¹⁶⁵ Профіль випускника УКУ / Український католицький університет:

<https://ucu.edu.ua/news/profil-vypusknika-uku-vazhlyvyj-dorogovkaz-dlya-formuvannya-novyh-pokolin-yaky-my-zmozhemo-pyshatys/>

3) **Християнська основа волонтерського служіння.** Воно дуже часто є як спосіб євангелізації, спосіб свідчення християнської віри назовні. Євангельський принцип волонтерського служіння дає зрозуміти, що кожна людина є унікальна неповторна. Проявляючи милосердя до іншої людини, можна побачити гідність іншої людини, що вона є цінна й тому волонтер готовий приділяти їй дві години свого часу.¹⁶⁶ У своєму інтерв'ю студентка Христя Яковин розповіла: “Через волонтерське служіння розкривається інше бачення Церкви. Таким прикладом є волонтерські поїздки студентів УКУ в громаду Мшанець, де вони надихаються постаттю місцевого пароха отця Романа й цікаво, що ті, хто були не віруючі, ніколи не ходили до Церкви, вони вирішили відвідати недільну літургію.”¹⁶⁷

4) **Екуменічний вимір волонтерського служіння.** Так, ще однією сильною стороною є можливість плекання єдності між християнами, коли спільно твориться добра справа. Ще у 2019 році студентською волонтерською організацією "Відлуння" було запропоновано три можливості волонтерського служіння: родинний дім "Покрова" (опікуються отці салезіяни, які належать до УГКЦ), дитячий будинок "Благодать" (опікується протестантська спільнота), світлиця для дітей при згромадженні сестер св. Йосипа (опікується згромадження римо-католицької церкви). На початку повномасштабного вторгнення студенти УКУ брали участь у спільному служінні разом із протестантською спільнотою для дітей, позбавлені батьківського піклування із міста Лисичанська. За спостереженнями, більшість волонтерів УКУ є християнами й під час спільної праці часто зустрічаються студенти з різними конфесійними приналежностями. Волонтерське служіння є способом втілення соціального виміру екуменізму, у якому спільне служіння різних конфесій наближає нас до єдності.

5) **Якісна формаційна програма та її вплив.** Як зауважила студентка медіакомунікації Христя Яковин в УКУ класно пропрацьоване якісне системне служіння, воно формує кожного, воно дає можливість по-іншому бачити світ.

¹⁶⁶ Гриб В. Інтерв'ю від 27.02.2024

¹⁶⁷ Яковин Х. Інтерв'ю від 25.01.2024

Люди, які розуміють важливість служіння це безумовна жертва, але те, що буде повертатися. Вони будуть творити світ інакшим й зокрема через наявне якісного навчання¹⁶⁸ з основ волонтерського, проєктного менеджменту, комунікацій, командотворення. За для цього Лабораторією волонтерства у 2023 році був розроблений курс “Лідерство у волонтерстві”¹⁶⁹. Про формаційну програму, частиною якої є волонтерське служіння, згадував в інтерв’ю о. Юрій Козловський, що це має педагогічний характер, бо вчить дуже важливих життєвих цінностей, яких інакше навчити в житті було б дуже складно. Воно вчить суспільної відповідальності, життя у спільноті, розвинути власні особисті харизми.¹⁷⁰ Уся ця формаційна програма участі студента у волонтерському служінні переростає у щось більше. Так, випускники створюють власні організації громадянського суспільства, як-от: ГО Будуємо Україну Разом, Україна єдина, Краса рятує, тощо. Або ж особливо актуально зараз йдуть на фронт, де виконують найвище служіння і це служіння починається з чогось маленького, що закладається тут в УКУ. Ще у своєму інтерв’ю Христя Яковин додала про те, як служіння виховує і братів-семінаристів. Ті, що були залучені в “Братстві введення в храм Пресвятої Богородиці” вже будуть зовсім іншими священниками, до яких будуть тягнутися вірні.¹⁷¹

б) **Велика кількість можливостей.** Станом на 2023 рік Лабораторія волонтерства має близько 30 можливостей для волонтерського служіння в ¹⁷²Є можливість багато поспробувати й вибрати те, що найбільше по душі, це зауважили усі студенти-респонденти.

7) **Сприяння з боку адміністрації, різних підрозділів УКУ у проведенні та організації волонтерства** через навчання, інформаційний супровід події, фінансову, менторську підтримку, підтримку емоційного стану, тощо.

---

¹⁶⁸ Там само

¹⁶⁹ Звіт Лабораторії волонтерства за 2023 рік. // Архівні матеріали Лабораторії волонтерства деканату студентського життя УКУ. Режим доступу: <https://drive.google.com/drive/folders/1nFA4bzo8HLMU4kxqu41QFc2ilZMuRXDU>

¹⁷⁰ Козловський Ю. Інтерв’ю від 27.03.2024

¹⁷¹ Яковин Х. Інтерв’ю від 25.01.2024

¹⁷² Звіт Лабораторії волонтерства за 2023 рік

8) **Наявність структури, інституції Лабораторії волонтерства** (є проєктом деканату студентського життя), яка координує студентське волонтерське служіння в УКУ

Серед мінусів, зон розвитку варто виділити такі моменти:

1) **Брак системності.** Не тільки в УКУ, але й інші осередки, організації, де є молодь мають виклик із тим, щоб залишити волонтера на постійній основі. Бо десь, щоб допомога була якісною та результативною, потрібна сталість, якої досить бракує також і серед спільноти УКУ. Про це зауважили в інтерв'ю, як в працівники Остап Мачинський¹⁷³ й Ірина Скоропадська¹⁷⁴, так і студентка Наталя Жигалко.¹⁷⁵

2) **Відповідальне волонтерство.** Десь зоною розвитку є будувати ментальність серед студентів, що зміни починаються з тебе, що не треба чекати когось, що зробить, а що я беру відповідальність і роблю це якісно, бо роблю це для Бога.

3) **“Служіння за для нагороди”.** В університеті поширена практика стипендійних годин, де кожен студент, який отримав стипендію, має зробити, так би мовити, користь для університету. І таким чином є виклик, що втрачається ціннісна складова допомагати іншим, робити цей світ інакшим, а появляється мотивація виключно для стипендії.¹⁷⁶

Висновок до 2 розділу

Від самих початків діяльності університету служіння бідним та включення маргіналізованих було частиною місії та життя спільноти.¹⁷⁷

Створення організації «Відлуння» стало першим паростком розвитку волонтерства в УКУ ще в 1999 році. Це ще раз підкреслює, що служіння в УКУ від початків і до сьогодні є пріоритетним. Впродовж усього часу університетська спільнота ставала відлунням відповіддю на виклики, які

---

¹⁷³ Мачинський О. Інтерв'ю від 30.11.2023

¹⁷⁴ Маринович М. Інтерв'ю від 29.03.2024

¹⁷⁵ Жигалко Н. Інтерв'ю від 27.10.2023

¹⁷⁶ Там само

¹⁷⁷ *Свідчити. Служити. Спілкуватися.* / Wiki UCU // https://wiki.ucu.edu.ua/svidchyty_sluzhyty_splukuvatys

траплялися. Служіння УКУ для людей в потребі є свідченням того, що Церква є поряд, що католицький університет не просто "релігійний заклад", що має в собі слово "католицький", а є стилем життя кожного, хто є в спільноті.

З 2014 року спостерігаємо стрімкий розвиток волонтерського служіння в УКУ. Появляється також новий сектор допомоги армії, куди університет активно включився з перших днів війни, створюються різні ініціативи, які згодом переростають в потужні університетські організації, такими прикладами є “Волонтерська сотня УКУ”, “Україна єдина”, а також громадські організації українського масштабу, як “Будуємо Україну Разом”. Діють активно студентське Братство, яке “стирає межі” між молоддю Західної та Східної України, а також студентська організація “Відлуння”, яка займається вже впродовж 25 років дітьми сиротами та людьми в потребі. У 2019 році в рамках нової стратегії УКУ 2025 волонтерське служіння йде в напрямку інституалізації, так зароджується Лабораторія волонтерства, як частина деканату студентського життя. З початком повномасштабного вторгнення волонтерський рух перетворився на цілий вулик допомоги, кожен із спільноти УКУ долучався до допомоги. В рамках нової стратегії УКУ 2030 ще більше посилився наголос на тому, що УКУ, як університет, який служить.¹⁷⁸ Це своєю чергою ще більше посилило залученість студентів до служіння в УКУ та за його межами.

На основі відповідей була проведена оцінка сильних й слабких сторін, варто наголосити на те, що університет має чимало сильних сторін, а саме: Розвинута спільнота УКУ, Визначений ціннісний фундамент волонтерського служіння, який невід’ємно пов’язаний з місією УКУ, Християнська основа волонтерського служіння, Екуменічний вимір волонтерського служіння, Якісна формаційна програма та її вплив, Велика кількість можливостей, Сприяння з боку адміністрації, різних підрозділів УКУ у проведенні та організації волонтерства, Наявність структури, інституції Лабораторії волонтерства. Серед слабких сторін то виділяються виклики із системністю, відповідальністю волонтерства та “служіння за для нагороди”.

---

¹⁷⁸ стратегія УКУ 2025, 2030

РОЗДІЛ III: Пропозиції удосконалення волонтерського служіння в УКУ для розвитку громадянського суспільства

3.1. Громадянське суспільство й Церква

Найперше варто дати визначення, що таке громадянське суспільство. Визначень щодо цього поняття є безліч, але у цій магістерській роботі використовується: це спільнота, яке складається з вільних, незалежних, рівноправних громадян. В такому суспільстві люди взаємодіють, спілкуються і добровільно самоорганізуються на основі спільних (незалежних від держави) інтересів. Важливими ознаками громадянського суспільства є високий рівень відповідальності, правосвідомості, повага до законних прав інших людей, суспільство, де права і свободи є найвищою суспільною цінністю. Це також існування різноманітних добровільних громадських організацій і рухів, самоорганізація і згуртування.¹⁷⁹

Лаконічно та чітко дав визначення громадянському суспільству Остап Мачинський в інтерв'ю, що це "історія про те, що є суспільство, яке має достатньо сильні інституції, достатньо сильне навколо цих інституцій правове поле, щоби існувати незалежно від держави, і водночас із синергією з нею."¹⁸⁰

Церква відіграє невід'ємну роль у творенні громадянського суспільства. Насамперед важливо пам'ятати дві фундаментальні тези компендіуму Соціальної Доктрини Церкви (далі - СДЦ):

1. Церква завжди пам'ятає про людину, про її проблеми та її життя.¹⁸¹
2. Церква іде шляхами історії разом з усім людством.¹⁸²

Як пише у компендіуму СДЦ "все їхнє (мирян) життя повинно стати плідною працею євангелізації"¹⁸³ й водночас це теж стосується громадянського суспільства.

---

¹⁷⁹ Що таке громадянське суспільство, і яка роль у ньому належить правовій державі // https://www.citizen.in.ua/photos/topic/f/20181203_190758_rozdil-4.4.pdf

¹⁸⁰ Мачинський О. Інтерв'ю від 30.11.2023

¹⁸¹ Компендіум соціальної доктрини Церкви, с. 13

¹⁸² Там само, с. 27

¹⁸³ Там само, с. 11

Церква завжди має бути поруч біля людини. Соціальна програма Церкви належить до найважливіших складових християнського погляду на життя¹⁸⁴, бо в собі виховує християнина-громадянина, здатного відчувати потреби ближнього й належно відповідати на них.

Важливою основою до осмислення Церквою громадянського суспільства є Святе Письмо та соціальне вчення УГКЦ. Обов'язок щодо творення громадянського суспільства має кожна особа, яка до нього належить, реалізуючи власне покликання на своєму рівні. Цей обов'язок випливає з Ісусового заклику любити ближнього як самого себе (Мт. 22, 25) і чинити з іншими так, як ми б хотіли, щоб чинили з нами (Лк. 6, 31). Церква також подає вірним як допоміжний засіб своє соціальне вчення, що є свідченням Євангелія в суспільному та політичному житті.¹⁸⁵ Вірні мають моральний обов'язок нести Христа, християнські цінності в світ та змінювати середовища у яких є. Відповідно до цього невід'ємною частиною того, що мають свідчити вірні, до чого вони покликанні в суспільно-політичному житті є бути учасником царській місії Христа, бо це є чудова можливість свідчити Христа та Його місію у ділянках, яка суспільству здається не сумісною з вірою.¹⁸⁶ Так, програми, цінності та спосіб життя організацій чи інституцій громадянського суспільства або їхніх лідерів можуть суперечити соціальному вченню. Спільноті вірних потрібно робити все, що ми можемо, аби будувати громадянське суспільство на основі соціального вчення УГКЦ. Церква не має авторитету у професійному й технічному плані, але має право висловлюватися з приводу моралі, дбаючи про любов і взаємну повагу між людьми.¹⁸⁷

Світло на розуміння того, наскільки Церква безпосередньо також і через волонтерське служіння сприяє на творення громадянського суспільства є 2 пункти з катехизму католицької церкви:

---

¹⁸⁴ Любов'ю служить один одному, с.32

¹⁸⁵ Душпастирський порадиш «Покликання мирян до участі в суспільно-політичному житті країни». Офіційні документи УГКЦ, // <https://docs.ugcc.ua/77/>, пар.11

¹⁸⁶ Там само, пар.7

¹⁸⁷ Любов'ю служить один одному, с. 33

Церква є життєдайним середовищем для освячення людини, її особистого вдосконалення. У церкві людина може вдосконалитися також і у своєму суспільному вимірі. Свята людина, яка живе любов'ю до Бога і ближнього в душі Святому, керується законом Божим і є взірцем законслухняного громадянина. Саме прагнення до святості відкриває християнина для служіння ближньому і суспільству. тому християнин і є творчим учасником громадянського суспільства.(921)¹⁸⁸

Громадянське суспільство характеризується здатністю його членів до внутрішньої самоорганізації, відкритості й автономної діяльності задля спільного блага. У своєму суспільному вимірі церква є взірцем громадянського суспільства, оскільки виховує християнина-громадянина, здатного відчувати потреби ближнього й належно відповідати на них.(922)¹⁸⁹

Невід'ємною також рисою впливу Церкви на творення громадянського суспільства є також 4 принципи СВ УГКЦ, як: людська гідність, спільне благо, субсидіарність й солідарність. Ці принципи вже є згадані у першому розділі, як важливі принципи волонтерського служіння.

Розкриваючи тему громадянського суспільства не можливо не згадати праведного митрополита Андрея Шептицького, чий слова та діяльність у суспільно-політичному житті є неоціненними. Митрополит Андрей слушно стверджує: «Що більше громадян бере участь (у суспільно-політичному житті), то більше треба, щоб ті громадяни були праведними, то мали моральне виховання, сповнене євангельськими принципами.», «християнин є зобов'язаний заховувати Божий закон не тільки у приватному житті, але й в політичному.»¹⁹⁰

Він не тільки говорив, але щоденною працею робив внесок у творення громадянське суспільство. Він робив більше, ніж міг й ніж те, що очікували від нього. Українці в Австро-Угорщині – найбідніша соціальна й етнічна група. Відкинута й маргіналізована. Андрей Шептицький діє всупереч цьому та намагається підняти її економічно. Левова частина його діяльності була направлена на те, щоб зробити Україну багатою, впливовою, незалежною, де є добробут, справедливість. Варто згадати лише про принцип позитивної суми

---

¹⁸⁸ Катехизм Української Греко Католицької Церкви «Христос – наша Пасха», пар. 921

¹⁸⁹ Там само, пар.922

¹⁹⁰ Там само, пар.965

“win-win”, який зараз не тільки популярний в УГКЦ, а й загалом в різних середовищах не тільки християнських. Будувати суспільство, яке є соціально згуртоване - це те суспільство, яке зараз формується під час війни й те, про яке так мріяв Андрей Шептицький. Його вклад в освіту, соціально відповідальний бізнес, соціальні, бізнес чи громадські проєкти, тощо роблять його взірцем у будіванні українського громадянського суспільства. І серед тодішніх політичних діячів він був моральним авторитетом, будь-які великі справи починалися із благословенням митрополита, до його думки дослухалися¹⁹¹ - як наслідок це був значний вплив УГКЦ на творення громадянського суспільства.

Будувати громадянське суспільство - це про активну дію та позицію Церкви. Будувати Церквою громадянське суспільство це творити справедливе суспільство. У катехизмі “Христос - Наша Паска” знаходимо такі важливі критерії такого суспільства як: право на приватну власність і справедливий розподіл матеріальних благ у суспільстві; забезпечення не лише невід’ємних прав та свобод, але й участь громадян у житті спільноти та відповідальному виконанню своїх обов’язків (участь у виборах, сплата податків, захист власної країни від агресора, загальна законослухняність, солідарність та взаємоповага між членами суспільства), нетерпимість до будь-яких посягань на людську гідність.¹⁹²

Творення громадянського суспільства - це про патріотизм, який є однією з християнських чеснот, що є чеснотою любові до народу, у ніякому значенні не є про ненависть до іншого народу, він ніколи не поставить націю на перше місце, патріотизм це про сприяння розвитку власної національної культури, самосвідомості, відповідальності й водночас гідності, солідарності до інших націй. Тож найкраще зрозуміти патріотизм у світлі соціального вчення допоможуть глави УГКЦ. Так, ще 1899 р. Шептицький казав, що: «християнин має любити всіх людей. Однак це зовсім не перешкоджує йому найпершою

---

¹⁹¹ Андрей Шептицький. Українець, підприємець, меценат, політик | Бієнале Шептицький 26.10.2020.// https://www.youtube.com/watch?v=uO_u92O-9bo (01.12.2023)

¹⁹² Катехизм Української Греко Католицької Церкви «Христос – наша Пасха», пар. 939-942

любов'ю любити свою родину і свою Батьківщину»¹⁹³. Наступник Шептицького, Йосип Сліпий казав: «Любов Батьківщини, оперта на любові Бога і з нею злита в одну велику любов, повинна бути діяльна й активна. Любов без діл, подібно як віра без діл, є мертва»¹⁹⁴ Новішим є послання єпископів УГКЦ напередодні повномасштабного вторгнення 2022 року: «християнський патріотизм - це діяльна любов до Батьківщини, яка виявляється в постійній і невтомній праці для добра свого народу і своєї держави задля розбудови „рідного дому“, а в кризові моменти, один з яких переживаємо тепер, — у готовності пожертвувати навіть власним здоров'ям і життям задля порятунку ближніх і Вітчизни. Пам'ятаймо, що ніхто не має більшої любові, як той, хто віддає життя своє за друзів своїх.»¹⁹⁵

Громадянське суспільство в основі має мати демократичні цінності одна Цінність демократії народжується або помирає разом з цінностями, які вона висловлює і підтримує. Згідно з соціальним вченням Церкви, цінністю є справжня демократія, тобто така форма державного управління, при якій поважається гідність кожної людської особи, а метою і критерієм прийнятих рішень є людська гідність, спільне благо, тощо.¹⁹⁶ «Церква цінує демократичний устрій настільки, наскільки він забезпечує громадянам право політичного вибору, гарантує їм можливість контролювати правителів і, в разі потреби, відстороняти їх мирним шляхом.»¹⁹⁷

Активність УГКЦ, її вихід за церковне подвір'я часто призводить до конфліктів на кшталт звинувачення церкви у її втручанні. Запорукою уникнення хибного трактування мотивів церкви є розуміння того, що вона виступає моральним арбітром.¹⁹⁸ Переформулюємо одну із цитат із статті «Християнин й політика», що християни потрібні в громадську сферу не тому, що так собі

---

¹⁹³ Пастирське послання Архидієцезійського Синоду УГКЦ в Україні про патріотизм як любов до рідного народу та Батьківщини". Офіційні документи УГКЦ, 5 грудня 2022 // <https://docs.ugcc.ua/1628/>.

¹⁹⁴ Пастирське послання Архидієцезійського Синоду УГКЦ в Україні про патріотизм як любов до рідного народу та Батьківщини", пар. 25

¹⁹⁵ Там само, пар.33

¹⁹⁶ Катехизм "Христос наша Пасха" пар.932 -937

¹⁹⁷ Там само, пар.932

¹⁹⁸ Християни і політика". Комісія у справах мирян УГКЦ / «Дзеркало Тижня», № 2 (377), 19–25 січня 2002 // <http://www.laityugcc.org.ua/mirjani-v-politici/articles/xristijani-i-politika.html>.

захотіла церква, розраховуючи на розширення своєї присутності в різних соціальних сферах. Християни затребувані тим, щоб будувати громадське суспільство на основі надійного морального фундаменту й духовної виправданості.¹⁹⁹

Розглянувши розуміння Церквою громадянського суспільства та її принципів варто зосередити увагу, а що можуть робити вірні? Це може бути Як в соціальних мережах, підписання петиції, долучення до адвокаційних кампаній, акцій різної форми (хода, мітинг, маніфестації й т.д.) у співпраці з іншими християнськими громадськими організаціями, участі в дебатах, форумах.

Кожен християнин, як і кожен громадянин має не лише право, а й обов'язок бути активним учасником життя та творити громадянське суспільство. В іншому ж випадку, Церква говорить про пасивність чи бездіяльність, що є гріхом, бо є проявом байдужості, егоїзму, лінивства. Тому безпосереднім завданням мирян є брати відповідальність і будувати суспільство, пам'ятаючи навчання святого Івана Павла II: «Ні для кого неприпустимо стояти осторонь». Особливу роль має і духовенство, яке має виховувати мирян до зрілого і відповідального служіння незалежно від особистого покликання до участі в житті суспільства.²⁰⁰

Яскравими сторінками участі Церкви в творенні громадянського суспільства стали події на Майдані, де була висока залученість священників, які прагнули особисто долучитися до творення історичних змін й були поруч зі своїми мирянами. Церква закликала максимально в мирному врегулюванні конфлікту, засуджувала будь-які насильницькі дії. роль Церкви у побудові громадянського суспільства, яке творилося на Майдані й про важливості його творення на основі християнських цінностей. Вони є складовою протестних акцій, суспільних відносин на Майдані, християнські цінності є фундаментом

---

¹⁹⁹ "Християни і політика". Комісія у справах мирян УГКЦ

²⁰⁰ Душпастирський порадинок «Покликання мирян до участі в суспільно-політичному житті країни».

до перетворень, які відбувалися на майдані та у постмайданівському середовищі.²⁰¹

Отже, бачимо, що в основі соціального вчення є важливий момент участі усіх вірних в буванні громадянського суспільства. Церква, яка багато років поспіль тримає першість за рівнем довіри серед громадян, має у будь-якій ділянці життя свідчити й плекати невід’ємні принципи СДЦ та СВ УГКЦ: спільне благо, субсидіарність та солідарність.

3.2. Внесок УКУ в творення громадянського суспільства

Волонтерське служіння УКУ породжує основи для творення громадянського суспільства випускниками УКУ. Якщо ще раз повернутися до місії УКУ, то знаходимо в неї “виховує провідників суспільства”²⁰² - тих, які безпосередньо через залучення в різні організації чи інституції будуть впливати на громадянське суспільство, змінювати його на основі того, що отримали в університеті.

В інтерв’ю студент семінарійного відділення 2 курсу магістратури філософсько-богословського факультету Дмитро Лучканін сказав дуже важливу тезу, що в УКУ приходять прості студенти, не розуміючи, яка є громадянська позиція, але через різну формацію, яка тут є, студенти стають лідерами, щоб потім йти у свої громади та змінювати їх.²⁰³

Працівниця УКУ Ірина Скоропадська дуже влучно підсумовує про вплив УКУ на творення громадянського суспільства:

УКУ — один із найпомітніших і передових рупорів на сторожі захисту людської гідності, спільнота, покликана виховувати і підтримувати нових лідерів заради побудови нашої України. Він, без сумніву, відіграв дуже помітну роль у формуванні каркасу громадянського суспільства, яке саме зараз історія кує і гартує у воєнному горнилі. Волонтерське служіння є однією з підставових ознак зрілості громадянського суспільства. Саме здатність до самоорганізації і безкорисливої жертвовної солідарної підтримки

---

²⁰¹ Чубарко В. *Роль церкви в подіях майдану: на матеріалах інтерв’ю*. травень 2015 // Науково-теоретичний альманах Грані [PDF].

²⁰² Wiki UCU Про візію та місію

²⁰³ Лучканін Д. Інтерв’ю від 25.10.2024

дозволяла українському суспільству виживати у всі попередні нелегкі часи нашої історії та допомагає вистояти зараз.²⁰⁴

У своєму інтерв'ю Мирослав Маринович згадав дуже яскравий приклад того, як ще наприкінці 2013 року УКУ пройшов іспит на громадянське суспільство. Коли розігнали Майдан, наступного дня пан Мирослав виступив із промовою, яку схвалила вся спільнота УКУ, про висловлення громадянської непокори режиму Януковича. Сміливе раніше, що свідчить: спільнота поставила цінності вище певних амбіцій й друге, це був яскравий прояв громадянського суспільства для інших університетів, середовищ.²⁰⁵

Велику увагу теж варто приділити й повномасштабному вторгненню. Приклад того, що на початку 2022 року велика кількість людей приносили і привозили допомогу просто «в УКУ», бо мали довіру і впевненість, що допомога буде розподілена належним чином.²⁰⁶ Це своєю чергою зароблена репутація УКУ як інституції.

В різних промовах керівного складу УКУ, стратегіях звучить, що: «УКУ - це маленький університет з великим впливом»²⁰⁷. Тож велику увагу університет зосереджує на тому, щоб показати вплив університету без поширення його структури. Саме тому стільки уваги університет приділяє в розбудові громадянського суспільства. УКУ став одним із найактивніших середовищ формування церковної і громадянської свідомості та впровадження позитивних змін у Церкві й суспільстві.²⁰⁸

Під час зустрічі Наталя Климовська поділилася, що усі 30 років університет розбудовував тут громадянське суспільство. 30 років тому наше суспільство не було б готовим до війни, зараз воно готове до відсічі.²⁰⁹

Отже, УКУ за 30-ліття своєї діяльності зробив помітну роль, щоб наше суспільство справді стало громадянським. Водночас появляються нові суспільні

---

²⁰⁴ Скоропадська І. Інтерв'ю від 06.03.2024

²⁰⁵ Маринович М. Інтерв'ю від 15.03.2024

²⁰⁶ Мачинський О. Інтерв'ю від 30.11.2023

²⁰⁷ Стратегія УКУ 2025, 2030

²⁰⁸ Глава УГКЦ окреслив сучасну місію Українського католицького університету - РІСУ. Релігійно-інформаційна служба України // https://risu.ua/glava-ugkc-okresliv-suchasnu-misiyu-ukrajinskogo-katolickogo-universitetu_n74147

²⁰⁹ Промова Наталі Климовської під час пішої прощі спільноти УКУ до Новосілок (08.05.2024р.)

виклики, до яких має готуватися спільнота та українське суспільство. Університет з тим чудово справляється, актуалізуючи в новій стратегії тенденції, які постали перед Україною.

3.3. Пропозиції щодо покращення волонтерського служіння в УКУ

На основі проведеного якісного дослідження у вигляді інтерв'ю десяти респондентів,²¹⁰ аналізу наявного стану волонтерського дослідження, зокрема проведеної оцінки сильних та слабких сторін можна виокремити декілька важливих позицій щодо покращення волонтерського служіння в УКУ. Дані пропозиції є також актуальним і для інших християнських парафій, організацій чи інституцій.

Для написання пропозицій було враховано також стратегію УКУ 2030,²¹¹ яка стала однією з основ для формування переліку пропозицій.

1. Покращення промоції волонтерського служіння. Показувати приклад, що служіння - це класно, промотувати служіння через соціальні мережі, виступи й запалювати ним інших. Хоч сама промоція волонтерського служіння є суперечливою серед вірних через неправильне розуміння, у Біблії чітко знаходимо важливість популяризації, якісне свідчення своїх добрих діл - Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі діла, прославляли Отця вашого, що на небі» (Мт. 5, 16). Дана ціль також перегукується з одним із завдань стратегії УГКЦ - Популяризація соціального служіння.²¹² Тому відповідно до даної пропозиції важливим є скласти цілісну маркетингову та комунікаційну кампанію щодо реклами суспільно-корисної діяльності, волонтерського служіння серед спільноти УКУ: створення інформаційного сайту з можливостями, різні інформаційні акції, події, розіграші, тощо.

2. Мережа співпраць. Напрацювання міцних і ефективних зв'язків з іншими волонтерськими осередками/організаціями. Таким чином

---

²¹⁰ див.Додатки

²¹¹ Стратегія УКУ 2030

²¹² Стратегія розвитку соціального служіння УГКЦ

сформується середовище людей, які розмовляють однією мовою і розуміють проблеми одні одних. Мирослав Маринович в інтерв'ю говорив про те, щоб ми між собою співпрацювали, залишалися друзями, хоча і бути в різних організаціях і навіть часом конкурувати.²¹³ Ірина Скоропадська в інтерв'ю розповіла про напрацювання міцних і ефективних зв'язків з іншими волонтерськими осередками/організаціями.²¹⁴ Таким чином сформується середовище людей, які розмовляють однією мовою і розуміють проблеми одні одних. Це дозволить створити дієву систему співпраці, взаємопідтримки та напрацювати інструменти для підвищення стійкості та витривалості. Серед важливих кроків до цієї пропозиції є:

- **Розвиток сталої співпраці з великими волонтерськими ОГС:**

ГО “Українська освітня платформа”, ГО “Будуємо Україну Разом”, ГО “Українська волонтерська служба”, ГО “Емаус оселя”. Хоч вона вже і є, але на разі бракує сталості в ній.

- **Співпраця з Карітасом.** В рамках стратегії УКУ 2030 знаходимо один із стратегічних проєктів - Комплексна програма співпраці УКУ та УГКЦ.²¹⁵ В рамках цього важливо більше розвивати волонтерське служіння УКУ в межах соціального служіння УГКЦ й таким стратегічним партнером для досягнення цього може стати стале партнерство з МБФ “Карітас”.

- **Поширення впливу,** щоб досвід волонтерського служіння УКУ поширювався на інші університети в Україні. Ключовим кроком для досягнення цього є організація спільних заходів про волонтерство, спільні соціальні активності з університетами, які є членами “Альянс українських університетів”²¹⁶ та як мінімум з 3 університетами Львова.

Як навчальний заклад, основною метою якого є інтелектуальна діяльність, УКУ може робити помітний внесок у системний розвиток і підсилення інституцій громадянського суспільства.

---

²¹³ Маринович М. Інтерв'ю від 29.03.2024

²¹⁴ Скоропадська І. Інтерв'ю від 06.03. 2024

²¹⁵ Стратегія УКУ 2030

²¹⁶ Альянс створений у 2023 році, куди входить 6 університетів України, які прагнуть якісно об'єднати зусилля для відновлення України. Сайт: <https://auu.com.ua/>

3. **Душпастирство волонтерів.** Церква поряд зі ЗСУ і волонтерськими організаціями користується одним з найвищих рівнів довіри. І ця довіра є зароблена активною, чіткою та відкритістю позицією до служіння протягом наших воєнних випробувань. Церкві варто продовжувати бути вірною задекларованому нею принципу «бути поруч».²¹⁷ Як казала в інтерв'ю Мар'яна Кашак, варто подумати над програмами духовної, психологічної реабілітації для волонтерів, які, як я вже неодноразово згадувала, втрачають багато своїх ресурсів у щоденному самовідданому служінні.²¹⁸ В УКУ вже одна із найдавніших студентських волонтерських організацій «Відлуння» має свого духівника протягом 2-х років, тому вже є позитивний досвід, який треба більше розширювати. Душпастирство важливе також з іншого погляду, це допомогти волонтеру віднайти **євангелізаційний сенс для волонтерського служіння** - як Бог промовив до тебе через волонтерське служіння. Ми бачимо, як тісно Церква пов'язана з волонтерством та з творенням громадянського суспільства й про цей зв'язок мають розуміти ті, хто безкорисливо допомагає іншим. Один із стратегічних проєктів УКУ в межах стратегії 2030 є розробка моделі сучасної євангелізації 21 століття,²¹⁹ що перегукується із даною пропозицією.

4. **Удосконалення формації лідерів суспільного служіння.**

Про це дуже багато розповідала в інтерв'ю Мар'яна Кашак, чому це так важливо. Бо завдяки формації даємо студенту навичку на автоматі, що потрібно робити користь суспільству. Як ми навчимо їх робити соціальний проєкт, то, працюючи в бізнесі, студенти будуть думати категоріями того, щоб робити його соціально відповідальним. Важливим моментом для формації є розуміння того, що для студентської аудиторії потрібен швидкий сиротанін - швидкий результат, вплив. Тобто в центрі їхнього проєкту є вони й важливо їм, щоб швидко торкнулися бенефіціара, як вони зрозуміють, що вони можуть міняти світ в мікросоціумі, то потім, випустившись з УКУ, зможуть це робити в

---

²¹⁷ Скоропадська І. Інтерв'ю від 06.03. 2024

²¹⁸ Кашак М. Інтерв'ю від 28.02.2024

²¹⁹ стратегія УКУ 2030

макросоціумі.²²⁰ Тому, щоб удосконалити формацію, варто зробити наступні кроки:

- давати великі тенденції, як рухається громадянське суспільство, показувати молоді, що ви є частинкою глобального процесу.

- показати як організації впливають на ці глобальні тенденції, показати широкий спектр можливостей для служіння.²²¹

- створювати відчутну матеріальну базу для народження і розробки нових ідей і проєктів. Про це зокрема в інтерв'ю згадував випускник УКУ Юрій Мурин²²²

5. Системна підтримка ресурсу волонтерів, їхнього ментального здоров'я. Кілька респондентів заявляли про важливість цього, що варто удосконалити. Мар'яна Кашак в інтерв'ю заявила, що часом волонтери не знають, як вони горять. А тому ключовими порадами від неї є турбота про ментальне здоров'я та організація супервізій (студенти не вміють аналізувати свій досвід, мають труднощі й проблеми, як бути, пережити різний досвід).²²³ В УКУ вже розроблений шлях студента у волонтерстві, однак не вистачає в ньому системи того, а які конкретні кроки варто зробити, щоб підтримувати наших волонтерів? Щодо цього теж пропозицію дав о.Юрій Козловський:

Я зрозумів, що ми занадто мало дбаємо про наших волонтерів. Відтак повинні, мені здається, організуватися проєкти, які б дбали про самих волонтерів, дбали про їхні ресурси про їхню формацію, про їхнє виховання, тому що ми дуже часто занадто легко сприймаємо волонтерство.²²⁴

Усі ці дані пропозиції є й актуальні в інших осередках волонтерського служіння, на парафіях та для самої УГКЦ. На завершення, щодо пропозицій для самої УГКЦ дала Христя Яковин, що хоч і Церква має стратегію, але якщо дивитися за прикладом УКУ, то нема конкретних кроків щодо розвитку саме молодіжного волонтерського служіння. Це може стати основою для написання майбутніх наукових робіт щодо волонтерського служіння УГКЦ.

---

²²⁰ Кашак М. Інтерв'ю від 28.02.2024

²²¹ Там само

²²² Мурин Ю. Інтерв'ю від 18.03.2024

²²³ Кашак М. Інтерв'ю від 28.02.2024

²²⁴ Козловський Ю. Інтерв'ю від 10.04.2024

Висновок до 3 розділу

У цьому розділі була розкрита тема громадянського суспільства та її співвідношення з Церквою, наскільки є роль Церкви та її соціального вчення у побудові громадянського суспільства. Було розглянуто поняття справедливе суспільство, патріотизм та демократія у світлі соціального вчення УГКЦ та зв'язку їх з творенням громадянського суспільства. Кожен вірний має обов'язок брати активну участь в суспільному житті згідно з СВ УГКЦ.

Великим поштовхом щодо розвитку громадянського суспільства стала Революція Гідності. Роль УКУ, як і під час цих подій, так і інших кризових ситуацій, з якими стикалося українське суспільство була чіткою й послідовною у своїй позиції відстоюванні цінностей та проявленні громадянської позиції, яка стала свідченням для інших університетів,

Важливою частиною цього розділу стало написання пропозицій щодо покращення волонтерського служіння в УКУ, яка була створена на основі десяти інтерв'ю, аналізу волонтерського служіння за 2014-2023 роки, оцінки сильних та слабких сторін волонтерського служіння та врахування стратегії соціального служіння УГКЦ від 2022 р. та стратегії УКУ 2030. У даній пропозиції є такі ключові пункти:

1. Покращення промоції волонтерського служіння
2. Мережа співпраць. Напрацювання міцних і ефективних зв'язків з іншими волонтерськими осередками/організаціями
3. Душпастирство волонтерів
4. Удосконалення формації лідерів суспільного служіння.
5. Системна підтримка ресурсу волонтерів, їхнього ментального здоров'я

Дані пропозиції є важливими й уніфікованими і для інших християнських осередків, де активно здійснюється та розвивається волонтерське служіння.

ВИСНОВОК

В річницю 30-ліття з відновлення Львівської богословської академії актуально є переосмислити те, що творило спільноту університету. Якщо католицькі університети постають з серця Церкви, то служіння - це те, що постає з серця католицьких університетів.

Волонтерське служіння це одна із місії людини, хоч і кожен має різну мотивацію до здійснення діл милосердя і не завжди воно має християнську основу. Самі поняття, як волонтерство та волонтерське служіння виникли відносно нещодавно, однак культура допомоги іншим існує з давніх-давен. Неодмінну роль у цього зіграло християнство, бо діла милосердя були одною з трьох основ життя Церкви після молитви та керигми. Про це знаходимо як і на сторінках Святого Письма, особливо в Новому Завіті, де є безліч прикладів волонтерського служіння апостолів та їхніх листів про важливість служіння ближньому, так і в енцикліках наступників Петра, де гостро від енцикліки “*Regum novarum*” до останньої “*Fratelli Tutti*” піднімалися питання соціальних викликів, питання співвідповідальності та те, що може робити кожен вірний.

Після того, як УГКЦ вийшла з підпілля, а Україна отримала свою незалежність 1991 році відновився і розвиток волонтерського служіння й на наших теренах. Хоч і сама інституалізація волонтерського служіння в УГКЦ відбулася значно пізніше в 2016 році, від початків незалежності активно діяли МБФ “Карітас” та спільнота св.Егідія. Стрімкий розвиток волонтерського служіння відбувся вже після Революції Гідності, яка стала каталізатором для розвитку волонтерства та громадянського суспільства. Наступні події в українській історії, як російська війна на Донбасі, пандемія та повномасштабне вторгнення ще більше гуртувало українське суспільство та волонтерський рух. У 2016 році в УГКЦ появляється новий відділ соціального служіння, згодом ухвалюється стратегія розвитку соціального служіння УГКЦ та щорічно відбуваються форуми й різні навчання для підсилення та розвитку соціальної ділянки в Церкві. Волонтерське служіння УГКЦ базується на принципах

соціального вчення, а тому важливими принципами добровільної благодійної допомоги є: людська гідність, спільне благо, солідарність та субсидіарність.

Католицькі університети, які “походять” із серця Церкви теж у своїй основі, окрім академічної ділянки, мають і соціальну відповідальність - служити суспільству. Університети, які мають католицьку ідентичність, прагнуть творити спільноту, яка буде служити, освіту як служіння, тобто як говорив папа Франциск поєднувати у своїй діяльності три «мови»: «мову розуму», «мову серця» і «мову рук». За для цього важливою ділянкою католицьких університетів є суспільно-орієнтоване навчання.

УКУ творився і митрополитом Шептицьким, і патріархом Йосипом Сліпим в Римі, і був відновлений спершу як ЛБА в 1994, а потім як УКУ - 2002 році. В усіх цих кроках до створення інституції, яка є зараз однією з ключових рис, що творило університет було служіння. УКУ чи найкраще намагається розвивати та плекати спільноту, яка спілкується, свідчить та служить. Це дозволило стати єдиним та унікальним університетом в Україні, який зміг так оперативно та якісно відреагувати на кризи під час Помаранчевої революції, Революції Гідності, пандемії коронавірусу та повномасштабне вторгнення Росії. УКУ навчився якісно трансформувати усі суспільні виклики у служінню суспільству, поширюючи таким чином університетське служіння за межами власної академічної спільноти.

Те, як університет долав ці виклики, яскравими прикладами є діяльність “Волонтерської сотні УКУ”, “Україна єдина”, “Братство УКУ”, “Відлуння”, Лабораторії волонтерства та інших проєктів/ініціатив/організацій спільноти УКУ, а також організації, яку створили випускники “Будуємо Україну разом”.

Олег Романчук сказав тезу під час конференції, що «Університет, який служить є університетом серця»²²⁵ Таким є УКУ, є прикладом для інших, культура волонтерства, яка пропагується в УКУ не тільки має в собі за мету допомагати людям, які у потребі, але також євангелізувати молоде покоління лідерів суспільного служіння. Аналізуючи сильні та слабкі сторони, університет

---

²²⁵ Служити суспільству, преобразити світ: Конференція «Modus Vivendi УКУ»

має багато сильних сторін у вихованні провідників суспільства, зокрема: На основі відповідей була проведена оцінка сильних й слабких сторін, варто наголосити на те, що університет має чимало сильних сторін, а саме: розвинута спільнота УКУ; визначений ціннісний фундамент волонтерського служіння, який невід’ємно пов’язаний з місією УКУ; християнська основа волонтерського служіння; екуменічний вимір волонтерського служіння; якісна формаційна програма та її вплив; велика кількість можливостей; сприяння з боку адміністрації, різних підрозділів УКУ у проведенні та організації волонтерства; наявність структури, інституції Лабораторії волонтерства. Серед слабких сторін то виділяються виклики із системністю, відповідальністю волонтерства та “служіння за для нагороди”.

Соціальне вчення Церкви прямо пов’язане з необхідністю вірним брати участь у творенні громадянського суспільства. Більше того сама бездіяльність є проявом байдужості та гріхом. Тому кожен християнин покликаний робити внесок в громадянське суспільство, будуючи його на принципах СВ УГКЦ, а також на цінностях демократії й патріотизму та на прикладі діяльності Андрея Шептицького.

Внесок УКУ в громадянське суспільство є вагомим, УКУ першим вміло, чітко та головне якісно реагує на усі кризи, з якими стикається українське суспільство. Усе найкраще, що може статися з громадянським суспільством це якщо воно буде творитися місією УКУ.

На основі проведених інтерв’ю та аналіз наявних матеріалів, враховуючи сучасні тенденції українського суспільства й УГКЦ в стратегії УКУ 2030 та стратегія соціального служіння УГКЦ від 2022 року, була розроблена пропозиція щодо покращення волонтерського служіння. Серед її важливих напрямків є

1. Покращення промоції волонтерського служіння
2. Мережа співпраць. Напрацювання міцних і ефективних зв’язків з іншими волонтерськими осередками/організаціями
3. Душпастирство волонтерів

4. Удосконалення формації лідерів суспільного служіння.
5. Системна підтримка ресурсу волонтерів, їхнього ментального здоров'я

Практична основа даного дослідження зможе слугувати для майбутніх досліджень та інструкцій щодо розвитку волонтерства в інших парафіях, релігійних організацій, структур університетів чи загалом для УГКЦ.

БІБЛІОГРАФІЯ

ДЖЕРЕЛА:

1. Івана Павла II *Апостольська конституція Ex corde ecclesiae про католицькі університети*". кафедра богослов'я УКУ.// <http://theologia.ucu.edu.ua/uk/dokumenty/apostolska-konstytucija-ivana-pavla-ii-ex-corde-ecclesiae-pro-katolycki-universytety>.
2. *Благодійність очима українців* / фундація Загорій. – 2022. [PDF]
3. Карий, О., Панас, Я. *Передумови залучення волонтерів для забезпечення соціально-економічного розвитку громад*. (2016), [PDF]
4. Компендіум соціальної доктрини Церкви
5. Лях, Т.Л. (Ред.) *Менеджмент волонтерських груп від А до Я*.
6. Папа Франциск. Енцикліка *Laudato Si'* / Бюро УГКЦ з питань екології. Київ – Івано-Франківськ – Дрогобич 2019.
7. Синод Української Греко-Католицької Церкви. Катехизм Української Греко Католицької Церкви «Христос – наша Пасха». Львів 2012, с. 241.
8. Святе Письмо Старого та Нового Завіту: повний переклад здійснений за оригінальними єврейськими, араміїськими та грецькими текстами / переклад о. І. Хоменко . - Рим : Вид - во оо. Василян, 1963 . с.352
9. *Управління Божими дарами християнський спосіб життя Практичний порадник для парафіян*. / Львів, 2015, [PDF], с.42
10. Чубарко В. *Роль церкви в подіях майдану: на матеріалах інтерв'ю*. травень 2015 // Науково-теоретичний альманах Грані [PDF].
11. Franciscus. *Fratelli tutti of the holy father Francis on fraternity and social friendship* / https://www.vatican.va/content/francesco/en/encyclicals/documents/papa-francesco_20201003_ enciclica-fratelli-tutti.html

ІНТЕРНЕТ ДЖЕРЕЛА

12. *Андрей Шептицький. Українець, підприємець, меценат, політик* | Бінале Шептицький 26.10.2020.// https://www.youtube.com/watch?v=uO_u92O-9bo (01.12.2023)
13. *Благодійність очима українців*/ Charities Aid Foundation. – 2022 // <https://www.cafonline.org/>
14. *Будуємо Україну Разом* // <https://www.bur.org.ua/hto-my/>
15. *«Взаємодія заради стійкості»: відбувся Всеукраїнський форум соціального служіння. Українська Греко-Католицька Церква* // <https://ugcc.ua/data/vzaemodiya-zarady-stiykosti-vidbuvsya-vseukraynskyuy-forum-sotsialnogo-sluzhinnya-4246>
16. *Відділ соціального служіння УГКЦ* // <https://ugcc.ua/curia/pastoral-council/departament-of-social-service/>
17. *Відкриття сайту “ВолонтерЮ”* // https://www.facebook.com/events/376759396851109?ref=newsfeed&locale=uk_UA
18. *Волонтерська Платформа* // https://platforma.volunteer.country/about_us
19. *Волонтерська сотня* // <https://hundred.ucu.edu.ua/>
20. *Волонтерська діяльність УКУ* // <https://ucu.edu.ua/cat/volunteer-activity/>
21. *Глава УГКЦ окреслив сучасну місію Українського католицького університету - РІСУ. Релігійно-інформаційна служба України. 30.04. 2015* // https://risu.ua/glava-ugkc-okresliv-suchasnu-misiyu-ukrajinskogo-katolickogo-univer-sitetu_n74147 (09.05.2024р.)
22. *Де працює Карітас / Карітас України* // <https://www.caritas.org/where-caritas-work/europe/ukraine/>
23. *«Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва і соціологічна служба Центру Разумкова. 2018* // <https://dif.org.ua/>.
24. *Душпастирський план на період до 2030 року «Надія, до якої нас кличе Господь» / Офіційні документи УГКЦ. (2022).* // <https://ugcc.ua/data/v-ugkts-oprylyudneno-dushpastyrskyuy-plan-na-period-do-2030-oku-1168/>

25. *Душпастирський поради́к «Покли́кання мирян до участі в суспільно-політичному житті країни»*. Офіційні документи УГКЦ, 18 січня 2018. // <https://docs.ugcc.ua/77/>.
26. *Звіт про діяльність УКУ в часі війни: 1,18 млн. доларів – внесок університету для перемоги України за перший місяць / Український католицький університет 28.03.2022р.* // <https://ucu.edu.ua/news/zvit-pro-diyalnist-uku-v-chasi-vijny/>
27. *Інструкція про присутність церковних структур, інституцій, духовенства, богопосвячених осіб КГВА УГКЦ в мережі «Інтернет»*". Офіційні документи УГКЦ, 3 серпня 2020. <https://docs.ugcc.ua/1466/>.
28. *Інавгураційне слово Ректора Українського Католицького Університету о. Бориса Гудзяка / Український католицький університет* // <https://ucu.edu.ua/about/istoriya-ta-fakty/inavguratsiya/inavguratsijne-slovo-rektora-ukrayinskogo-katolytskogo-universytetu-o-borysa-gudzyaka/>
29. *Історія заснування УКУ / Wiki UCU* // https://wiki.ucu.edu.ua/istoriia_zasnuvannia_uku
30. *Карітас у світі / Карітас України* // <https://caritas.ua/internationalis/>
31. *Коли війна не «десь там»: як свідчить, служить і спілкується УКУ". Синод Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 23.01.2020* // <https://synod.ugcc.ua/data/koly-viyna-ne-des-tam-yak-svidchyt-sluzhyt-i-spilkutsya-uku-2296>.
32. *Крокуємо до перемоги:* <https://ucu.edu.ua/cat/moving-to-victory/>
33. *Круглий стіл “Волонтерське служіння: реалії і розвиток у Церкві і суспільстві/ Український католицький університет. Кафедра богослов’я 14 травня 2014* // <https://ucu.edu.ua/events/kruhlyj-stil-volonterske-sluzhinnya-realiji-i-rozvytok-u-tserkvi-i-suspilstvi/>
34. *Майте відкрите серце до тих, хто в потребі, – звіт ректора перед спільнотою за 2021-2022 навчальний рік* //

<https://ucu.edu.ua/news/majte-vidkryte-sertse-do-tyh-hto-v-potrebi-zvit-rektora-pered-spilnotoyu-za-2021-2022-navchalnyj-rik/>

35. *Малі історії великої війни* // <https://ucu.edu.ua/cat/war-histories/>

36. *Наші вчинки повинні свідчити про Бога / Синод єпископів УГКЦ* // <https://synod.ugcc.ua/data/nashi-vchynky-povynni-svidchyty-pro-boga-protorey-andriy-nagirnyak-pro-sotsialne-sluzhinnya-i-myrobuduvannya-7906/>

37. Олександр Січ. *5 ознак католицького університету*

38. *Пастирське послання Архиєрейського Синоду УГКЦ в Україні про патріотизм як любов до рідного народу та Батьківщини*". Офіційні документи УГКЦ, 5 грудня 2022 // <https://docs.ugcc.ua/1628/>.

39. *Пастирське послання Блаженнішого Святослава про ідентичність та місію УКУ з нагоди Року митрополита Андрея*" / кафедра богослов'я УКУ // <http://theologia.ucu.edu.ua/uk/dokumenty/501-pastyrskie-poslannja-blazhennishogo-svjatoslava-pro-identychnist-ta-misiju-uku-z-nagody-roku-mytropolitya-andreja>.

40. *Положення Відділу соціального служіння УГКЦ 2018.* // <https://docs.ugcc.ua/216/>

41. *Природа соціального вчення в УГКЦ та перспективи його розвитку в сучасних умовах - РІСУ*". Релігійно-інформаційна служба України, 29.08. 2013. https://risu.ua/volodimir-moroz-priroda-socialnogo-vchennya-v-ugkc-ta-perspektivi-yogo-rozvitku-v-suchasnih-umovah_n64734.

42. *Про візію* / Wiki UCU // <https://wiki.ucu.edu.ua/vision>

43. *Про етос* / Wiki UCU // https://wiki.ucu.edu.ua/pro_etos.

44. *Профіль випускника УКУ* / Український католицький університет: <https://ucu.edu.ua/news/profil-vypusknyka-uku-vazhlyvyj-dorogovkaz-dlya-formuvannya-novyh-pokolin-yakumu-zmozhemo-pyshatys/>

45. *План щодо створення центр волонтеріату 2010 р.* // Архів ректорату УКУ

46. *Різдвяна місія: До УКУ на запрошення волонтерів приїде близько 200 дітей загиблих українських воїнів*/ Український католицький університет 11.01.2017 //

<https://ucu.edu.ua/news/rizdvyana-misiya-do-uku-na-zaproshehnyya-volonteriv-pryyid-e-blyzko-200-ditej-zagyblyh-ukrayinskyh-voyiniv>

47. *Свідчити. Служити. Спілкуватися.* / Wiki UCU // https://wiki.ucu.edu.ua/svidchyty_sluzhyty_spilkuvatys

48. *Сила спільноти у єдності, а сила УКУ — у спільноті, – владика Борис зустрівся зі студентами - УКУ / Український католицький університет, :* <https://ucu.edu.ua/news/syla-spilnoty-u-yednosti-a-syla-uku-u-spilnoti-vladyka-borys-zustrivsyia-zi-studentamy/>

49. *Служити суспільству, преображати світ: Конференція «Modus Vivendi УКУ»*

50. *Служіння в дії: як студенти УКУ долучаються до волонтерства у громадах?* / Український католицький університет// <https://ucu.edu.ua/news/sluzhinnya-v-diyi-yak-studenty-uku-doluchayutsya-do-volonterstva-u-gromadah/>

51. *Спільнота* св.Егідія // <https://spilno.dess.gov.ua/spilnota-sviatoho-ehidiiia-cimunita-di-sant-egidio/>

52. *Стратегія УКУ 2025, 2030* // <https://strategy.ucu.edu.ua/>

53. *Стратегія розвитку соціального служіння УГКЦ 2022 року. Офіційні документи УГКЦ. (9 вересня 2022) – Режим доступу до ресурсу::* <https://docs.ugcc.ua/1598/>

54. *Український досвід має повернути світові віру в абсолютні цінності, – Софія Опацька на конференції у Римі 28 січня 2024* // <https://ucu.edu.ua/news/ukrayinskyj-dosvid-maye-povernuty-svitovi-viru-v-absolyutni-tsinnosti-sofiya-opatska-na-konferentsiyi-u-rymi/> (10.05.2024)

55. *Український католицький університет отримає відзнаку за волонтерську діяльність* / Український католицький університет 6 грудня 2022 // <https://ucu.edu.ua/news/ukrayinskyj-katolytskyj-universytet-otrzymaе-vidznaku-za-volonterstvu-diyalnist> (31.01.2023).

56. *УКУ на передовій* // <https://ucu.edu.ua/cat/ucu-frontline/>

57. *"Християни і політика"*. Комісія у справах мирян УГКЦ / «Дзеркало Тижня», № 2 (377), 19–25 січня 2002 // <http://www.laityugcc.org.ua/mirjani-v-politici/articles/xristijani-i-politika.html>.
58. *Що таке громадянське суспільство, і яка роль у ньому належить правовій державі /* https://www.citizen.in.ua/photos/topic/f/20181203_190758_rozdil-4.4.pdf
59. Як студенти УКУ волонтерять протягом навчального року? / Український католицький університет // <https://ucu.edu.ua/news/sluzhinnya-v-diyi-yak-studenty-uku-volonteryat-protyagom-navchalnogo-roku/>
60. "Cardinal Service Corps". The Catholic University of America // <https://service.catholic.edu/service-opportunities/cardinal-service-corps/index.html>
61. "Conheça". PUC-SP | Pontificia Universidade Católica de São Paulo // <https://www.pucsp.br/ntc>.
62. DC Reads", The Catholic University of America, дата звернення 16 травня 2024, <https://service.catholic.edu/service-opportunities/dc-reads/index.html>.
63. Derdic - EducaÃ§Ã£o, saÃºde e pesquisa | PUC-SP e FundaÃ§Ã£o SÃ£o Paulo" // <https://www5.pucsp.br/derdic/>.
64. "International Federation of Catholic Universities". Home Page del Pontificio Consiglio per i Laici // <http://www.laici.va/content/laici/en/sezioni/associazioni/repertorio/federazione-internazionale-delle-universita-cattoliche-html>
65. "Missão". PUC-SP | Pontificia Universidade Católica de São Paulo // <https://www.pucsp.br/universidade/missao>
66. "Service Opportunities". The Catholic University of America // <https://service.catholic.edu/service-opportunities/index.html>.
67. "Serviços à Comunidade". PUC-SP | Pontificia Universidade Católica de São Paulo. // <https://www.pucsp.br/universidade/servicos-comunidade>.
68. "Student Services", The Catholic University of America // <https://www.catholic.edu/student-life/student-services/index.html>.

69. Service-learning in Catholic Universities: Results from a Global Mapping Survey // <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15570274.2023.2177442>

Матеріали у соціальних мережах:

70. Волонтерство й карантин / Студентська організація Відлуння // <https://www.instagram.com/p/CB0tzndAScI/?igsh=NTNpbHZjNWJyMXps>

71. <https://facebook.com/events/s/захід-сонця-з-ректором/272826283606286>

72. <https://facebook.com/events/s/морквянии-networking/518245198702479/>.

73. <https://facebook.com/events/s/speed-talks-37462545646513>

Відеоматеріали:

74. *Будьмо гідними наших захисників, – Сергій Притула на випускних урочистостях УКУ*", YouTube, 2 липня 2023 // <https://www.youtube.com/watch?v=kEdTmRhmz2A>.

75. *"Джерела натхнення: Конференція «Modus Vivendi УКУ»*", YouTube, 3 грудня 2020, відео // <https://www.youtube.com/watch?v=2Z0nb2UvZ5g>.

76. *"Свідчить правду! – Андрій Андрушків, почесний промовець випускних урочистостей УКУ"*. YouTube, 2 липня 2023. Відео, 12:48. <https://www.youtube.com/watch?v=nltWbubxuAE>.

77. Філософсько-богословський факультет УКУ (Faculty of Philosophy and Theology, UCU). *"Ориця Біла - Про гідність та відповідальність"*. YouTube, 12 лютого 2021. // <https://www.youtube.com/watch?v=xNmYhHtu1Vk>

Неопубліковані джерела, архівні матеріали відділів УКУ:

78. Босак О. Інтерв'ю від 09.03.2020. Студентська організація "Відлуння" (внутрішній архів) //

https://drive.google.com/drive/folders/1vrbYJmZOmIalFMQagZm_pp3KpClthHwf?usp=drive_link

79. Внутрішні архівні матеріали Лабораторії волонтерства за 2021 р.// https://drive.google.com/file/d/1fjB8I4M2BYbmA8tnUB75JuOcVh_bsScP/view?usp=sharing
80. Звіт Лабораторії волонтерства за 2023 рік. // Архівні матеріали Лабораторії волонтерства деканату студентського життя УКУ. // <https://drive.google.com/drive/folders/1nFA4bzo8HLMU4kxqu41QFc2ilZMuRXDU>
81. Звіт ректора за 1999-20 рр.// Архів ректорату УКУ
82. Звіт ректора за 2001-02 рр.// Архів ректорату УКУ
83. Звіт ректора за 2012-13 рр.// Архів ректорату УКУ
84. Звіт ректора за 2013-14 рр.// Архів ректорату УКУ
85. Звіт ректора за 2014-15 рр.// Архів ректорату УКУ
86. Звіт ректора за 2015-16 рр.// Архів ректорату УКУ
87. Звіт ректора за 2016-17 рр.// Архів ректорату УКУ
88. Звіт ректора за 2017-18 рр.// Архів ректорату УКУ
89. Звіт ректора за 2018-19 рр.// Архів ректорату УКУ
90. Звіт ректора за 2019-20 рр.// Архів ректорату УКУ
91. Промова Наталі Климовської під час пішої прощі спільноти УКУ до Новосілок (08.05.2024р.)

Інтерв'ю:

92. Мачинський О. Інтерв'ю від 30.11.2023 / інтерв'юер Цебенко О. // Додаток 2
93. Маринович М. Інтерв'ю від 29.03.2024 / інтерв'юер Цебенко О. // Додаток 3
94. Скоропадська І. Інтерв'ю від 06.03.2024 / інтерв'юер Цебенко О. // Додаток 4
95. Кащак М. Інтерв'ю від 28.02.2024 / інтерв'юер Цебенко О. // Додаток 5
96. Мурин Ю. Інтерв'ю від 18.03.2024 / інтерв'юер Цебенко О. // Додаток 6
97. Гриб В. Інтерв'ю від 27.02.2024 / інтерв'юер Цебенко О. // Додаток 7
98. Козловський Ю. Інтерв'ю від 10.04.2024 / інтерв'юер Цебенко О. // Додаток 8
99. Яковин Х. Інтерв'ю від 25.01.2024 / інтерв'юер Цебенко О. // Додаток 9
100. Жигалко Н. Інтерв'ю від 27.10.2023 / інтерв'юер Цебенко О. // Додаток 10
101. Лучканін Д. Інтерв'ю від 25.10.2024 / інтерв'юер Цебенко О. // Додаток 11

ДОДАТКИ

Додаток №1 Преамбула до опитувальника

Опитування “Роль волонтерського служіння УКУ в творенні громадянського суспільства” є частиною комплексного емпіричного дослідження магістерської роботи щодо волонтерського служіння в УКУ, яке має на меті визначити волонтерські проєкти УКУ, проаналізувати сильні та слабкі сторони, з’ясувати співпрацю з Церквою та визначити ключові ціннісні пропозиції щодо розвитку волонтерського служіння в УКУ за для сприяння розвитку громадянського суспільства.

У дослідженні використовуємо такі терміни, як:

- волонтерське служіння — термін, який вживається у церковному середовищі та синонімом до слова волонтерство, що означає добровільна безоплатна суспільно корисна діяльність людини або групи людей, спрямована на вирішення або пом’якшення соціальних проблем.

- громадянське суспільство — це спільнота, яке складається з вільних, незалежних, рівноправних громадян. В такому суспільстві люди взаємодіють, спілкуються і добровільно самоорганізуються на основі спільних інтересів.

Приблизна залученість в інтерв’ю: 20-30 хвилин.

Інтерв’ю буде містити 4 блоки відповідно до визначених завдань.

Дане опитування є конфіденційним, надана інформація використовуватиметься виключно для написання магістерської роботи та не поширюватиметься третім особам.

Завдання дослідження та питання до них:

1. Дослідити волонтерські проєкти, які творить спільнота УКУ та які задачі й проблеми бенефіціарів (ца) були вирішені шляхом волонтерського служіння УКУ

1) Розкажіть про свій досвід волонтерського служіння в УКУ? Коли він почався?Що мотивувало Вас долучатися до волонтерського служіння?

2) До якого проєкту доєднувалися? В чому полягав (полягає) проєкт? Які проблеми він вирішує й на кого спрямований?Також можете додати й іншу

інформацію щодо Вашого волонтерського проєкту/ініціативи/організації, до якої Ви долучені?

2. Визначити, як волонтерське служіння впливає на спільноту УКУ та що вдалося досягнути шляхом здійснення волонтерського служіння в УКУ (його сильні та слабкі сторони)

3) Яке відношення, на Вашу думку, має місія УКУ(Точки місії УКУ: спільне благо, людська гідність, лідерство "бути провідником у суспільстві") до служіння студентів? Чому це відіграє таке велике значення?

4) На Вашу думку, які сильні сторони волонтерського служіння УКУ?

5) Які слабкі сторони? Які виклики Ви бачите у волонтерському служінні спільноти УКУ? Що на Вашу думку, варто зробити, щоб мінімізувати або подолати ці виклики?

6) Якщо підсумувати даний блок, то як на Вашу думку волонтерське служіння вплинуло на УКУ?

3. З'ясувати співпрацю між Церквою та осередками волонтерського служіння УКУ (пасторально-богословський аналіз)

7) Чи відбувається комунікація з Церквою щодо взаємодії в реалізації Ваших волонтерських проєктів? Чи долучені представники Церкви до волонтерських соціальних проєктів? Якщо так, то в чому полягає їхня роль?

8) Якою б ви бачили участь Церкви в організації та розвитку волонтерського служіння ? Як на вашу думку Церква могла б підсилити волонтерське служіння в УКУ і загалом в Україні?

4. Визначити актуальні ціннісні пропозиції (продукти-послуги) для розвитку волонтерського служіння УКУ. Творення громадянського суспільства

9) Чи вважаєте Ви, що волонтерське служіння впливає на творення громадянського суспільства? Що цьому сприяє? Що перешкоджає?

10) Які поради ви б дали для розвитку волонтерського служіння за для сприяння розвитку громадянського суспільства?

1. Інтерв'ю з Остапом Мачинським

Остап Мачинський - випускник УКУ магістерської програми “Управління неприбутковими організаціями”, керівник Офісу ректора, від березня 2024р. - пішов добровольцем служити в ЗСУ

1) Мене звати Остап Мачинський, керівник Офіса ректора, випускник УКУ. Вступив в університет у 2014 році. З того часу я долучаюся до волонтерської діяльності на постійній основі. Що мотивувало? Хотілося б помагати людям, хотілося б допомогти армії.

2) Трішки Волонтерська сотня, Рада студентів, Україна єдина, Братство. Багато є гарних історій. Якщо вибирати, то є історія Україна єдина. Це 2015-2019 роки. Є, відповідно, також Волонтерський центр, 2022-2023 роки. Хай буде все ж про Україна єдина. Як виникла ідея? Вона виникла ще до мене. Я не пригадую як виникли, бо було ще до мене. Була історія з 2013 року. Ідея виникла з вертепу. Спільнота УКУ, працівники УКУ, ректорат УКУ ходили у Вертеп. І в 2013 році студенти і випускники організували знову черговий вертеп. І появилася думка тоді, здається, Ярослава Грицака і Мирослава Мариновича, щоб цей вертеп виступав на Київському майдані. Вертеп виступав там, а наступного року, коли почалася антитерористична операція, думка продовжилася, так, ми виступали на майдані, тепер в АТО. У 2014 році це був один виступ у Краматорську, що ближче до зони бойової лінії. А потім, починаючи з 2015-го, “Україна єдина” виросла (бо це був проєкт Братства УКУ) згодом у власну напівгромадську напівстудентську організацію. Організація виросла вже не тільки вертеп, але і театр на схід, потім не тільки вертеп і театр, але і проєкти з дітьми, потім не тільки вертеп і театр, проєкти з дітьми там на сході, потім, коли дітей зі сходу привозили сюди. З Вертепом ідея була доволі простою, це нести радість народження Христа у найгарячіших точках, де радості, в принципі, дуже є мало. Вертепи були досить переграні на сучасний влад, відповідно там було військо, там наша армія, були окупанти, Ірод це був помаж на Путіна, і так далі. І це смішно, в принципі, і військовим це подобалося. І приїжджають молоді з усієї країни, хочуть до них (військових)

попасти, хочуть їм щось показати, і також щось передати. І тут, як хотіли щось передати, то працювали з волонтеркою з Харкова - Олею Резніченко та її громадською організацією «Миротворець». Пані доволі відома волонтерка в Харкові, вона є хресною мамою української літератури в Харкові. І Оля нам допомагала, відповідно, з контактами, також допомагала з тим, щоби разом знайти речі, які приїжджають для наших військових. І завжди ввозилося щось масове, достатньо багато технічного, тактичного одягу, але також, коли, наприклад, ми їдемо на Великдень, то ми привозимо ще паску і так далі. Я в цих проєктах був і координатор, так само як і актор. І різні речі, це все допомагав. Це були поїздки раз у квартал. Це мають бути або театр, або вертеп, або діти. До дітей не їздив, а вертеп і театр часто. Загалом, як я собі рахував я провів в зоні бойових дій в цих роках десь близько трьох місяців.

3) Почну з місії УКУ: Український католицький університет є відкритою академічною спільнотою, яка живе східнохристиянською традицією і виховує провідників суспільства, професіоналів, для служіння в Україні та за її межами – в ім'я слави Божої, спільного блага й людської гідності. Це насправді є відповідь на запитання, чому волонтерство відіграє важливе значення. Тому волонтерство є важливим. У місії є це провідництво, служіння для України, провідництво суспільства, несення нашої цінності в ім'я слави Бога, спільного блага та людської гідності. Це дуже мудрі слова, насправді, які дуже довго думали, дуже мудрі люди. І найважливіше, насправді, що наш університет завжди був, є і буде повернутим лицем до людей, громади, міста, ОТГ, до цілої країни, до своїх випускників, до своїх студентів. І ми, як університет, в рамках нової стратегії 2030 ставимо собі за ціллю, що ми маємо бути університетом, який служить на щось, на благо суспільству, служить на зцілення ран війни, служить через покращення академічних спільнот інших університетів, і так далі, і так далі. Служіння студентів, воно, це пов'язано із загальним баченням університету. Власний продукт – це навчання. Основна цільова аудиторія – це студенти. І залучення студентів у різних проєктів, крім того, що це і дуже класна формаційна програма, що доволі може бути очевидною відповіддю, що

залучається до певного волонтерства, здобуває певні навички, досвід, який буде корисним отримати певну роботу. Але є і неочевидно, що це є їхнє навчання. Тобто, під час, наприклад, суспільно орієнтованого навчання, студенти готують якийсь проєкт, паралельно волонтерять, гроші не отримують. Чи коли закриваються стипендійні години, це теж в тому числі це є теж служіння, для чогось кращого, чогось більшого. Чому воно відіграє таке велике значення? Це формація. Служіння – це теж і формація самого студента, це теж є контакти самого студента, це є його розвиток. І це має значення, тому що ми завжди будемо з людьми, будемо для людей, ми завжди будемо йти на глибоку воду і працюємо з людьми на цій глибокій воді. І наші усі програми, в принципі, передбачають те, що вони повернуті до служіння спільноті.

4) Різне, насправді, знову ж таки. Сильні сторони можна називати те, що ми, як університет, не блокуємо ініціативи студентів, а, насправді, хочемо допомогти студентам з їхніми ініціативами. Для цього працює спеціальний відділ - деканат студентського життя. Крім того, студентів тут на місці є дуже багато можливостей, і багато не просто відкритості, а також культури відкритості не тільки викладача, працівника, але також відкритості приміщення. Бо для проведення певних ініціатив часто потрібно приміщення, з чим не можуть похвалитися інші університети. Студент може легко, наприклад, забронювати аудиторію. Ми даємо ґрунтовну базу й ми не перечимо, коли немає потреби перечити. Ми хочемо допомагати ініціативам студентським і з пошуку коштів, матеріалів, тощо. Наприклад, ініціативі з павербанками допомагали з пошуком коштів. І тут ми сильні, як приходиш в УКУ ти знаєш, що тут волонтерять, що тут щось є. І університет доволі довго йшов, щоб мати імідж і всередині, і назовні.

5) Бракує інституалізації певних ініціатив. Волонтерська ініціатива це дуже добре, але на волонтерських ініціативах довго не проживе. Бо це може та ж ініціатива перерости в громадську організацію, якийсь стартап, тощо. Не бракує фахівців, бо вони в нас є - це ІЛУ чи центр підприємництва. Але бракує, в

декого бажання, в якого знання, щоб переходити на нові рівні. Потрібно розуміти, якщо берете за щось, то варто доводити це до кінця.

Як на мене здається, що потрібно більше показувати студентам фандрейзинг. Можна через світоглядне ядро, через сертифікатну програму, на який цільово кликати наших студентів, особливо тих, хто заучений в громадській сфері на спеціальні навчання. І щоб вони розуміли, що цей курс це можливість покращити процес і як вийти на новий рівень.

б) відповів у 3 запитанні

7) Мені здається, ми завжди беремо участь разом із церквою. Я трохи приземлено подивлюся до цієї історії, стосовно залучення духовних релігій, служителів, богословів. Ми, наприклад, з “Україна єдина”, коли їздили, ми їздили з капеланами. І це дало нам, як студентам, ще тоді краще розуміння, як капелан працює, що він робить, як він поради, дати можливість зрозуміти якусь річ. Теж з деякими отцями маю зв’язки, через які легко отримати машину для армії, тощо. Це може бути гарно залучення духівників, якщо є бажання всіх волонтерів та цільової аудиторії, бо роль священників двохтисячолітньої історії це про служіння.

8) Можна від грубого до меншого. Спілкуючись з різними бригадами, бракує якісного військового капеланства. Воно є, але їх мало. Остання цифра в ЗСУ є трішки більше, ніж 700 тис. військовослужбовців і лише 5 тис. військових капеланів. . А в Україні в нас, насправді, а нас 90% є християни практикуючі чи ні то інше питання, але все є великий відсоток й є потреба в духовній підтримці. В університетській спільноті важко сказати, чого бракує. У нас є 7 християнських спільнот в університеті. Можливо більше про духовний супровід волонтерів, не просто я прийшов і буду вашим духівником, але відкрите просте спілкування, запитати як справи, десь психологічно підтримати, що дуже важливо.

9) Для мене громадянське суспільство, це відповідальні громадяни, соціально відповідальні громадяни, так, це громадяни, які ходять на вибори, це громадяни, які дотримуються правил законів і заохочуються робити інших.

Тобто, якщо так дуже і дуже приземлено, а громадянське суспільство, це історія про те, що є суспільство, яке має достатньо сильні інституції, достатньо сильне навколо цих інституцій правове поле, щоби існувати незалежно від держави, і водночас із синергією з нею. І воно перегукується з тим, що ти кажеш, соціально згуртоване, соціально відповідальне суспільство. Якщо ти волонтериш, то є зазвичай соціально відповідальним. Ти розумієш, що, якби, твоя робота, навчання так, це ще не достатньо, треба щось більше. І волонтерство, як таке допомагає віднайти контакти з тими людьми, які мають такі ж цінності, що й ти. І таким чином в спільній роботі, діяльності будувати це мережеве суспільство. Це теж дуже важливо для роботи. Ми об'єднані не тому, що так вирішила Верховна Рада 1991 році. Ми об'єднані, бо ми віримо в одне одному, знаємо, хто ми є, знаємо, на чому ми стоїмо. І волонтерство допомагає у будові зв'язків соціально відповідальних людей. Таким чином допомагає в будові громадянського суспільства. 2% активних людей змінюють інших 98%. Ви говорили про початок повномасштабного вторгнення. Воно все тоді трималося на мережевому суспільстві, просто все. Одна з моїх улюблених історій це те, як я через колегу стюардесу знайшов необхідний дрон. Купила дрон в Майамі, перенесла його сама до Нью-Йорку, з Нью-Йорку інша людина знайома взяла в Варшаву, потім його колеги якісь з Варшави забрали сюди, до Львова, і це було за тиждень. Тиждень! Це був третій тиждень повномасштабного утворення, на Київщині було ще капець, ще була під окупацією і за тиждень часу вона перевезла дрон з Штату. І це все завдяки людям, тому що я знаю людей, які знають людей, а ті, які знають інших людей. Тобто це допомагає практично вирішувати певні нагальні питання швидко. Держава дуже важлива інституція, армія це теж про державу, але армія в тому числі ж вистояла, тому що в Україні було волонтерство.

10) Відповідальність. Часто волонтерам бракує відповідальність. Бо волонтерство - це про імпакт і волонтери відповідальні за той імпакт. Чи буде зроблено якісно чи ні, це теж відповідальність, який буде вплив і як інші будуть довіряти нам. Ми готуємо онлайн курс для ветеранів. Я його пишу з колегами.

Ми багато консультиємося, читаємо, досліджуємо. Ми розуміємо, що якщо ми зробимо поганий продукт, то ми зробимо погано, принесемо шкоду. Через інших людей, в такому числі. Ми навчимо, умовно, людину неправильно, яка розкаже іншим й так далі. Ми консультиємося з багатьма людьми. Так не всі працюють. Багато роблять активності для дружин, у яких чоловік загинув. І вони кажуть повну ересь, або запрошують людей, які кажуть ересь. Була одна історія, це люди не з УКУ. Але жінка яка втратила бізнес, вона порівняла втрату бізнесу з втратою чоловіка. Що? І от ця ваша відповідальність, волонтерська відповідальність, ваш імпакт, ваш аутпут. І треба розуміти свої відповіді. Хай відповідальність, як порада не тисне, але треба йти до цього і її розуміти. Друге, це вести справу до кінця. В активізмі і в волонтерстві є дуже погана риса, тому що вау, щось нове, щось класне, я вже беруся і все... Класне волонтерство — це про тягучу історію. Наприклад, організація “Повернися живим” вона тягнеться з 2014 року і їхні проекти, їхні принципи з того часу тільки ставали сильнішими. Тому що в них з 2018-го року працює аналітичний відділ у благодійному фонді, який має передавати, основна задумка була в тому, щоб знайти техніку та передати техніку. В чому вони класні? Бо вони віддано підійшли до компетентної допомоги армії. Вони найняли класних аналітиків. Ці аналітики зараз є топовими в Україні, які аналізують, як і що краще допоможе нашій армії. Так це нудно може бути. Це не умовно там вийти з плакатом, кудись. Це не умовно там знайти, розмалювати якісь пасочки і відвезти дітям. Що гарно, що приємно, що емоційно. До чого волонтери хочуть цієї емоційної заангажованості. Це про довгу історію. В довгій історії працює приклад їхнього лей боксу, який був затверджений ще влітку минулого року. Тобто, аналітики визначили, що це буде працювати. Ця штука, яка коштувала також і не так багато, вона робила дуже багато шкоди нашим окупантам. Варто розуміти, що волонтерство - це гра в довгу.

2. Інтерв'ю з Мирославом Мариновичем

Мирослав Маринович - екс-проректор із питань призначення та місії Українського католицького університету, дисидент, співзасновник Української Гельсінської групи

1) пропуск, бо зараз не доєднується

2) -

3) Я б розділив ставлення студентської спільноти до війни й під час. Спостерігав я за своїми студентами до повномасштабної війни. Я розповідав про місію УКУ, табірний досвід, значення цінності, гідності людини тощо. Увага була, цікаво, але відчував дистанцію. Натомість коли почалася велика війна я відчув зміну в увазі студентів. Ця зміна полягала в тому, що бачив в очах прицільну увагу. Їм було важливо зрозуміти, як вижити в екстремальних умовах, бо вони не могли припустити, що вони можуть опинитися в екстремальних умовах. Ця зміна сприйняття була для мене очевидною й цікавою. І ще один приклад до війни студент якось сказав мені “Мане Мирославе, Ви завжди використовуєте такі влучні терміни, як спільнота. Та яка спільнота, та зібралися студенти випадково та й все. Нема ніякої спільноти.” Почалася війна, почалося волонтерство, почалося активне життя студентів довкола волонтерського руху. І одна студентка на зустрічі сказала, яка я щаслива, що перебуваю в спільноті УКУ. І я був щасливий, слово спільнота набуло сенсу. Все те, що написано в місії УКУ заграло, все зіграло важливе значення, коли з'явилися гострі суспільні виклики в житті. Перші дні в лютому-березні була певна розгубленість. Професори розповідали, що важко було викладати предмети, треба було перетворити предмети на психотерапевтичні сеанси. Через якийсь час наш університет перетворився на великий вулик волонтерства або краще на великий мурашник, коли кожен мурашник тягне на плечі якусь частинку, але уся тягнуть до одного місця Це було таке фантастичне, гарне явище. Завдяки волонтерству зник страх, зникла розгубленість, а що мені робити. Я мушу самокритично виражатися, що десь перші дні розгубився я, не страх перед війною, що Україна не зможе, а з

відчуттям, що я таке враження не потрібен. Студенти ринулися волонтерити, а я вже не мав сили перепаковувати ящики гуманітарної допомоги. Я вже не маю сили на перепаковування ящиків, але з'явилася моя ніша - це давати інтерв'ю закордонним партнерам, іноземним журналістам. І я знайшов своє місце. Усе в нашій місії має велике значення, але студенти осмислили це значення, коли власне з'явилися виклики, тоді воно набуло сенсу.

4) Отут я не можу відчувати, от мені цікаво наскільки студенти розуміють, що вони діють цілісно в одному механізмі.

5) Я з тривогою відчув й почув від інших людей, що останнім часом між різними організаціями почалися амбіційні ігри, хто важливіший, краще працює. А закінчується ворогуванням. Це типова хвороба українців, боронь Боже, щоб це сталося з волонтерством.

6) Волонтерський рух вже воєнного часу фантастично вплинув на нашу спільноту, на заспокоєння, мир в душі. Оце дуже точне окреслення того стану, яке я відчув у студентів. Так, летять бомби, йде війна, але в нас мир в душі, бо ми знаємо, що є при ділі Але розуміли, що робимо добру справу, що є частиною якоюсь більшою національною спільнотою. Це велике досягнення студентів, університету. І це відчувають люди поза УКУ, бо авторитет УКУ під час війни дуже різко зріс. Багато людей говорили, що вони захоплюються нашим університетом саме тепер. Спрацювали цінності й це для мене дуже велике значення. Війна відкрила перед нами значення цінностей і люди прихилилися до цінностей, пішли за ними. Безсумнівно країна переживає трагедії, але це велика Божа ласка в часи трагедії, що зросло значення цінностей. Довіра до цінностей є цим добром.

7-8) Складно відповісти

9) Безсумнівно волонтерське служіння впливає на громадянське суспільство. Бо воно породжує громадянське суспільство. Якщо суспільство не творить волонтерський рух, не породжує в себе людську ініціативу, то його не можна назвати громадянським суспільством. Тоді це не можна назвати спільноту, а колектив складений з рабів, людей, які позбавлені ініціативи. А ініціатива - це я

прагну прислужитися суспільству і це по-суті діло є волонтерство. Мені дуже запам'ятався один момент з Революції гідності. Це була перша ніч, коли вперше влада спробувала розігнати студентів. Я дивлюся телевизор, розумію, що відбувається. У мене бере відчай, бо нічого не можу зробити. А тоді спадає на думку давайте скличемо збори нашої спільноти вранці о 9 годині. Бо треба обговорити ситуацію. Тоді думаю треба з чимось прийти із зверненням. Щоб не прийти з порожніми руками, а оскільки я був дуже сердитий я написав лист, де вставив слова, що наша спільнота оголошує владі, яка побила студентів, громадянську непокору. Зійшлися люди на Свенціцького, я зачитав. Хвилина мовчання, усі зрозуміли, що це може бути велика проблема. А тоді оплески й заява була прийнята. Ми її опублікували, почалися дзвінки з інших університетів, що ви всі збожеволіли, не розумієте, що Вас закриють. А ви не розумієте, що нас закриють в будь-якому випадку, якщо переможе Янукович. І я щасливий, що наша спільнота довірилася цінностям, а не інстинкту самозбереженню.

10) Для волонтерського руху дуже важливо враховувати наші національні слабинки. Так, волонтерство прекрасний механізм виявлення власної ініціативи. І це дуже прекрасно. Але можна було відчутти, що так як волонтерство підстрахувало державу, то складається враження, а для чого волонтерам держава. Самі можемо зробити цю місію, яку робить деождав. Це було помилково твердження. Так, але покликання підштовхнути державу, функція волонтерства не піднімати, а закривати діри, коли порібно. Друге, пам'ятаємо про нашу національну слабину, як казав Митрополит Шептицький: «Моральна гемофілія - це як кров від порізу не зупиняється людина може померти, так моральна гемофілія що наша суперечка не може зупинитися й врешті решт ми стаємо ворогами, наші стосунки вмирають.» Так що моє побажання, щоб ми між собою співпрацювали, залишалися друзями, хоча і бути в різних організаціях і навіть часом конкурувати.

3. Інтерв'ю Ірина Скоропатська

Ірина Скоропатська - багатолітня працівниця відділу управління персоналом, з перших днів російського вторгнення в Україну 2014 року волонтерить, активна членкиня “Волонтерська сотня УКУ”

1) Мій досвід волонтерського служіння розпочався навесні 2014 року, з початком російсько-української війни. Як і на початку повномасштабного вторгнення у 2022-му, тоді в Україну ринула величезна кількість гуманітарної допомоги. Виникла нагальна необхідність будувати сполучні ланки між донорами і отримувачами допомоги. Головною мотивацією було:

а) усвідомлення слабкості державного апарату, який не зможе забезпечити необхідний рівень підтримки потребуючим і війську;

б) недовіра до державного апарату, який міг би саботувати процеси оборони країни; в) оскільки бойові дії розпочалися відразу після революції Гідності, під час якої українці фактично протистояли владі, то було дуже гостре відчуття того, що саме на громадянському суспільстві лежить весь об'єм відповідальності за збереження держави і підтримку потребуючих і війська.

2) Особливістю тогочасних гуманітарних місій в УКУ було те, що здебільшого допомога адресувалася не стільки на інституцію, як на окремих осіб-працівників УКУ і була пов'язана з особистими контактами окремих осіб. Величезну роль відіграло те, що багато членів спільноти мали досвід навчання/стажування/волонтерства в різних країнах і з початком війни активізували свої закордонні контакти. Зокрема наша невелика група працівників цілком ситуативно об'єдналася довкола тодішнього викладача кафедри богослов'я – о. Петра Терлецького. Він свого часу здобував освіту за кордоном, і перші великі вантажі переважно медичного, санітарно-гігієнічного призначення були від медичних спільнот Австрії, Німеччини. Спершу діяльність групи була спрямована на розв'язання організаційних, логістичних, юридичних завдань, пов'язаних з отриманням гуманітарних вантажів, отже, першою була робота, а вже згодом ця вся наша діяльність оформилася як проект

«Волонтерська сотня УКУ» - ВС УКУ (За аналогією до багатьох волонтерських спільнот Львова і України, як-от «Швейна Сотня», «Медична Сотня», «Мистецька Сотня», які, у свою чергу, використовували цей тип неймінгу за зразком структурних одиниць революції Гідності – «Сотень» Майдану). Саме через те, що пропозиція (об'єм і характер гуманітарних вантажів) випереджала наші можливості і унеможлиблювала планування, то перші місяці діяльності ВС УКУ були досить розкоординованими – всі робили все і кожен відповідав за всіх. Щ часом роботу вдалося структурувати і виокремити напрямки за пріоритетністю. Насамперед, оскільки УКУ є навчальним закладом гуманітарного спрямування і ще й належить до церковно-релігійного середовища, то матеріально-технічне забезпечення військових у частині летального озброєння і комплектуючих були виключені з переліку наших зацікавлень.

Кілька основних напрямків служіння ВС УКУ:

- забезпечення запитів військовослужбовців стосовно речового, матеріально-технічного забезпечення;
- забезпечення військових і цивільних медичних закладів обладнанням, медичними, санітарно-гігієнічними розхідниками;
- здійснення складних інженерно-технічних проектів (пересувні прально-банні комплекси)
- робота з вимушено переселеними особами (матеріальна підтримка, реколекції, дитячі табори);
- капеланське і психологічно-реабілітаційне служіння – Львівський госпіталь, родини діючих і загиблих військовослужбовців;
- заходи для волонтерів – навчання, тренінги, обмін досвідом, кооперація; ретрити.

3) Як я уже згадала в попередньому пункті, поряд із забезпеченням матеріальних потреб велику частину місії ВС УКУ складає служіння, яке стосується нематеріальної сфери.

В основі всього служіння лежить повага і розуміння людської особи як найвищої цінності в світлі християнської моралі. Кожна людина, яка опинилася в зоні війни, має право і велику потребу бути почутою, підтриманою, огорненою духом людської солідарності і турботи. Саме тому після того, як у госпіталь привозили чергову партію обладнання і засобів для полегшення фізичних страждань, ми ішли до самих поранених і надавали духовну і психологічну підтримку; після того, як привозили у сім'ї переселенців необхідні речі, бавилися з їхніми дітьми, організовували табори, реколекції, зустрічі для мам і тп..

Бути людиною – найважливіше під час волонтерського служіння, але і найважче.

4) Те, що є вже готова основа, на яку можна набудувати свої ідеї і діяльність.

Я маю на увазі стійку моральну позицію, цінності і цілісність спільноти.

Також величезна перевага - зароблена репутація УКУ як інституції. На початку 2022 велика кількість людей приносили і привозили допомогу просто «в УКУ», бо мали довіру і впевненість, що допомога буде розподілена належним чином.

5) Думаю, почати треба з того, що волонтерство – це, на мою особисту думку, все ж таки покликання. Ти робиш щось за велінням серця – не з очікуванням бенефітів чи відзнак. Ти надаєш допомогу, тому що можеш це робити, і наповнюєшся цією віддачею. Волонтерське служіння – це постійна взаємодія людських енергій і ресурсів.

Слабкі сторони і виклики є знайомими і традиційними для будь-яких волонтерських спільнот, це не є типовою проблемою УКУ. Я маю на увазі збуденність самих процесів служіння, вигорання волонтерів, переважання особистих амбіцій над загальним благом.

З іншого боку, не потребує доведення той факт, що несправедливі нарікання або знецінення будь-якої волонтерської роботи, невдячність, маніпуляційні реакції чи зловживання бувають більш болючим і виснажливим, аніж найважча і виснажлива робота.

Одним із варіантів вирішення або полегшення таких негативних симптомів є напрацювання міцних і ефективних зв'язків з іншими волонтерськими осередками/організаціями. Таким чином сформується середовище людей, які розмовляють однією мовою і розуміють проблеми одні одних. Створюють дієву систему співпраці, взаємопідтримки, напрацьовують інструменти для підвищення стійкості і витривалості.

6) Таке служіння однозначно зміцнило спільноту, допомогло проявитися багатьом новим лідерам. Долучення до волонтерських ініціатив дозволило по-новому переосмислити місійні цілі університету – «ССС і ММ». Потреба волонтерського служіння вилилася в незвичну форму суспільно орієнтованого навчання, дозволила студентам і їх наставникам зустрітися на практиці з потребами суспільства і тими сторонами життя, які в мирних, стабільних часах деколи мають дуже теоретичний і непрактичний вимір.

7) Якщо взяти до уваги, що головним координатором і натхненником ВС УКУ був священник, то звісно, його формація як душпастиря мала тісний зв'язок і безпосередній вплив на місію і характер служіння нашої маленької спільноти. Також завдяки його зв'язкам і прилученості до клиру ми мали контакти з парафіями і релігійними організаціями, які забезпечували велику частину нашої діяльності – фінансові збірки, жертвування речей і засобів, переговори з представниками місцевої влади і т.д.

8) На щастя, в Україні, за даними різних соціологічних досліджень, Церква поряд зі ЗСУ і волонтерськими організаціями користується високим рівнем довіри. І ця довіра є зароблена активною позицією і відкритістю до служіння протягом наших воєнних випробувань.

Церкві варто продовжувати бути вірною задекларованому нею принципу «бути поруч». Варто подумати над програмами духовної, психологічної реабілітації для волонтерів, які, як я вже неодноразово згадувала, втрачають багато своїх ресурсів у щоденному самовідданому служінні.

9) На мою особисту думку, волонтерське служіння є однією з підставових ознак зрілості громадянського суспільства. Саме здатність до самоорганізації і

безкорисливої жертовної солідарної підтримки дозволяла українському суспільству виживати у всі попередні нелегкі часи нашої історії та допомагає вистояти зараз.

УКУ — один із найпомітніших і передових рупорів на сторожі захисту людської гідності, спільнота, покликана виховувати і підтримувати нових лідерів заради побудови нашої України. Він, без сумніву, відіграв дуже помітну роль у формуванні каркасу громадянського суспільства, яке саме зараз історія кує і гартує у воєнному горнилі.

10) Волонтерське служіння в УКУ перебуває на досить високому рівні. Як на мене, слід надалі багато уваги приділяти розвитку людських ресурсів, формуванню необхідних навичок у майбутніх лідерів суспільства, створювати відчутну матеріальну базу для народження і розробки нових ідей і проектів.

Як навчальний заклад, основною метою якого є інтелектуальна діяльність, УКУ може внести помітний вклад у системний розвиток і підсилення інституцій, які ініціюють активні публічні обговорення українського питання, комунікують із засобами масової інформації, зі світовою спільнотою.

4. Інтерв'ю з Мар'яною Кащак

Мар'яна Кащак - випускниця УКУ із «Соціальна педагогіка» та магістерської програми «Управління неприбутковими організаціями», директорка однієї із найбільших в Україні благодійних організацій «Українська освітня платформа».

1) Мене звати Мар'яна Кащак, я є першою випускницею соціальної педагогіки. Насправді, моє соціальне служіння було дуже тісно переплетено з моєю професійною діяльністю і тим факультетом, який я обрала. І вже на другому курсі, коли ми навчалися, я була також членом молодіжної християнської організації тут у Львові. І в УКУ була така пропозиція, студентська практика. Це було від Henry Nowen Foundation, при Українському академічному університеті. І це була пропозиція для того, щоб студенти могли писати такі мінігранти. Це була пропозиція, де можна було на декілька сторінок описати вашу ідею, і давали фінансування, і можна було якісь робити проекти. І це був перший 2007-2008, це була якраз акція Миколай про тебе не забудуть, це були всі стандартно 90% людей починало з акції Миколая насправді роботу. Я більше того скажу, ті акції вони десь дали дуже такий первинний досвід взагалі розуміння концепції і роботи закладів інституційного типу, бо ми мали можливість як і там реалізовувати, так і в період навчання потім це аналізувати і дивитися, як воно все трансформується. І вже коли ми пішли в професійну діяльність, то ми бачили, наскільки взагалі ці акції трансформуються і ми бачили підтвердження, наскільки це не можна робити, а треба буде змінювати ці акції. Тому це було важливо. Ну і другі такі були проекти, це «Веселі канікули з Богом», це стандартно теж було багато такої роботи. І ми теж працювали з дітьми, і ми знову ж таки, ми дуже співставили якраз оці акції і співставили наш професійний потім, професійне навчання, бо ми розуміли, що ці табори це є прекрасний шанс розуміння, виявлення проблем. Тобто виявлення сімей, які мають певні складні життєві обставини, І на фоні того почали утворюватися такі проекти «Добрий сусід», теж коли ми були ще студентами в УКУ, коли ми могли робити певний супровід для сімей, які є складними в життєвих обставинах. Це

була покупка продуктів, залучення в різну діяльність дітей, підтримка сімей, просто прийти і забрати дітей погуляти, допомогти їх прибирати вдома. Певні такі активності для дітей. Насправді ці проєкти потім, таке вже первинне волонтерське соціальне служіння, наше таке суб'єктивне бачення, воно потім десь видозмінювалося і десь був такий вплив з нашим навчанням. І тоді, коли ми вже прийшли на роботу, знову ж таки організація, яка була створена Українським Католицьким університетом, воно дуже дало великий вплив. Що можна поміняти, коли ти вже поспробував, як можна трансформувати діяльність, які виклики суспільства, нові тенденції, проблеми і так далі.

Львівська освітня фундація є з 2000-го року заснована. Але ми навіть уявлення ще тоді не мали, бо це була окрема організація. Основне її завдання — це була підтримка бібліотеки в Добротворі. І я знаю, що там студенти теж їздили туди в Добротворі, робили різні табори. Але це вже я знала в 2011 році, коли я пішла працювати в організацію. Тобто я весь цей час не знала ж про організацію, коли навчалася. ЛОФ просто приймав випускників УКУ. Як пішла туди працювати, то у нас було два працівника. Три. В 2010 році ми стали адміністратором фонду «Джинджер», коли ми якраз роздавали, адміністрували, взагалі, субгрантування організацій, які мали християнську приналежність. І це дало мені велику можливість побачити взагалі великий спектр по Україні, що відбувається в перших таких зародках соціального служіння, як в ширшому форматі. Тобто ми фінансували християнські спільноти, парафії, організації, які підтримували дітей. Тепер вже трохи зрозуміли.

3-6) Насправді це все хвилями. І це не тільки в УКУ, це взагалі у всьому суспільстві. Тобто йде хвиля, коли йде величезне піднесення. Одного ж таки ми бачили це 2014 рік, яке було таким... І це було взагалі не тільки там в УКУ, це було на хвилі суспільства піднесення. Потім був такий трохи спад, і потім був таке плато. Ну, входило. І порядно, що в повно масштабному вторгненні воно знову є. Волонтерство — це феномен, який не може бути притаманний кожній людині. Це треба розуміти. Друге, ми маємо дозріти, на які градації цього волонтерського соціального служіння ми можемо подати. Тобто

відштовхуватися від компетенції людини, яка прийшла. Умовно, якщо людина прийшла працювати на певні якісь, я не знаю, умовно там ІТ, і в неї є своя там частина роботи, можливо вона може своїми якимись мінімальними створеннями того продукту вирішити якусь певну соціальну проблему.

Не всі мають бігти в поле і працювати там. Це моє таке бачення. Але їм треба бачити це розуміння до кінця. Кінцеву картинку, як вони, певними своїм продуктом, зможуть змінювати світ на краще. Це обов'язково. І мені здається, що потрібно диверсифікувати студентів по різних громадських організаціях. Я колись спробувала включати студентів практикою в різні організації. Навіть навчання, які були в землі, ми все одно це зробили в УКУ. Для пересічних студентів України треба щось трошки помучитися, щоб кудись дійти. У теперішньому УКУ не треба того робити. Всі приходять туди і все є в тому світі УКУ. Я думаю, що треба насправді, щоб вони виходили з того середовища і трохи працювали. Я просто не знаю, наскільки воно так є. Я бачила, що якщо там поїхати, домовитися з іншою організацією, для них це було трохи важко, насправді. Взагалі сильний феномен те, що ми звертаємо увагу на волонтерське служіння, як елемент формації особистості та соціального служіння. Це є сильний елемент університету. Тут в УКУ завжди є можливості для розвитку. Раніше великий відсоток був залученості. І там не було ні кредитів, ні чого. Просто була та праця. А треба просто бачити, який зараз відсоток залученості. Бо може виглядати зараз, що їх є теж багато, але по відсотковості насправді процент не такий бути великий. Насправді, це і був виклик університету, коли він трохи вийшов з християнського в світський, так, і коли бачення розширилися. Я би саме формулювання волонтерське служіння змінила. Тому що волонтерство — це є вид діяльності. Служіння — це є вид життя. Я вирішив, що ці три місяці я допомагаю, я не знаю, я годую котиків. Я щось там роблю, допомагаю. Але я собі виділив час, я собі виділив можливість, і я знаю, що на ці три місяці я волонтер. Служіння – це стиль життя. Я знаю, що в моїй поведінковій системі це турбуватися про мого сусіда з боку. Я можу купити продукти, тощо...

Тобто, поняття, коли ти волонтер, бо волонтерство, як кажуть, воно мені або пояснювати, або розділяти, як би показувати. що це є в певний час, в певний момент ти робиш певну дію, це є волонтерство. Тому що коли ми бачимо дефініцію, що таке волонтерство, це означає, що це є допомога у твій вільний час. Ну, від роботи, часу, то згідної твоєї діяльності. А служіння, це прямо стиль життя. І мені воно завжди дуже корелюється. Я би тобі порадила в твоїй роботі розібрати оці два слова по-різному і підняти.

4) Я знаю, що їм потрібен цей проект, щоб дістати швидкий серотонін, і дістати у цей запал, розумієш, такий. Тобто вони починають з маленького, потім щось більше. Якщо ти не бачиш, розумієш, коли ми почнемо занурюватись в оцінку потреби цієї громади, проблеми, вони вмруть на половині дороги, коли вони ще почнуть тільки реалізовувати цей проект, бо їм це не скучно, того, що можна робити, коли ти знаєш, який буде результат. Тож, коли ми старі, нам по 35 років, ми знаємо, що ми зараз помучимося півроку, але через рік ми знаємо, який буде результат, тому ми зараз пам'ятаємо всі оці механізми проектного менеджменту. Їм треба зараз, оце швидка дія, вони мають бачити швидкий процес, швидкий вплив, і мало того, це не то, що їм, це взагалі покоління зараз. Вони усього мають. Бачите швидкий результат для того, щоби постійно... Ну ти сам того покоління. Ти мусиш бачити швидко. Тому що потік інформації, який заходить вам в голову, це просто шалений потік. І вам треба швидко щось з ним робити і щось діставати оцей... Результат, який ви можете потім продукувати і швидко переробляти. У вас зовсім інше сприйняття. Я вже дивлюся, моїй малі 4 роки, це інше сприйняття, ніж тільки 13 років. Взагалі все на світі. Перше, це є оця формація. Друге важливе – це показати вплив університету без поширення структури університету. Ці студенти, вони є бачення і візуалка університету. Третє, це про безумовні і умовні рефлекси. Якщо ви зараз навчите студентів робити оці соціальні проекти, умовно це соціальне обговорення, то вони будуть працювати в бізнес і вони вже будуть безумовним рефлексом, що треба в бізнесі робити соціально відповідальний бізнес. Якщо вони підуть в ГО, вони вже будуть мати досвід по тому. Тобто є переведення з умовно-безумовний рефлекс.

Вони вже не зможуть думати не в рамках волонтерського служіння. Ну хай буде так, волонтерського служіння. І третій, це тоді йде, коли вони бачать, дійсно, свій вплив, як гравця цієї сфери, на певний ефект. Тобто вони бачать, де є соціальний ефект. Тобто це чотири основні такі функції, від чого потрібно вмонтувати саме їм. Для кожного це буде по-різному. Для парафії це є одне, бо це є система, я це саме викладаю. А для студентів це є те, що вони центр того проєкту, це є вони, а не бенефіціари.

Я просто викладаю соціальну роботу, я ж маю це багато років, і я бачу, як вони трансформуються під час того проєкту. І я навпаки звужую, що вони робили маленький проєкт, і що вони дуже швидко доторкнулися до бенефіціарів, до цільової аудиторії, і що вони дуже швидко мали певний такий вау-ефект. Якщо вони зрозуміють, що вони можуть змінити світ в мікросоціумі, вони зрозуміють, що вони можуть змінити світ і в макросоціумі. У мене вже такі міні-проєкти проти місяця часу. Це, до речі, дуже класні речі. Можна ці чотири моменти трохи піарити. Звичайно, я це постійно розказую. Я чому почала приклади давати, тому що ці проєкти, які я поспробувала робити тут під час навчання, по суті вони трансформувалися в величезні два проєкти, в два відділи. Це була основа і цієї ДІ-реформи і ми зайшли з церквою в соціальне служіння в УГКЦ. Це лабораторія твоя є. Хіміки мають свою лабораторію, фізики мають свою лабораторію. Де брати лабораторію оцим студентам? Та от творити її. Кожного разу зупиняти і робити з ними ретроспективи. Ми можемо навіть поспробувати, щоб там, ну там, можемо в тих проєктах, які ви будете назвати, бачити, там, зупиняти і робити ретроспективи. Що вийшло, що ні, трохи зупиняться, щоб вони могли оцінити. Так? Бо коли вони починають думати, а що їх засмучує, а що їх тішить, а що їх злить, і що тоді з цим робити? Тоді на певних тих етапах можемо бачити, і більше того, вони усвідомлять емоційну свою складову, як вони трансформуються під час проєкту. Побачите. Я намагалася на навчання сказати, що ви думаєте зараз про... Проєкт іде від вас, від того, як ви працюєте. Для мене основою зараз є ваше залучення і трансформація в проєкт.

7-8) Я більше того скажу, як ви можете підсилити Церкву. Ну і це також, так. Насправді ми, організація, ми працюємо зараз зі всіма конфесіями християнськими, окрім Московського патріархату. Тобто є такі бази організації, які підсилюють інституційність соціального волонтерського служіння при парафії. І насправді зараз, в рівні з тим, що я бачила в 2006 році, то зараз, в 2024 році, ми бачимо таку, дійсно, вже більш професійність роботи. Коли церква, це є то середовище, де творять, куди якраз насправді волонтери можуть приносити частинку професіоналізму, певної технології. Вони можуть прийти і подивитись, коли є оце умовне плато, вже готове, вони можуть прийти з певною інновацією. Це трохи буде як новий такий рух, подивитись під іншим кутом, з іншої сторони. Друге, церква може стати прекрасною іншою лабораторією, іншого рівня. Для студентів, які можуть прийти і просто працювати. Тобто коли вони поспробують тут щось реалізувати, то коли вони приїжджають на парафію, і знову ж таки вже є певна культура соціального служення на парафії.

Дуже класно для студентів буде побачити, що насправді парафії можуть бути в 30 км одне від одного, але це будуть тотально різні бачення і тотально різні ефекти проекту будуть. Тому що цей соціум, який є там, і ці цільові аудиторії, і це середовище, яке є навколо проекту, воно відрізняється в кожній територіальній одиниці. Тобто, соціум цієї парафії, він покаже, як може змінюватися проект в залежності від регіону і території. Так, я свій зразок подумав про Мшенець. І отець, насправді, мені не колиби продав. І мені продав інфраструктуру села. Як зміниться інфраструктура села, коли реалізується проект.

9-10) Ну і такий останній, це, загалом, які поради ви б дали для розвитку волонтерства, волонтерського служення в УКУ? Ось, і так, щоб ще, можливо, краще розвивалося наше громадянське суспільство

1. Давати великі тенденції, як рухається громадянське суспільство. Показувати, що ви є частинкою глобального процесу. Я не знаю, чи ви це робите чи ні, але я би давала їм великі тенденції роботи. Тобто, як зараз

працює. Бо є певні вже стратегії. Є стратегія плани відбудови країни, є стратегія УГКЦ. Є вже певні ключові вектори, куди взагалі буде рухати громадянське суспільство. Є ще підсумки всіх форумів по відбудові країни, розвитку і тому подібне. Те треба враховувати і, напевно, коли брати, коли їх забрати, треба показувати масштаби цієї роботи, що взагалі відбувається і що ви насправді не просто собі щось робите, а ви стоїте частинкою глобального світу.

2. Світове кафе. Тобто коли можна запрошувати організації, є УКУ, і Центр гідності дитини, і ми, різні є організації. Офіс підтримки військовослужбовців. Є організації, які можуть на півдня зробити світове кафе, яке могли би розказати і вони могли б надихнутися. Це йде про дедукцію і індукцію, насправді. Різні методи. Коли ми бачимо глобальні світові тенденції, коли ми бачимо не світові, а українські. Коли ми звужуємося до міста Львів, вибираємо організації, які працюють. Багато організацій, які, я сказала, не в Україні працюють. Коли ми бачимо ці тенденції, вони не бачать, що є організації. І тоді насправді вони будуть розуміти, що це не просто собі побавитися в волонтерське служіння, а що це є політика, що це є гравці, а вони саме цим. Серйозна штука є. Це вони не просто роздали собі харчування, чи вони не просто собі зробили арттерапію. Це є технологія, яка працює в певних величезних організаціях, і це є частина глобальної відбудови країни. Як нікому, але студентам УКУ треба бачити свою корону на голові.
3. Визнання волонтерства, 2 мотивації: причетність до чогось важливого, до глобальних світових рухів та визнання їхньої праці
4. Турбота про ментальне здоров'я. Люди не чують, як вони горять
5. Супервізії (студенти не вміють аналізувати свій досвід, мають труднощі й проблеми, як бути, пережити різний досвід)

5. Інтерв'ю з Юрієм Мурином

Юрій Мурин - студент УКУ 2011- 14 роки, де був членом студентської організації “Братство УКУ”, координатором ініціативи “Вертеп на Схід”, засновник та керівник СО “Україна єдина”.

Добре, почнемо з першого курсу, я активно проявляв бажання долучатися до чогось. Я від всього відмовився, хоча я дуже активно хотів долучатися. На той час в УКУ є така штука, яку я працював на робочу стипендію. На той час в платили 5-6 гривень за годину. Оце свято. Це фактор, в який переважалося інше, бо на цей час щось платили. А от таки там, я не мав такого випуску, ось це дуже спілкуватися, тому що там, випадково, чесно, в тих розв'язаннях і тому подібне. От, часто так працювало, потім якось, після англomовки познайомився з одним студентом, істориком нашим. Він був на якомусь 4-му, 5-му університеті, старшому університеті. От, такий Андрій Левицький, досить зараз успішний. То мій добрий друг. І він був на той час у студентському Братстві. І він мені запропонував долучитися. Пізніше він вже якраз став головою, і я якось... І, відповідно, потім мене взяли в братство, і мені доручили в проект «Вертеп на схід». Паралельно я також був у студентській раді на той час. Хоча я не планував туди. Мій теж добрий друг, також Андрій. Він направ команду, я в цій команді був. Але в нас так дуже смішно вийшло. Я навіть, якщо ви бачите, робив паралель, коли були вибори президента, і вибори два між Петром Порошенком і Володимиром Олександровичем. Відповідно, ну ніби один такий там туди щось серйозне подає, і політик, і інший ніби там займався, скажімо, більше комічними справами і тому подібне. Але люди, тіпо, проголосували за коміка. І в нас так само було. Був один Андрій, який виграв, що він навіть команди не мав. На дебатах він на ходу назвав свою організацію «Зелена планета». Коли його запитали, що він буде робити, він сказав, що буде вирощувати траву. Бо він мав на увазі газон, але було смішно. І тим не менше студенти проголосували за нього. Потім він поняв, що діло темне, команди нема. Він почав збирати команду і запросив мене. Ну, окей, тіпо, там люди щось

запропонували. Я там ще, там, але тим не менше було приємно. Я вже тут працюю, вже мій стіл трошки досить маю. І я вирішив додатись. В кінця мені в результаті, коли прийшлося діло до інформації, він сказав, підійшов до колеги Андрія і казав, ти знаєш, ти там все так серйозно, я не думав, що мене виберуть. Він каже, давай, ти будь головою. Ну, якби він пост віддав. Ну, так я просто трошки вийшов таке, але тим не менше.

2) Потім як все в мене йшло і як я створив організацію. 28 грудня 2013 році подзвонили пану Мирославу Мариновичу, що потрібно поставити Вертеп на Євромайдані. Ми мали всього 10 днів, але я погодився. Яник це звісно був Ірод. Важкі репетиції, було мало часу, допомагала нам ще Мар'яна Савка, яка написала нам сценарій. Далі ми домовилися з паном Тарасом Добком за фінансування, він найшов костюми. Потім швидко вивчили слова й виступили. Багато сміялися, усі нам аплодували. А як почалася війна, то була ідея поставити театральну сценку на Сході. Так появилася проєкт "Театр на Схід" і стабільно Вертеп був на Різдво. Тобто він, от, такі постановки на сучасну тему, ми таких поставили чотири, здається, чотири наших, і два потім спільно зробили з дітьми, хворіли по шість разів, от, і створили проєкт культурно-освітня програма для дітей в прифронтній зоні, і вихідні у Львові, це було більше для дітей старшокласників, які ми провозили там, у Львів, показували там різні можливості, які є, і всі вчили, як це там, як можна себе реалізувати. Працювали ми цілий рік, тобто, ми починали там, в серпні, це був старт, це ми їхали з організаційною поїздкою, з тим, що ми домовлятися, у певних точках, де ми будемо працювати цим проєктом, потім вересень, там, починалися «Радіємо разом», жовтень, це вихідні в Львові, листопад, це був театр, грудень, це був знову «Радіємо разом», січень, це був Вертеп, лютий, це були вихідні в Львові, перший «Радіємо разом», квітень, у нас було театр, травень, у нас були вихідні в Львові, тоді в червні й липні мали час для гранту, і знову ж таки серпень. О, то ви так цілий рік, кожний місяць щось робили? Так, так, то були. А з 17-го року створили організацію. Україна єдина, так, то воно існувало в рамках спочатку, ну, як вертеп, потім ми його перепробували в театр

на Схід, але потім, поки ми зрозуміли, що це, ми прийшли вже, створили організацію, і пішли два нові проекти. І то тут мали таку насичену програму. Так, так, причому, що це досить великі проекти, тому що, наприклад, Радіємо разом, ми їхали щонайменше 5 шкіл, а бувало навіть таке, що люди просили, що, чомусь там, в нас там був якийсь населений пункт у сусідстві, які чули про цю програму, вони нас просили, і ми ще, як правило, школи після обіду. Тобто, там нас викликали дітей, бувало таке, що ми мали робочий тиждень, тобто, 5 днів 7 шкіл. Тобто, ми працювали, ну ми працювали в рамках робочого часу, там, якщо по годинах, то ми починали з 8 і завершили там в годині 2. Це досить насичена програма, ми зібрали 12 волонтерів, скількох студентів, і дітей, як правило, було, ну так, від 70 до 120. Ми зразу було таке, що відбігли, але ми потім зрозуміли, що надходить кількість волонтерів, тобто, там 100. Пандемія нас зупинила, що ми тоді, в принципі, лише зробили, ми якраз тут зробили останні вихідні, це були люди, навіть та громада, де зараз, в принципі, ті дві громади окуповані. І цікаво вже квитки були куплені в них все, але вони почули про коронавірус і, мені вказується, приймали та злякалися. Сусідні цей, вони сказали, типу, все, окей, ми зробимо, швидко, бо вже весь механізм був запущений, тобто, приїхали інші, ми якраз зробили проект, і буквально в березні почалася ця пандемія, ми вже офіційно в ньому вели карантин і тому подібне. І від того моменту в нас не було нічого, потім ми аж зробили, тобто, 21-й рік Вертеп.

6. Інтерв'ю з о. Володимиром Грибом

о.Володимир Гриб - духівник студентської волонтерської організації "Відлуння", під час навчання в семінарії долучився до служіння для людей з інвалідністю, волонтерив в школі для незрячих, мав симальний досвід волонтерського служіння в семінарії.

1-2) Мій перший день в семінарії розпочався з того, що я привіз валізи, поставив їх. І ми сіли в бус і поїхали збирати по Львові осіб з неповносправністю. І ми тоді гуляли з ними по центрі, по інших локаціях. І це для мене було таким викликом, насправді, тому що я не був готовий взяти людину в колясці і везти по центру Львова. Я пам'ятаю такий момент, що я трохи соромився і трохи мені було встидно, що інші про мене подумують, просто якщо хтось там з однокласників мене побачить. І одним з тих людей, хто був, власне, в візку, був Вадік, який зараз мешкає в УКУ з пані Марією. І після багатьох таких зустрічей я розумів, що стається якась переміна. Тобто час, який ми проводимо з ними, навпаки, мене так штовхав до усвідомлення того, що тут немає чого соромитися. Це є люди такі, як ми. І я, по суті, зростав в цьому. Вже коли я прийшов в УКУ як працівник, пані Марія мені так в Стрийському парку ми гуляли, і вона поділялася таким спогадом, сказала, що отже, як ви тоді приїжджали, брали на тих дві-чотири години Вадіка. Насправді, під час навчання, за сім років навчання в семінарії, то мав дуже різний досвід волонтерства. І він полягав в тому, що нас теж заохочували вчитися волонтерити з різними категоріями людей. Я пригадую, що був і тут волонтером в школі для незрячих дітей, на Івана Франка. Це був семестр або один рік, точно не пригадую, коли ми приходили до дітей і проводили різну катехизацію, Свято Миколая, різні ігри з ними. І дуже кілька маю таких спогадів, які пам'ятаю ціле життя про цю школу. Одного разу, коли я почав дітей питати, це був восьмий клас, про їхню мрію, одну з найбільших мрій, то одна дівчинка, пригадую, що вона називалася Вікторія, сказала, що були різні, хтось хотів стати багатою людиною, відомою, різні були мрії, але вона сказала, що її найбільшою мрією є

побачити кольори. І ця Вікторія належала до дітей, які були тотально незрячими, тобто вона повністю не бачила. І вона каже, ну розумієте, так мені пояснює, я бачу, я знаю, що є стілець. Я знаю, що є там дерево, я знаю, що є різні предмети, які я можу обійняти, і я вже розумію, що таке стіл. А кольори — це для мене загадково. Я знаю, що є червоний, чорний, білий, зелений, фіолетовий, але... Як вони між собою різняться? Каже, я цього не знаю. Це моя найбільша мрія. Я насправді дуже багато навчився тоді від цих дітей, тому що я теж мав мрії, і ті мрії ніколи десь не були такими приземленими, що справді важливо бачити. Важливо відчувати голос, чути голос іншої людини. спілкуватися разом, важливо допомагати одне одному, коли хтось там не може, наприклад, пройти. І для мене дуже великою радістю було вже десь після, напевно, семи років, коли я закінчив там Це волонтерство. Одного разу я зустрів Вікторію на вулиці. Просто. Це була одна з вулиць Львова. І вона мене впізнала по голосу. Ми з нею почали говорити. Тобто навіть десь... Те, що вона незряча була, так? Вона все одно голос запам'ятала і ми так трошки поспілкувалися і тоді розійшлися. Ну і це приклад, який я завжди люблю переплітати з євангельською розповіддю. І часто розповідаю про це, коли проповідую, про цього незрячого чоловіка, який хотів побачити і кричав до Господа, щоб він його помилував. І Ісус потім поклав йому грязь на очі. І тим самим зцілив його. Я дуже багато навчився для себе в цей момент практики, такої волонтерської. Також була практика волонтерська в сиротинцях. Ми теж робили такі різдвяні канікули, як вони точно називалися. Це був один з сиротинців. Ми ходили по Львову, по різних сиротинцях. Свого часу я був теж головою харитативної секції, один рік. Ми ходили в дім перестарілих. Теж дуже відчувалося, наскільки для людей є цінно зустріти іншу людину, наскільки для них є цінно, що хтось до них прийде. І не обов'язково, що щось їм приносили, просто з ними побути пів години, годинку, порозмовляти, пограти карти, різне таке. І дуже сильно мене зворушували походи в інтернат. Це... Зараз я вже не пригадую. А це був інтернат тут на Короленка. Діти, які завжди питали про те, чи ми можемо їх забрати в свою сім'ю, чи ми можемо ще прийти до них,

питали, чи ми обіцяємо, що ми прийдемо до них на наступний раз. Тобто було видно, як вони спрагли любові, як вони спрагли батьківського тепла, як вони спрагли обіймів. І це було щось просто неймовірне. Тобто такі місця, вони просто дуже сильно перемінюють серце.

3) Я думаю, що дуже важливе. Волонтерство взагалі є Тому що так, як з цих пунктів, які ти написав, з точок місії випливає, що волонтерство в своїй основі завжди має спільне благо. Тобто волонтерство не є заради волонтерства, але волонтерство є побудоване на чомусь цінному. І друге, що тут є, це є, знову ж таки, добро людини, гідність людини і, можна так сказати, Європейська кількість людей, яка працює в Україні, яка працює в Києві, яка працює в Києві, яка працює в Україні, яка працює в Києві. на щастя не може сформувати просто мотивацію, що в тебе буде велика зарплата. Але справжні лідери — це є ті, які є сформовані на справжніх таких цінностях людської гідності, спільного блага на такому фундаменті, так, суспільного блага на загал. Тому це якраз дуже гарна така динаміка, що в місії ОКУ є закладені ці такі фундаментальні основи справжнього волонтерства. І тому дуже класно, я так, може, це вже не для статистики, але трошки думав про те, чому дійсно там великий акцент на волонтерстві, чому так знавчаються зі студентів, Ніхто нікому не каже, але, власне, чому ставлять в пріоритет волонтер та волонтер та волонтер, і чому не цінують тої роботи студентів? Чому не можуть елементарні кошти дати? Я думаю, що це якраз про те, що ти маєш навчитися робити великі речі, Тому що ти є людиною і для інших людей. Оце є велике. Одного дня, якщо ти справді побудуєш справу.

4) Отже, сильні сторони волонтерського служіння БУКУ якраз будуються на основі тих речей, які я проговорив попередньо. Це є волонтерство свідоме, це є волонтерство на цінностях, і це є волонтерство, яке безпосередньо пов'язане з благом людини. Тобто оці якраз основи є напевно такими перлами волонтерства, тому що вони якраз показують, що волонтерське служіння — це теж є величне покликання, на мою думку, що, напевно, людина, яка має егоїстичний підхід до світу, до середовища, в якому працює, не буде служити.

Щоби бути волонтером, щоби служити іншим людям, спільному благу і гідності людського життя, Треба бути справжнім лідером і треба розуміти, що ти, як людина, покликаний не просто споживати, брати від інших, але теж давати, зокрема тим, які найбільш, менш захищені. Цього потребують маленькі діти в сиротинцях, люди з інвалідністю і так далі. Тому оце є сильні сторони.

5) Я не можу сказати об'єктивно про слабкі сторони, але я мабуть розвиву тут цей момент, що інколи, мені здається, якщо волонтери Чотири роки чи п'ять років там підряд, то тоді якось з нею охочуєшся. Що муси бути або дуже сильна спільнота цих волонтерів, де постійно оцей глибокий сенс волонтерства, що задля суспільного блага, задля гідності людського життя, на цьому акцентувати. Але я думаю, що волонтери теж мають право отримувати, принаймні, якісь там цукеречки, я тут назву так в лапках, якісь певні такі подяки. Знаєш, це не просто грамоти, але мають право мати додаткові стипендії. Я не знаю, чи так є, чи нема. Ну, напевно, щось є в нас. Потім мають право, не знаю, якщо є, наприклад, якийсь сиротинець, якийсь часом може дати там, чи вже паралельно з тим, почався з волонтерства, особа підійшла оці моменти розвивати, щоб, можливо, справді там, де можна, волонтерство

6) Якщо підсумувати, як вплинуло, я думаю, що УКУ виросло з волонтерського служіння. І тут ти можеш купнути всю історію УКУ. Тобто не всі вірили в ту місію Гудзяка, який там ходив, долярами розкидався. Вони не вірили, що тут буде такий кампус, з якого я зараз записую відповідь на це питання. Тому було багато людей, які волонтерили для тих людей, які Тому, що саме волонтерське служіння народжується з ідеєю Українського академічного університету. А як впливає зараз, що ті люди, які формуються на волонтерському служінні такому справжньому, про що проговорив ви ще на цих китах місії, то тоді вони є сильними лідерами. які розвивають університет, які ведуть, які, знову ж таки, тим людям, кого виховують, кого формують,

7) Напевно, ти очікуєш, що я на те питання найбільше мав би сказати, але я не знаю, не буду фантазувати. Точно, що є якась співпраця, але тут найкраще буде

взяти інтерв'ю в когось з керівників Caritas чи ж якогось і тут з ними просто поговорити.

8) Участь церкви в організації та розвитку волонтерства. Церква сама є побудована на волонтерській моделі. Зараз, зокрема, в третьому тисячолітті, коли стає менше священиків, зокрема, миряни повинні Європейські військові військовослужбовці, які працюють в Україні, Європейська церковна організація, яка відповідає на питання історичних питань, а також на питання історичних питань історичної церкви. Європейська церковна організація, яка відповідає на питання історичної церкви, яка відповідає на питання історичної церкви, яка відповідає на питання історичної церкви. Взагалі, досвід церкви може бути дуже цінним. Чому? Тому що це служіння є побудоване на іванівському прикладі Христа, який теж, будучи Богом, волонтерив для оздоровлення різних людей. В цьому випадку, ми бачимо, що волонтерство покликане бути і для незрячих, і для каліг, і для хворих, і для всіх, хто працює в цьому випадку. Тобто, для різних верст населення, від маленького до великого, бо, каже Христос, взяв дитину і каже, ну, пустіть дітей приходити до мене, і для літніх людей, і те, що Петрову оздоровив. Тобто, насправді, досвід церкви, який має бути, який має бути, який має бути, який має бути, який має бути, який має бути. Він показує, що кожна людина, яка є унікальною і неповторною, варта любові, варта гідного ставлення і варта теж, щоб проповідь навіть через волонтерство, бо волонтерство, що є для мене? Що інша людина бачить в тобі чи в мені образ Божий і каже, ти є цінний, саме тому я хочу своїх дві години подарувати в службі тобі. Тому я б сказав так, що це є про виконання заповіді любові, люби ближнього свого як самого себе. Бо кожен з нас хотів би, щоб про нас потурбувалися, коли ми будемо маленькі, чи втратимо батьків, чи їх не будемо взагалі знати, чи коли будемо в лікарні і так далі. Тому досвід церкви, я би сказав так, Я не думаю, що в цьому блоці це найголовніше. Якби я написав роботу про УКУ, я б поставив це як основне, що дає сенс волонтерству як такому. яке, по суті, з цього народжується так само. І я би, кажу, я би це про УКУ будував як наступний розділ, а церковний досвід я би будував на основу праці як такої. Хоча це буквально моя зараз інтуїція, моя думка. Як, на вашу

думку, церква могла б підсилити волонтерське служіння в УКУ і загалом в Україні? Євангелізація, яка має бути висновлена на сьогодні. Євангелізація, яка має бути висновлена на сьогодні. Євангелізація, яка має бути висновлена на сьогодні.

9) Дуже коротко, бо насправді не чую себе компетентним в тому, щоб про це говорити. Але однозначно, що волонтерське служіння впливає на творення громадянського суспільства. Однозначно. Що цьому сприяє? Ну, напевно, що сприяє те, що Люди, які волонтерять, більш включені в проблеми суспільства, що це зменшує відрив між бідними, тими людьми, які є в потребі цього волонтерства, і тими, хто десь собі постійно відпочиває і катається по островах. Зменшується ця дистанція, люди починають помічати інших, починають служити їм і тим самим піднімають цю бідність до якогось принаймні середнього рівня. Я так хочу дуже вірити. Що перешкоджає? В Україні напевно, що перешкоджає те, що все ж таки замало інституцій прозорих, замало інституцій, які серйозно беруться за те, щоби, власне, працювати з різними такими людьми в потребі. Відповідно, зараз війна дає нову хвилю такому служінні. Це, мабуть, все, що я можу сказати на ту тему, але точно, що волонтерське служіння впливає, тому що чим більше волонтерів.

10) Приклад УКУ, як волонтерство, яке йде до основ, не просто погашаємо години, але справді пробуємо зрозуміти те, що ми робимо, чим ми допомагаємо. Це може бути один з прикладів. Приклад церкви так само. Переплести все це служіння євангельським духом. Це моя порада №1 УКУ.

Інтерв'ю з отцем Юрієм Козловським

1) Так для мене такий перший досвід волонтерства був під час мого навчання в семінарії в Римі. В концепції семінарійного формування було заохочення до волонтерського служіння якоюсь мірою було, але не було ніяких прямих проєктів. Я майже випадково потрапив до спільноти святого Егідія, яка в Римі попри багато різних цікавих проєктів, які вони реалізують не тільки в Італії, але по цілому світі. До речі, в Україні тоді з'явилися. Але просте дуже от проста річ здавалися якась така мало малоефективна, малопродуктивна в просто давай сходимося робимо бутерброди і тоді раз на тиждень це робиться кілька днів тижня, але раз на тиждень пригадую у четвер виїжджали на якісь такі локації в Римі там, де живуть люди, які не мають помешкання, бідні і давали їм ці бутерброди. Просто здається, ніби проєкт такий ну простий, банальний, але в мені особисто я от пригадую собі якось мені було так складно з іншими італійцями стояти ті бутерброди робити, бо тут вимагається інтеракція з іншими людьми. Я тоді ще досить зле знав італійську мову мені було. Якось ну мені було непросто з ними спілкуватися, інтегрувати, але пригадую собі то таке одне з дуже яскравих променів цілого мого життя. Ті відчуття, коли ми таки поїхали в такий район, тібуртіна в римі і там є велика розв'язка доріг мости і піти мостами. Така велика площа, яка, очевидно, вона захищена від дощу, зокрема тими мостами, і вони так настільки густо один над одним, що дуже велика площа є захищена від опадів, і там багато людей без помешкання. Тут живуть, мешкали, сходяться собі і так далі. І ми там ті бутерброди роздавали. Оце відчуття готові такої інтеракції, сповненості допомоги і власне волонтерської допомоги, тобто якоїсь такої без безкорисної, безкорисної такою, що ти від неї ніби нічого не отримуєш, а насправді вона тебе збагачує і перемінює, твоє життя дуже суттєво. І от це особистий дотик до такого волонтерського служіння і відтак воно якось мені дало зрозуміти, наскільки в нашому світі, який є досить такий комерційно орієнтований, все має свою ціну і гроші, яких вимір відтак стають дуже важливими і не тільки гроші, але взагалі ми якось живемо тим, що все має якось йти нам.

Ну, звичайно, що не від мене особисто, але від розуміння між спільного розуміння нашої команди в свій час, коли ми організовували. Тоді ж відділу студентського життя. Мені здається, що у всіх людей, які тут з нами працювали в УКУ, загалом від ректора і до співпрацівників нас у відділі ми прекрасно розуміли важливість волонтерського служіння. Важливо є для людей, які ним займаються, щоб і вони торкнулися і пережили ось такий досвід, який я щойно, розповів він. Дуже суб'єктивний. Він міг очевидно, і, але все ж таки я хотів би. Він настільки сповнюючий. Що я би хотів, щоб інші теж пережили. Друга важливість волонтерського служіння є педагогічного характеру волонтерське служіння, наскільки воно от кожного окремо сповнює, воно вчить дуже важливих життєвих цінностей, яких інакше навчити в житті досить складно. Воно вчить відповідальність один за одного, тобто такої суспільної відповідальності, підкреслюючи, що цей світ збудований і зроблений, сформований для того, щоб люди жили у спільноті й у спільноті кожна людина має можливість розвинути свої особисті харизми й дуже часто ті харизми є дуже особливі тим цінні, що є унікальні тільки твої. Відтак з'являється когорта ціла людей, які не можуть себе вповні. Обслужити розумієш у всьому і наша взаємовідповідальність один за одного є надзвичайно важливо. Треба розуміти, що той, хто пече хліб, він не займається фінансами. Той, хто займається фінансами, не пече хліб і одна ще комплементарність те, що ми допомагаємо один одному. Так то що ми от живемо, кожен займається своїм і в той час всі разом ми. Одні взаємно себе доповнюємо і відтак от життя суспільства добре. Так, на жаль, в тому суспільстві з'являються різні категорії людей, які силою своїх особистих ситуацій або деколи просто стану, вони не можуть більше в тому суспільстві самі себе забезпечити в тому чи іншому, і це можуть бути старші люди, яких вік не дозволяє їм ефективно забезпечувати себе. Це можуть люди бути з якимись певними вадами, фізичними, психічними, інакшими, які не можуть себе в той чи інший спосіб забезпечити і так безліч різних категорій людей, які потребують. Знову ж таки, будучи в суспільстві, вони потребують суспільної підтримки. Отже, педагогічно надзвичайно вартість є волонтерство.

Вона показує нашу взаємозв'язок. Вона навчить, наскільки суспільство живе, завдяки тому, що ми один одного підтримуємо. І якщо бачимо, що хтось в чомусь не може себе забезпечити, чим місті, то різним, дуже комусь не потрібні. Фінансову підтримку потрібно добре слово і присутність іншої людини в житті. Так, ми долаємо самотність комусь навпаки. Він не самотній, але він, на жаль, потребує якусь фінансову чи якусь інакшого типу деколи матеріальної підтримки ми в цьому йдемо назустріч. І от такі речі мусять забезпечуватися власне нашим усвідомлення взаємозалежності. Отже, і волонтерство воно це формує, тому в у відділі ми добре розуміли, що розвивати волонтерство, сприяти йому і так далі має педагогічну цінність і вартість. Відтак, це для нас було дуже важливо. Ну і 3. А це знову ж таки така педагогічна сторона в волонтерство. Але ми також розуміли, вже дивлячись виключно рамку, вона наш університет на те, що от в наших руках певною мірою з'являється кілька сотень студентів, яких ми хочемо навчити приготувати до життя, а волонтерство насправді дає унікальний досвід. Досвід організації проектів роботи адміністрування відносин один з одним, тобто знову ж таки це педагогічна складова, але вона розвиває особистість, розвиває певні харизми і якості, які інакше розвинути. Було б досить складно, бо треба було би записуватися на 10 курсів, щоб здобути ці знання. Отже ось ці такі 3 елементи. Думаю, що ми дуже добре були свідомі, що це ну, що воно має надзвичайну цінність, і ми намагалися завжди його стимулювати.

2) Конкретними речами, наприклад, коли ми розпочали нашу діяльність як відділ, якраз організація "Відлуння". Якщо вже говорити про інвест, вона переживала такі трошки складний час не було достатньо людей, які хотіли в неї вступати, не було трошки розгубилися в така розуміння своєї стратегії, цінності місії і так далі, і, зокрема, Дмитро наконечний, який безпосередньо очолює цей напрямок роботи. Він дуже багато зусиль доклав для того, щоби, щоб її відживити, організувати, зберегти і якось дати мандат в життя надалі. Проводить стратегічні сесії шукав зовнішніх експертів, які би в цьому допомогли, але інші проекти так були теж пріоритетними. Ми завжди дуже

добре розуміли, що це один із дуже важливих способів виховання і формування наших студентів.

3) Ну вже трошечки з попереднього питання я дещо з цього заторкнув, але тут відповідно трошки повторює в чомусь місія нашого університету є формувати і виховувати лідерів нашого суспільства. Очевидно, вона починається. Місія має кілька частин всім відомо, то таке знаєш довга довга речення. Довгі абзаци наш нашої місії це спільнота, яка ж в східно християнською традицією і виховує лідерів суспільства для України і поза в певних рамках. В якості. Відтак, ми очевидно є педагогічним закладом. Тобто ми виховуємо, в чому формує. І. Багато говориться в сучасному світі про міждисциплінарність про те, що університети, навчальні заклади повинні не лише вчити технічних якихось професійних навиків, а формувати таку всесторонньо розвинуту всесторонню інтегровану особистість і також в нашому університеті дякувати богу це від моменту його заснування в. Завжди в той чи в інший спосіб в нас завжди була присутня таке дуже глибоке розуміння того, що ми готуємо не лишень експертів, професіоналів, але. Людей з чітким розумінням своєї соціальної відповідальності, громадської, соціальної відповідальності. Відповідальність не лише за себе, за своє майбутнє, за те, щоб заробити кошти і якось бути успішним своєму життю. А за те, щоб мій успіх залежить від успіху соціуму всестороннього, політично, економічно, соціально. Дуже, дуже, дуже різні сторони і що з того, що я успішний бізнесмен припускаємо, що успішний програміст чи успішний історик. Якщо я живу в суспільстві, оточений бідністю або оточений людьми, які кардинально потребують допомоги, її не отримують. Хіба я буду насолоджуватися своїм успіхом? Ні, він буде дуже частковий, ба навіть він буде плекати і розвивати в мене відчуття якоїсь ну. Безвідповідальності, чому я маю, а інші ні розумієш успішно задоволена людина. Вона повинна жити в успішному суспільстві і відтак завжди в нашому університеті, повторюся, плекалися і розвивалося концепції служіння як фундаментальна цінність кожного, незалежно від професії, незалежно відтак самому серце нашого університету. Не десь на маргінесі серце нашого

університету є присутність залученість різних організацій. Відтак людей з особливими потребами це не є щось десь стороні з боку вони є в серці нашого концепції виховної нашого університету, їхню присутня інтеракція з ними розуміння їхньої цінності, цінності для нас, цінності для суспільства. Ну є в такому корені розвитку нашого університету от ми сидимо в колегії українського католицького університету нашому колегіумі дім мав не є просто послугою, яку ми надаємо людям з якимись певними інвалідність, а ми навпаки у присутньою чи їх в колегіумі ми користуємо і отримуємо надзвичайно багато виховному плані від від їхньої присутності в колегами. Отже, для університету це завжди було, і я певен, що буде надзвичайною перевагою виховною перевагою концептуальною перевагою розуміння того, як живе суспільство і в корені важливості нашої співвідповідальності один за одного. А відтак цінності служіння один одного і служіння власне в корені волонтерського, тому що програмі служить тим людям, для яких він пише програму, заробляючи очевидно йде далі історик служить тим людям, для яких він. Є лекції чи викладаю чи ще щось, але волонтерське служіння воно помножує плідність тої роботи як суб'єктивно для для того, хто займається волонтерством, так і для суспільства. Я певен, що в нашому університеті це буде один із. Грабувати слово, але козирів розумієш, тобто конкурентних переваг наших студентів і наших випускників.

4) Ну про сильні сторони ми багато говорили і все те, що я дотепер називав цей сильні. Дата плідність надзвичайну плідність особисто для того, хто займається волонтерством для суспільства, глобально для виховання один одного для побудови спільноти там ну про позитивні сторони. Я вже багато говорив тому, можливо, не буду до цього повертатися ризики і небезпеки. Якби я не знаю, можливо, не задумувався над тим, які якісь негативні сторони може в цьому бути, але 1, що мені приходить на думку, саме зараз контексті вот буквально останніх років це виснаження і вигорання неодноразово відколи, особливо відколи почалася війна. Більш дуже багато з нас я маю на увазі під словом, нас маю на увазі, наприклад, працівників університету, священників, викладачів,

студентів. Мене ті люди, які безпосередньо можемо, можливо, ну. Кожен з нас точно може взяти і зброю в руки і йти обороняти нашу країну, а це нам зараз. Яюсь розуміється, що це є надзвичайно жертвна річ. Правильна цін на річ, яку ми можемо для своєї країни зробити, є відчуття і розуміння, що є інші фронти, на яких ми повинні. Також не менше воювати, працювати, виконувати свої обов'язки і так далі. І ми всі кинулися з головою, пригадую собі буквально 1 тижні місяці повномасштабного вторгнення і пригадую собі, яке натхнення я отримував від студентів від молоді від 1 до останнього курсу, які з головою часто ціною свого здоров'я зусиль на межі своїх можливостей волонтери їм не треба було цього пропонувати. Їм не треба було. Яюсь знаєш вчити, розповідати про важливість всі. Взятися до до до виконання якоїсь роботи до спільного змагання за нашу перемогу кожен у своєму фонді, і я в той час помітив, що не треба було ні мотивувати, ні вчити, ні наштовхувати. Навпаки треба було стримувати. Треба було просити, бережіть себе, економте свої сили, стримуйте себе всіх, причому всіх від 17 літніх студентів до 5 десятиліть них священників з великим і тривалим досвідом служіння і волонтерства і такого жертвності до інших і наша. Наше піклування за тих, хто служить мусить бути не менш цінний важливе, ніж піклування. За саме волонтерство й самого служби от і я думаю, переконаний, що вигорання, що втрата сил, втрата ресурсу є чи не основним ризиком у цій роботі 2 очевидно, це знову ж таки воно пов'язане з ресурсом в даному випадку з ресурсом таким емоційного характеру. Дуже часто наше волонтерство може бути погано скоординованим. Погано скоординований погано, організований недостатньо добре організований відтак воно багато з проектів працюють в холосту, їхня оптимізація, їхня налагодження від цього дуже багато залежить. Тобто волонтерство мусить бути професією для певної когорти людей. Так, тобто тих, які дбають за те, щоби ось ці зусилля часто кажу на межі можливостей не були марними. І відтак нам треба працювати дуже, дуже обережно, дуже плідно працювати над тим, щоб його правильно організувати. Відтак, максималізувати результат. Ну. Бачиш я не занадто багато яюсь зусилля думки прикладна ось це про негативні сторони,

але хотів ці цілі прикрасити, підкреслити вигорання втрату. Можливо, таких ресурсу внутрішнього і погана координація організація, в якій на організацію потрібні.

б) Якось даючи подібне інтерв'ю одному швейцарському священнику, який координує роботу дуже багатьох різних волонтерських проєктів, цілому світі і одна з фундаментальних питань, які він задавав, я був просто заскочений, я не мав відповіді, ніякої було про те, а як ви дбаєте про волонтерів? Які проєкти спрямовані на їхню рекуперацію, на відновлення на науки? Ці, на жаль, деколи на лікування на забезпечення, і я зрозумів, що принаймні в контексті тої роботи, якою я займався, йшлося про проєкт підтримки психологічної підтримки ветеранів війни. Я зрозумів, що ми занадто мало дбаємо про наших волонтерів. Відтак повинні, мені здається, організуватися проєкти, які б дбали про самих волонтерів, дбали про їхні ресурси про їхню формацію, про їхнє виховання, тому що ми дуже часто занадто легко сприймаємо волонтерство просто як жертву когорти людей і от просто вони прийдуть, вони будуть працювати, вони будуть робити, якщо ідея є достатньо сильно, а насправді координації їх правильна така рекуперація сил буде надзвичайно важливо. Те, що про що я про що, що я говорю ці 2 сторони цієї медалі. Нам треба дбати і про наші роботи, не треба про них думати, нам треба їх забезпечувати, нам треба їх належно в віддячувати. Якись очевидно, що саме волонтерство в тому заключається, що ти робиш щось тому що розумієш цінність цієї роботи, не очікуючи на винагороду, але та винагорода все ж таки є важливо, вона не буде фінансувати, вона буде визнанням, вона буде розумінням, вона буде підтримкою. І це буде формувати бажання до волонтерства наступних поколінь. Очевидно, знаєш от буквально кілька тижнів тому 2 тижні тому повернувся зі США і така от вона мінімальна. Вона проста річ, яка, яка дуже визначальна. Мені здається, багато літав поки перебував в америці, кілька раз летів літаком, і коли люди заходять на літак і посадка на літак, і завжди заходять військові, тобто ті, хто і реагують на якісь, зокрема катастрофи на якісь надзвичайні події, які трапляються, то те, що в нас те, що в нас волонтери, єдине, що в рамках добре організованого такого

волонтерства воно дістає свої назви, свої категорії, свої поділи в от проста річ ніби і зайти на літак зайняти своє місце це трошки зручніше з точки зору посадки на літак, отже, от їх визначає, відзначають такий спосіб. Не і клас не найбагатше не найдорожчі білети сідають так, і власне ті, які жертвують собою своїм часом і деколи навіть своїм життям заради суспільства. Ось такі якісь знову ж таки це є ну це не є щось надзвичайне, але цінність, підтримка гідності тих, хто собою жертвують суспільству, є присутні це цінно це дуже не раз от і навіть сидів у тій кімнаті перед тим, як заходять, зокрема. Солдати і коли вони починають заходити от і оголошують, що і сідають на літак такі люди. Всі в залі починають хлопати, висловлюючи свою вдячність. І на що це таке розуміння цінності волонтерства, плекання його в нашому суспільстві, його трошки бракує. Можливо, не на часі зараз це, тому що війна всі волонтерять і очевидно, якось ну всі один одному мусять відчувати вдячність не буде, але згодом плекання цінності цього служіння буде надзвичайно важливо і воно саме не з'явиться над цим треба працювати. Тобто мені здається, координація волонтерських рухів, проектів від глобального такого загальносуспільного рівня до координація конкретних проектів буде надзвичайно.

8) Так як священик воно цінне для нас, тому що з однієї сторони якимсь таке розуміння необхідності служіння в церкві є надзвичайно дуже вкорінене і присутнє буквально перші апостоли ще до служіння дияконів і відомий і мученик церкви святий Стефан мученик був от де японське служіння в своєму корені в своєму зачатку було служінням вдовам і сиротам і так далі, тобто людям, які самі собі от ми про це говорили людям, які в суспільстві. Залишаються на маргінесі і в рамках такого життя життєдіяльності самого суспільства. Вони не можуть собі забезпечити ті чи інші, які сторони свого життя, тобто в церкві служіння є фундаментально кожен священик. Ми підкреслюємо, що ми не працюємо, а що ми як священик служимо. І відтак сподіваюся, що кожен священик розуміє цінність і вартість свого особистого і служіння спільноті у спільноті і так далі. Але на практичному рівні дуже часто для нас священик це служіння зводиться, звужується лише до духовних

якихось речей і проектів, що, мені здається, є помилку чи принаймні, це не помилка, це важливо, є частина життя спільноти християнської, але це не все служіння, яке ми мусимо плекати в церкві, і це одна сторона медалі. Тобто я певні переконані рекомендував би кожному священник організувати на своїх парафій в залежності від потреб. Свої спільноти, якій священник служить, організувати людей для взаємодопомоги, для того, щоб відшукати людей, які мають ті чи інші потреби в рамках, скажімо, парафії, і забезпечити їм в якесь допомогу ту, яку вони потребують. Дуже часто, зокрема в якихось певних контекстах менших сіл там, де там, де люди, скажімо, не мають роботи саме парафія, будучи центром певної спільноти, може організувати якісь. Якийсь безприбутковий або й прибутковий бізнес, щоб дати роботу, щоби створити якусь додану вартість життю членів спільноти, тобто безліч проектів, які про які можна думати, але є інша сторона медалі, яку про яку ми часто забуваємо, залучаючи людей до служіння в парафії чи навколо парафії, будь то соціальне служіння бути якесь бізнес служіння, будь то якийсь проект екологічного характеру, щоби подбати про про добробут. Наш екологічний і так далі ми плекаємо в кожному волонтеру в кожному кожній людині, яка долучиться до цього служіння ми плекаємо глибокі духовні цінності. Ми їх формуємо і виховуємо. І так, волонтерство стає інструментом християнського формування евангелізації іншими словами. Розумієш, відтак, мені здається, що кожна парафія кожен священник, кожен, хто працює з людьми в досягну на шляху до основної мети спасіння повинен використовувати от подібного роду. Проекти волонтерського служіння не лише просто, як спосіб ну допомогти і залучити, а як спосіб евангелізації, тому що Христос послав свою церкву служити. Служити також очевидно, волонтерські, не очікуючи. Христова місія була в неодноразово, підкреслює про те, що нагорода ваша на небесах, а відтак те, що ви робите ви мусите робити в рамках такої концепції розуміння волонтерського служіння.

9) Ну знову ж таки частково я про це говорив, можливо, артикулюючи, артикулюючи це з іншої сторони, тому просто коротко відповім повторюю,

повторюся. Громадянське суспільство одну із визначальних рис цього суспільства є відчуття взаємної відповідальності. Так не лишень того, що ми спільно можемо реалізовувати ті чи інші проекти, але те, що ми несемо відповідальність за все. Відтак я працівнику колегіуму університету і так далі я несу відповідальність може в малій мірі, але все ж таки несе відповідальність за те, що твориться в моєму місті. Чи зроблені дороги, чи проведена електрика до всіх домів там, де повинні бути, здається це, якби щось таке, чим я не займаюся далекі від мене, але відчуття співи. Відповідальності за все є в цьому місті люди, які не мають де жити, це частково моя відповідальність є в цьому місці, які люди, які самотні і з ними ніхто не спілкується і ним ніхто не цікавився. Це моя відповідальність, частково моя відповідальність є в цьому місці райони, в яких недостатньо шкіл немає. Виховання немає нагоди до того, щоб молодь, чим і зайнялися, це моя відповідальність розумієш. Тобто оце розуміння співвідповідальності, воно в якійсь мірі лежить в основі. Громадянське суспільство без неї точно здорового громадянського суспільства не буде, і це потім проникає у всі сфери життя людини, в політичну, економічну, соціальну всі. Всім навіть в сім'ю, навіть у сімейні відносини навіть духовне життя людини відтак не може бути здорового громадянського суспільства без плекання волонтерства. Тому що воно базується на усьому відчуті відповідь співвідповідальності за все, що в моїй громаді відбувається. І відтак я моя професія, моя професійна діяльність. А чим я іншими словами заробляю собі на життя? Вона може до цього нічого спільного не мати, але я буду вже напевно, на волонтерському рівні. Вникати долучатися до якихось проектів до якихось процесів розбудови мого суспільства, тому що я розумію, що це остаточно впливає на якість мого життя, якість життя цілого суспільства, в якому я перебуваю, впливає на мою особисту якість життя. І відтак я отця відчуття відповідальності воно буде до цього до залученості буде надихати і відтак плекатиме громадянське суспільство, формуватиме його і знову ж таки повторюся, УКУ в цьому займає дуже чітку позицію. Тому корені нашого університету є відчуття відповідальності за все в нашому суспільстві. В нас я 10

років, працюю в університеті і коли відкривалися якісь нові навчальні програми, найчастіше вони відкривалися, тому що університет відчував відповідальність за те, щоб якість і чи іншій царині. Ну професійність. Базується лише на професійність і лише намагання здобути якості, які допоможуть зробити, а не на намагання, покращити саму професію, як таку і університет входив чи в журналістику чи в іншу сферу. Це було намагання нашим університетом розвинути громадянське суспільство. Яке змінюється в корені в формуючи співвідповідальність за все. Тому, в університеті нашому волонтерство є не просто одною із як то сказати, послуг. Чи одним із проєктів, який тут можна реалізовувати і робити? Ні один із ключових і в нас є одна з ключових програм вкорінена все навчання служіння і всі проєкти, так званий міжнародний стандарт виховання формування молоді людини, в якому ми хочемо в кожній професії при. Прищепити цінність і важливість служінь і дати можливість до практичних до практичних навиків, щоб людина торкнулася, цього почалася, а потім житті надіємося, що буде це плекати?

10) Шукайте волонтерських проєктів, долучайтеся до них і воно може здаватися, якщо ви не маєте в цьому досвіду. Якщо ви цим ніколи не займалися, воно може здаватися як щось таке додаткове тяжке, можливо й інколи лишня може так здаватися навпаки насправді навпаки мій особистий досвід принаймні показує, що кожного разу з будь-якого волонтерського проєкту, до якого я особисто долучався, я скористав значно більше, ніж я віддав. Це і долучайтеся побачити, що ви. Що ви мало того, що ви щось корисне, зробите ви себе відкриєте по інакшу і це буде вернутися додому. Можливо, втомлені можливо виснажені, але збагачені значно більше, ніж те, що ви змогли віддати. Це якщо ви адмініструє будь-які ну, маєте відповідальність, скажімо, за організацію якихось процесів проєктів використовуйте з волонтерського служіння з волонтерів, запрошують людей до волонтерства, стимулюйте до нього. Бо воно формує і виховує особистість надзвичайно виховує особистість.

8. Інтерв'ю з Христею Яковин

Христина Яковин - студентка УКУ магістерської програми “Медіакомункації”, менторка та членкиня Лабораторії волонтерства УКУ. Спільно із студентами першого курсу задіяна до проєктів у громаді Мшанець. Активно долучалася до діяльності Карітасу в Коломиї та розвитку парафіяльного соціального служіння в Карітасі.

1-2) Мене звати Христя, я студентка УКУ магістерської програми “Медіакомунікації”. Мій досвід волонтерства в УКУ почався з перших днів, коли я обирала ДВВУ і вибрала курс “Лідерство у волонтерстві”. Насправді, я просто загалом вибрала з переліку, я не дуже глибоко знайомила з дисциплінами, і це ніби здається випадково, але насправді нема нічого випадкового. Бо я потрапила на дуже класну локацію. Я потрапила на Мшанець, з яким захоплювалася до цього дуже довго. Це один з таких прикладів соціального підприємства. Один з найкращих в нашій церкві. І це дійсно те місце, яке надихає. Разом з студентами ми їздили туди допомагати у відновленні музею імені отця Михайла Зубрицького. Отець Богдан Прах передав з свого фонду книжки для бібліотеки, яка буде працювати в музеї. І ми з студентами допомагали це все оцифрувати, поскладати і привести їх до вигляду. І скласти їх в такому вигляді, щоб вони могли дочекатися відкриття музею, бо воно ще в процесі через різні ремонтні роботи. Окрім цього, мені дуже сподобалося менторити моїх студентів. У мене була дуже класна команда. Вони дуже різні, кожен, але кожен — це просто така унікальна особистість. І оці наші зустрічі, які ми мали, спілкування, знайомство, потім наша безпосередня поїздка в Мшанець. І мені б насправді було дуже приємно, що більшість з них такі, вау, це так класно, ми дуже щасливі, що ми сюди потрапили. Вони всі вже хочуть продовжувати цей курс, хочуть в наступному році бути менторами вже на цій локації. Це ще одна. А ще одне, що було класно для мене. Ми приїхали в суботу, працювали, на неділю ще лишилися, бо там потяг був після обіду. Отець сказав, що є літургія, я нікого не примушувала нікуди йти. І люди, які взагалі не ходили

ніколи на літургію, побачили, яке це служіння, та захотіли піти на літургію. І вони всі пішли на літургію, і, ну, і насправді мені це було дуже-дуже дивно, що для них через це служіння, насправді відкрилася отака трошки інша перспектива церкви, інша перспектива. За межами УКУ активно долучаюся до діяльності Карітасу в Коломиї та розвитку парафіяльного соціального служіння в Карітасі. Нещодавно був форум соціального служіння, де були представлені цілі кращі практики соціального служіння. Я так само, займаючись комунікацією, писала історії. І це дуже різноманітні ініціативи. Це ініціативи, пов'язані із зціленням ран війни, це і про соціальне підприємство, це і про активізацію громад, про формування молоді. Зокрема, якщо говорити про ті ініціативи, які безпосередньо менторила, коли була задіяна у «Карітас Коломия», то це простір для тих, хто втратив своїх близьких на війні, для матерів і дружин загиблих військових, де з ними працюють психологи, проводяться різні кола підтримки. Це один проєкт. А другий проєкт спрямований на розвиток молоді. Це молодіжний простір, де є різні ініціативи для розвитку, де їх вчать фандрейзингу, де їх вчать проєктного менеджменту, де діти можуть відчувати себе змінотворцями. Щось в такому напрямку. І якщо говорити безпосередньо про роботу в «Карітас Коломия», то це один з найбільших карітасів в Україні. Я там займалася якраз комунікацією і так само допомагала реалізувати комунікацію іншим Карітасам, проводила їм тренінги та консультації.

3) Це, насправді, та база, без якої ти не можеш служити. Тримаючи собі цю місію УКУ, ти розумієш, для чого ти це робиш, ти розумієш, як ти це маєш робити. І ці слова, вони, насправді, оживають у служінні. Ти розумієш, що це не просто написано десь там, а це те, що ти зараз безпосередньо бачиш, і то, чим ти безпосередньо мусиш послуговуватися, щоб допомагати іншим.

4) Мені приємно, що УКУ це той університет, який дійсно зацікавленому служінню, формує особистість через служіння. Як менторила в Карітас Коломия я намагалася донести, що це важливо, що життя християнина не може базуватися тільки на молитві, а потрібно робити діла милосердя, служити. Як

каже апостол Яків, якщо ти кажеш, що любиш, то покажи свою любов ділами. В УКУ класно пропрацьований проєктний менеджмент, тут є сталі служіння, воно є дуже якісне, хотілося, щоб ще було й кількісне, щоб з більшою кількістю організацій співпрацювали, наприклад з тим ж самим Карітасом.

5) УКУ співпрацює лише з громадами, де вже йде активна діяльність, як-от Мшанець. Варто також долучати і громади, які не є дуже активним й не розвинуте служіння. Допомогати їм теж і показувати, чому служіння важливим.

6) Волонтерське служіння формує кожного, воно вчить по-іншому бачити світ. Бо ми не тільки віддаємо, а й отримуємо. І люди, які розуміють служіння - це безумовна жертва, але воно часто може повертатися, віддаватися назад. Люди, які мають це розуміння будуть дивитися на світ по-іншому, творити його інакшим. І мені пригадується величезна кількість випускників й студентів, які зараз перебувають на фронті й виконують найвище служіння на фронті. Вони зараз нас захищають, а ми маємо максимально від себе як можемо допомагати їм. Багато, хто вже загинув з молоді, віддававши своє життя за свого друга. Волонтерське служіння в університеті часто починається з чогось малого що переростає в щось більше що творить вплив.

7) Вони просувають процес служіння я і популяризують його. Вони мають бути відкриті до всіх, до різних представників спільнот. От вже згаданий мною приклад з Мшанця були воцерковлені люди, були і просто. Ця відкритість і щирість дуже підкуповує й надихає. Священники мають можливість долучати всю громаду до служіння і долучати кожного пробувати служити.

8) Має бути стратегія чи система, куди рухатися. Зараз вона є, але в ній нема конкретних дій, взаємодії з молоддю. Але якраз у соціальному служінні дуже класно формується молодь. Тому я думаю за впровадження таких курсів, як “Служіння” та донесення того, що це важливо. В нас зараз таке активне суспільство, всі хочуть волонтерити, допомагати. І Церква мала б усіх зорганізувати незалежно від того чи це віруючі чи не віруючі. Є багато прикладів з Карітасу, коли приїжджали люди, не розуміли, що таке Церква. Але перший раз приходили просто поволонтерити, почали бачити, що таке служіння

й в ньому мали б розвиватися. Я думаю це мала б бути стратегія об'єднання молоді навколо парафіального служіння, громад. І створювати для них можливості для такого служіння.

9) Думаю безумовно впливає. Сприяє ситуація в Україні. Але попри те, що йде війна ми не можемо зосередитися тільки на військових, допомога має бути в різних напрямках. Насправді служіння виховує людей. У мене є багато друзів брати-семінаристи, які були задіяні в “Братстві введення в храм Пресвятої Богородиці”, яка займається різними видами служіння. Я знала цих людей до і після і це кардинально різні люди. я завжди говорю, що брати, які були в цьому братстві вже будуть зовсім іншими священниками, до яких будуть тягнутися вірні. Люди, які хоч раз торкнулися служіння вони стають більш свідомими, відповідальними, зацикленими не лише на собі, але щоб послужити іншим. Бо більше щастя давати, ніж брати.

9) Я думаю, що нам треба показувати своїм прикладом, що ми служимо й робити це якимось трендом. Популяризувати це різними способами: через особисті розмови. Якщо є можливість послужити, то гарно було б розділити цю відповідальність ще з кимось. Треба залучати інших не самому робити, а давати максимально іншим людям пробувати, щоб теж могли зарядитися цим досвідом.

10) Священники для віруючої людини є лідером думок, тому духовні особи мають бути ораторами. амбасадорами волонтерського служіння. Відкритість і щирість . Церква має мати стратегію, вона є, але не має конкретних кроків щодо розвитку молодіжного волонтерського служіння. Волонтерське служіння - це як місточок для того, щоб познайомити людину з Богом, Церквою.

9. Інтерв'ю з Наталею Жигалко

Наталія Жигалко - членкиня студентської організації “Відлуння”, координаторка плетіння сіток в УКУ, менторка для волонтерських команд першокурсників Лабораторії волонтерства

1-2) Я вирішила долучитися до точки плетіння сіток. Волонтерила там весь семестр перший, а другий семестр стала координатором цієї точки, долучитися до “Відлуння” і стала також ментором інтеграційної сесії для першокурсників. І зараз я продовжую бути координатором цієї точки і є ментором на курсі Служіння для першокурсників теж на цій точці. Я обрала точку плетіння сіток, тому що хотіла допомогти армії, хотіла зробити якийсь свій вклад. Розуміло, що не можу так багато донатити, а прийти на точку поплести сіток можу і хочу. Тому мене найбільше змотивувало те, що я хотіла допомогти людям, допомогти нашим солдатам. Ми плетемо три рази в тиждень по дві години, тобто це все одно виходить згодом на тиждень. До нас приходять, якщо говорити про волонтерів Відлуння, то зараз не дуже багато, це людей 4-5. Але зараз, оскільки є цей курс Служіння, то приходять першокурсники, і людей виходить 10-12 від них.

3) Я вважаю це, взагалі, дуже важливою такою точкою в розвитку, тому що університет, який служить, він може бути прикладом для інших. Це, перше, коли у залу учасників волонтерства, це, перше, є для них досвід, по-друге, це вчить їх, що потрібно допомагати іншим, тому що, ну, я знаю там по собі, по своїх знайомих, що багато хто не долучався до волонтерства, до того, як прийшов в УКУ, вони не знали, що це, а в УКУ прибуває ця культура волонтерства, і, насправді, вчить цьому, і це робить, насправді, великий внесок в, ну, як тільки я знаю, серед всіх університетів, там, Львова, в УКУ один із найбільших таких волонтерських штабів.

4) Є дуже багато волонтерських точок, кожен може знайти те, що йому до душі, тобто немає якоїсь одної, і всі туди ходять, можна обирати, можна ходити на

декілька, і дуже, насправді, мотивує те, що там адміністрація, ректор, наприклад, постійно теж цікавиться цим, є якісь зустрічі, і є оця комунікація, творення спільноти, люди не відчувають себе, що вони якось одні покинуті, а завдяки цьому волонтерство будуються якісь групи, будується спільнота, разом проведення часу також, якась соціалізація.

5) Є такий виклик, що частина студентів не бачить в цьому якогось сенсу, вважають, що це не потрібно, і готові це робити тільки за якусь винагороду, тому що волонтерство це без винагороди, а вони готові це робити за якусь винограду, на певність, на подійній годині чи ще щось, і поки їм цієї виногради не пообіцяють, вони не прийдуть. Це для мене найбільший виклик, тому що дуже багато людей мені писали, що хочуть долучитись, але коли дізнавалися, що там немає стипендійних годин чи ще якийсь винагород умовних, вони сказали, що не будуть ходити. Але все одно є дуже багато людей, які ходять просто так, тому що відчувають вклад.

6) На мою думку, це допомогло більше налагодити комунікацію між студентами і розвинути саме цю спільноту, тому що саме в волонтерстві я бачу дуже велику спільнотність. І також це навіть мотивує до розвитку, тому що коли ти бачиш якісь більші потреби, ти починаєш більше працювати, щоб допомогти цим людям в потребі.

7) Загалом у нас є духівник у Відлунні, отець Володимир Гриб. Він приходить у нас на зустрічі, спілкується, може надати духовну розмову, якщо потрібно, якщо там якась вигорання чи ще щось.

8) Я думаю, що церква могла б підсилити. Це потрібно насправді говорити, тому що, наприклад, в моєму місті церква дуже активно долучається. Там постійно готують їжу на фронт, вибирають кошти і так далі. І якщо б, насправді, кожна парафія зробила якийсь такий внесок, то я думаю... І говорила про те, що важливо було волонтерити, що є там якісь можливості, робили ці можливості. Ну, банально, теж подійний свідок десь в якомусь приміщенні в церкві, щоб парафіяни там долучались. Це було б не так складно організувати, але, на жаль, зараз це якось... Я не бачу поки що аж такого великого залучення. То підсилення

могло б бути через промоцію, щоб більше такого надання можливостей. Так, думаю, так. Ну, і також, можливо, якусь наявність духовної підтримки для волонтерів, також з боку отців.

9) Я думаю, що так. Тому що волонтерство, воно впливає на твою свідомість. І, загалом, ти стаєш більш свідомим, ти вважаєш, що їй ця відповідальність. І ти розумієш, що це допомагає зрозуміти те, що ти сам можеш творити якісь зміни, тобто, зміни починаються з тебе. І разом, коли ви хочете разом творити ці зміни, вони реально відбуваються. Тобто, не потрібно там сидіти, склавши руки і чекати, поки хтось зробить. Можна піти і зробити самому. І це для мене саме про громадянське суспільство. Суспільство, коли люди беруть якусь відповідальність на себе і творять ці зміни.

10) Промоція волонтерства, щоб про це було постійно говорити, нагадувати людям, що є якісь можливості. Тому що в нас є така програма суспільства, що люди все швидко забувають. Але якщо їм постійно про це говорити, і говорити, що є така ціль, ви можете зробити те то, і буде те то, то, я думаю, більше мотивувало людей до волонтерства. Також надавати якісь матеріали, якщо в якісь організації, наприклад, великі долучалися, наприклад, жертвували на основу для сіток або ще щось.

10. Інтерв'ю з бр. Дмитром Лучканіном

Дмитро Лучканін - студент VI курсу семінарійного відділення, голова “Братство ведення в Храм Пресвятої Богородиці”, яке займається соціальними проєктами.

1) Мій досвід волонтерства розпочався з першого курсу моєї навчання в семінарії. Він полягав у тому, що мені запропонували бути культурним і морально-духовним наставником і відповідати у проєкті «Старість на радість». Це було у межах наших відвідин у Львівський генетичний пансіонат. До мене подзвонила лідерка, так само і наставниця цього проєкту, організаторка Оксана Бринзак. Вона мені запропонувала робити якусь спільну діяльність. Ми почали робити це з коляди, пізніше з молитвами. Так ми фактично вже 6 років собі співпрацюємо.

2) Ну, мотивувало найперше те, що ми можемо розширити свій горизонт. Тобто, це добре, що семінаристи ходять, моляться з людьми, що вони там проводять різну діяльність. Але коли це є в рамках певного проєкту, так само ми це робимо від “Братства введення в храм Пресвятої Богородиці”, який є нашим волонтерським осередком в семінарії. І так само це була співпраця між проєктами УКУ і між проєктами семінарії. Це нам набагато більше розширило наш досвід діяльності і співпрацю з волонтерами Українського католицького університету.

Мотивувало мене особисто найперша допомога людям. І ти відчував, що ти ніби не є сам. Щорічно ми долучаємося до організації свята св.Миколая. Тому що було там нас команда 3-4 семінаристи, пізніше нас доєдналися волонтери, які зробили дуже велике свято Миколая. Ну, і ми розуміємо, що без волонтерів УКУ воно б ніяк не прийшло так, масштабно, як вони це організували. Але і в них це так само без нас би не пройшло. І це була така співпраця. І це, напевно, мене найбільше підштовхувало і додавало такої сили і натхнення робити, бо це набирало масштабності такої.

3) Місія УКУ до служіння студентів це напевно якісь такі моральні і загальнолюдські такі якості розвиває у кожному студентові. Це добре, коли вчитися, сидіти за партою і теоретично це все пізнавати, але коли дійсно є отакі волонтерські осередки, коли є те, що ти вчиш за партою і те, що ти почерпаєш з лекцій, ти це можеш зразу підкріплювати в різних діяльностях, які, наприклад, той самий університет дає. І це, напевно, воно йде як підкріплення того багажу знань, який ти маєш теоретично, і використання цього досвіду теоретично на практичній діяльності.

4) Сильні сторони – це те, що УКУ має багато проєктів. Це так само те, що священники підтримують заохочують до цього. Але найбільш сильною стороною, як на мене, це є проєкти. Є бізнес школа, є інші факультети, на яких так само є проєктування, це, наприклад, написання грантів. І так само найперші ми семінаристи це почерпали і вчилися від лідерів благодійних спільнот від УКУ. Бо так само як це лідер спільноти «Старість на радість», вона писала різні проєкти, до яких також і ми були долучені. І навіть ті самі проєкти по вигоранню, ми в семінарі такого не знали, що таке може бути.

5) Слабкі сторони, ну я не знаю, слабкою стороною я так не можу назвати. Єдине, що я так за 6 років побачив, можливо, це те, що багато волонтерів хочуть все одразу і весь світ врятувати. А насправді можна взяти одну-дві ділянки і коротко-вузько в них працювати. Але також важливо є те, щоб у всьому себе поспробувати і віддати певне покликання в тій чи іншій галузі. Головне, щоб студент просто побачив, кому саме він хоче допомогти і де саме його покликання лежить. Якщо мені виходить краще старенькими, я йду і працюю в тому напрямі. Якщо виходить сиротами, я йду і працюю в тому напрямі. Якщо мені виходить більше, можливо, з військовими чи з курсантами проводити катехизації, я працюю в тому напрямі. І тому важливо для себе найперше визначити цей пріоритет, з ким я хочу працювати.

6) Фактично в нас декілька років тому, можливо навіть 7 чи 8 років тому, розповсюджувався такий проєкт «Жива Парафія», як зустріч з Христом. Коли ми просто молимося, коли ми просто ходимо на літургію, виконуємо якісь певні

обов'язки Христини щодо молитовного життя, це є дуже добре, але коли є дійсно волонтерство, то тоді Парафія є живою. Так само і університет, якщо ми просто будемо вчитися, якщо ми просто ходимо на молитву, хоча це дуже-дуже є важливим. Це, можливо, і найважливіше. Але ми не виконуємо, тобто, якихось діл милосердя, які нам подає оце волонтерство, то чи ми є християнами? І тому, фактично, служіння волонтерське на мене вплинуло на розвиток такої особи, яка є відповідальна за свою церкву, відповідальна за ближнього і відповідальна також на користь держави.

Бо будь-який проєкт волонтерства, він також робиться і на користь нашого суспільства, тому що деколи ми приходимо до тих людей, які є не християнізовані, які можливо навіть деколи і патріотично не є такі, не мають чіткої патріотичної думки, буду прикладу, зараз є праця із біженцями, і тому ми це робимо як на користь свою, на користь церкви, на користь держави і на користь ближнього, а насамперед так само виконує місію Господа Бога.

7) Отже, якщо говорити з точки зору церкви, то будь-яка волонтерська діяльність, будь-який благодійний фонд, це має все робити за з благословення Єпископа. Пишуть певні заяви, певні прохання до правлячого єпископа цієї єпархії, в якій ти знаходишся, і він тоді дає благословення на створення того чи іншого осередку волонтерства, наприклад, Карітас. При жодній парафії не має права бути створений Карітас без благословення єпископа, тобто священник є парохом церкви дзвонить чи приїжджає до єпископа чи листування, він просить згоди і благословення на створення цього самого Карітасу. І пізніше, коли єпископ дав благословення, тоді він може це створити і фактично підпадає вже під контроль церкви. В контексті «Старець на радість» я просив дозволу, щоб ми з цим проєктом мали співпрацю у свого ректора. Вони дали на це дозвіл і ми зараз співпрацюємо. Ми маємо свою духовну ланку і культурну так само. Духовна ланка полягає в тому, що ми для людей влаштуємо, так само і для волонтерів і для працівників закладу, молитовне життя. Найперше, для мешканців ми робимо таку культурну програму, наприклад, коляда, наприклад,

на Великдень і так далі. І ми ці ланки якимось зі свого погляду з церкви, ми ці ланки якимось отак заповнюємо.

Ну, там є в Львівському геріатричному пансіонаті закріплений певний отець, який є там фактично капеланом, і ми більше з ним, тобто, готові до співпраці, а тут ті священники, що в нас є від семінарів, вони просто дають благословення, як від настанови, для нас як капеланів пансіонату. З отцем, що закріплений за пансіонатом, коли там десь є Великодні свята чи як, допомагаємо йому дякувати службу, ну і так само він це все знає, тобто що ми це все робимо в волонтерстві. І він є фактично долучений. Напрямую до «Старість на радість» він не був долучений, тобто він мав чіткі свої якісь пастирські обов'язки і можливо йому навіть і цього достатньо. Ну наразі при благодійній організації «Старість на радість» не долучено жодного священника. Але в перспективі, можливо, це можна розвинути.

8) В принципі, в кожному місті, при кожній єпархії є або має бути «Карітас», який відповідає за різні верства населення, наприклад, за людей вимушено переселених, за дітей-сиріт, за людей похилого віку, не можуть справлятися у своїх життєвих потребах. Так само за військовослужбовців, в принципі.

Єдиний в цьому плані виклик, який є, це коли зараз при парафіях створюються цілі Карітаси, цілі, наприклад, різні проекти, то одразу таке враження перше в людей, що ніби священник і свій бізнесмен. Якщо він зробив соціальну пекарню, Якщо він зробив, наприклад, соціальну ферму і так далі, то це вже ніби є на його балансі і він з цього заробляє гроші. Насправді це не є так, тому що це все, що священник робить, це належить парафії або певній благодійній організації. То, що він є директором цієї організації і утримує за це певні кошти, то є так. Але насправді це все робиться з благословення церкви і жоден священник не відкриває якогось свого бізнесу. Це все є в рамках проектів.

9) А творення громадянського суспільства — це є дуже важливо, тому що колись, за часів Андрея Шептицького, фактично оце саме і було. Ми кажемо зараз, капелани, це ще є щось нове. Це не є нове. Капелани були колись, наприклад, українською галицькою армією, українською повстанською армією.

Колись були капелани, які приходили до них і таким чином їм служили. І таким чином вони розбуджували це громадянське суспільство. І вони були тими першими волонтерами.

Андрей Шептицький, Клементій Шептицький, так само його брат, вони були тими першими волонтерами, які мали великі садиби, великі ділянки, велике лісове господарство. І вони це все пов'язували з церквою і фактично На цьому церква просувала свою місіюність. І вони через ці такі, можливо, деякі міри бізнесові справи, вони проповідували Христа. І тим самим вони найперше розбуджували творення громадянського суспільства. Наприклад, священник має своє село, чи три села, чи навіть чотири села, чи має ціле місто. Він там повинен найперше розбуджувати це все, але за співпрацею із, наприклад, районною радою, із тим самим будинком культури. Деколи ми як священники молоді не маємо, наприклад, того самого приміщення чи щось. Але це все можна домовитися з будинком культури, з народним домом того чи іншого села. І в цьому єднанні разом з іншими структурами держави ми можемо розбуджувати це громадянське суспільство. Я знаю багато зараз парафій, які волонтерські служіння, штаби свої роблять, саме при сільських радах, при старостинських округах і при, наприклад, будинках культури чи домах. Бо багато церков не мають своїх приміщень. А держава їх має. Але вони десь до кінця не є спрямовані на щось або пустують. І священник може ті місця займати і там робити певні місії громадянської просвіти.

Внесок в розбудову громадянського суспільства спрямований на те, щоб дійсно виховувати гідних лідерів. До УКУ приходять прості студенти, можливо, не розуміючи, яка їхня громадянська позиція. Дехто навіть, можливо, і може не розуміти, яка їх чітка християнська позиція. Але через тих 4 чи 6 років виховання в УКУ вони стають такими певними лідерами. І після закінчення навчання вони йдуть назад в свої громади. Вони йдуть в свої райони і там же вони можуть ставити певну мету, до якої вони хочуть завести своє оточення, свою спільноту. І так само вони можуть певним чином змінювати свої громади на краще.

10) Те, що кожен студент має мати якийсь певний волонтерський досвід. Кожен студент має належати до якоїсь певної волонтерської організації або спільноти і якусь певну роботу виконувати. І це є дуже важливо, щоб УКУ, ну я не кажу так, щоб так заставляло чи як, але принаймні пропонувало і ставило як за обов'язковий предмет служіння і волонтерства. І коли кожен студент, який буде в тому чи іншій галузі працювати, він пізніше може навіть себе в тому розвивати. І пізніше може започатковувати такі проекти, які пізніше в сталому розвитку він зможе виконувати. Якщо в іншому випадку, то може принаймні доєднуватися до всіх тих проектів після закінчення навчання, він буде мати ту певну модель, яку йому вже УКУ подало. Ну а так ще загалом не тільки УКУ, а так загалом для церкви теж порадив. Ну, кожен священник має бути свідомий того, кожен семінарист, кожен монах має бути свідомий того, що він відповідає за розвиток громадянського суспільства не тільки там якоюсь молитвою на могилі борців за волю і незалежність чи іншими там заходами, але найперше так само якщо в часі війни дуже важливо, щоб кожна парафія долучалася до тих, чи інших ініціатив, які допомагають військовослужбовцям. Дуже важливо, щоб кожна громада якось піклувалася про стареньких людей, піклувалася про дітей-сиріт, піклувалася про тих, які не можуть зараз заробити куска хліба і так далі. Оце є важливо в цьому розвитку громадянського суспільства. Ну і так само, щоб це все робили не як конкурентоспроможність, але це все робили таким спільним єднанням. Тобто в деканатах спільне єднання якихось ініціатив, в районах, в старостинських округах.